

OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO

MIASTA WROCŁAWIA 2023 r.

Wrocław, marzec 2024 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przedkłada informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Wrocław.

Ocenę stanu sanitarnego miasta Wrocław opracowano w oparciu o dokumentację i materiały powstałe w wyniku wykonywania ustawowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 roku.

SPIS TREŚCI

1. Sytuacja epidemiologiczna.
2. Warunki zdrowotne środowiska.
3. Warunki sanitarne środowiska pracy.
4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo - wychowawczych.
5. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego.
6. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.
7. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia.
8. Laboratoria.

1.Sytuacja epidemiologiczna

Sytuacja epidemiologiczna niektórych chorób zakaźnych we Wrocławiu w 2023 roku

Jednostka chorobowa		Liczba przypadków		Zapadalność na 100 tysięcy			
		rok 2022	rok 2023	2022 rok		2023 rok	
				Wrocław	Wrocław	Województwo Dolnośląskie	Polska
Salmonellozy		116	133	17,21	19,73	15,26	26,09
Biegunki u dzieci do lat 2 (*)		157	184	115,99	180,82	265,64	412,30
Krzusiec		7	27	1,04	4,00	1,53	2,46
Płonica (szkarlatyna)		93	505	13,80	74,91	65,90	118,42
Neuroinfekcje bakteryjne		7	11	1,04	1,63	1,39	1,79
Neuroinfekcje wirusowe		4	11	0,59	1,63	1,28	3,82
Róża		32	39	4,75	5,78	4,44	14,24
Borelioza z Lyme		199	296	29,53	43,91	36,49	66,96
Ospa wietrzna		1200	1688	178,06	250,40	320,80	505,70
Odra		-	-	-	-	0,07	0,10
Różyczka		4	7	0,59	1,04	0,59	0,69
Wirusowe zapalenie wątroby	typu A	5	8/1	0,74	1,19	0,55	0,61
	typu B	19	27/5	2,82	4,00	8,36	6,54
	typu C	32	56/17	4,75	8,31	8,98	6,62
AIDS zespół nabytego upośledzenia odporności		10	13/6	1,48	1,93	1,00	0,49
Nowo wykryte zakażenia HIV		210	163/65	31,16	24,03	10,40	7,71
Świnka		4	6	0,59	0,89	1,25	2,57
Grypa (**) ogółem RNA i/lub test		23747	842	3523,70	124,90	b.d.	29,41
Szczepienia przeciw wścieklźnie		152	145	22,55	21,51	16,61	26,46
Gruźlica		71	158/35	10,53	23,44	b.d.	b.d.
Kiła		28	68/6	4,15	10,09	5,20	7,94

Legenda:

(*) – zapadalność na 10.000 dzieci do lat 2

(U) – ogólna liczba przypadków w wybranych jednostkach chorobowych i udział w nich zachorowań u uchodźców z Ukrainy
(**) – liczba przypadków grypy diagnozowana w badaniu molekularnym i od 01 marca 2023 r. za pomocą szybkiego testu antygenowego przez lekarzy POZ, podlegająca pełnemu opracowaniu epidemiologicznemu. W 2022 r. na podstawie diagnostyki klinicznej, nie popartej badaniami laboratoryjnymi.

Nadzór epidemiologiczny prowadzony przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w roku 2023 miał charakter dualistyczny. Do 1 lipca 2023 roku w przeważającej mierze uwzględniał, jako zadanie priorytetowe realizację planu przeciwepidemicznego, dotyczącego pandemii COVID-19. Po wejściu w życie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2023 r., poz. 1118) koncentrował się na prowadzeniu nadzoru epidemiologicznego wobec 58 pozostałych, określonych ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2023 r., poz. 1284 z późn. zm.) zakażeń i chorób zakaźnych. Miał charakter nadzoru czynno-biernego, opartego głównie o rejestrację zgłoszeń realizowanych przez placówki służby zdrowia z aktywnym prowadzeniem dochodzeń epidemiologicznych, opracowywaniem zarejestrowanych w następstwie ognisk epidemicznych i wdrażaniem procedur przeciwepidemicznych właściwych dla poszczególnych jednostek chorobowych. Kolejny rok prowadzenie nadzoru epidemiologicznego i działalności przeciwepidemicznej w rejonie odpowiedzialności utrudniał powszechnie już przyjęty system „teleporady”, brak możliwości organizacyjno-technicznych do prowadzenia przez inspekcję sanitarną klasycznej formy wywiadów epidemiologicznych z następową gruntowną analizą zgłoszonych zachorowań oraz znamiennego wzrostu ciągle, stopniowo rosnącej, a niemożliwej do wiarygodnego oszacowania liczby osób objętych nadzorem epidemiologicznym przez PPIS we Wrocławiu, w związku z trwającym od lutego 2022 roku konfliktem zbrojnym na Ukrainie. Niepozwalającym na wiarygodną ocenę stopnia zagrożenia epidemiologicznego w rejonie odpowiedzialności, z uwagi na chociażby, niemożliwe do określenia dla tej grupy społecznej, współczynniki zapadalności monitorowanych chorób. Zwłaszcza w sytuacji dużego stopnia asymilacji obywateli Ukrainy ze społecznością lokalną. Szacunkowo, liczba osób objętych nadzorem epidemiologicznym na terenie Wrocławia w roku 2023 była większa od danych prezentowanych przez GUS o ok. 200 tys. Ukraińskich uchodźców. Osób w przeważającej mierze o niepewnym lub nieznanym statusie epidemiologicznym oraz stwarzających poważne problemy natury komunikacyjnej w realizowanych przez Stację zadaniach. Na podstawie prowadzonego na przestrzeni 2023 roku nadzoru epidemiologicznego sytuację epidemiologiczną na terenie Wrocławia określić można jako niekorzystną ale względnie stabilną.

Przedstawione powyżej w formie tabelarycznej dane, obejmujące wyłącznie opracowane zgłoszenia, spełniające kryteria „definicji przypadków na potrzeby nadzoru epidemiologicznego” dla monitorowania sytuacji epidemiologicznej w kraju oraz dla potrzeb nadzoru wspólnotowego (ECDC), odzwierciedlają kolejny już rok wzrost liczby rejestrowanych zachorowań, wywołanych przez większość patogenów, w tym ponowny znamiennego wzrostu zarejestrowanych przypadków zachorowań wywołanych przez wirusy hepatotropowe oraz nadal utrzymującą się tendencję – wykazywaną w poprzednich analizach – wielokrotnie wyższego od wartości ogólnopolskich rozpowszechnienia się zakażeń i zachorowań wywołanych przez retrowirusy z rodziny Lentivirus wywołujące zakażenia HIV i ich objawowej manifestacji w postaci AIDS. Przedstawionej powyżej sytuacji, pomimo działań podejmowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu towarzyszyła tendencja do wzrostu na przestrzeni upływającego roku, rejestrowanych zachorowań na tzw. „choroby społeczne”, ze szczególnym uwzględnieniem chorób przenoszonych drogą płciową, takich jak kiła i rzeżączka, gruźlica i krztuśca.

Zarejestrowany na terenie całego kraju w 2023 roku ponowny wzrost liczby zachorowań na wymienione wyżej jednostki chorobowe, a tym samym wzrost ich współczynników zapadalności był nieproporcjonalnie niższy od wartości zarejestrowanych dla Wrocławia, w przypadku zakażeń wirusem HIV i ich manifestacji objawowej (AIDS) oraz wirusowego zapalenia wątroby typu A, krztusca i kiły znacznie przekraczających wartości średnie, zarejestrowane dla Polski. Pomimo podejmowanych prób, nie udało się wyjaśnić na gruncie epidemiologicznym i socjologicznym zjawiska nieproporcjonalnie większego wzrostu liczby zachorowań na HIV, WZW typu A, krztusiec, kiłę czy też gruźlicę w drugiej połowie ubiegłego roku. Odpowiednio w drugim półroczu o 83, 7, 45 i 106 przypadków.

W 2023 roku we Wrocławiu zarejestrowano 8 przypadków zachorowań na ostre wirusowe zapalenie wątroby typu A, w tym 5 przypadków zachorowań sporadycznych (odosobnionych). Zachorowało trzech dorosłych mężczyzn i jedna kobieta w wieku 59 lat (uchodźca z Ukrainy). Prawdopodobnym źródłem zakażenia była skażona żywność. Pozostałe zachorowania dotyczyły dzieci: jedno dziecko w wieku 7 lat (było to zachorowanie sporadyczne, bez możliwości ustalenia źródła zakażenia) oraz troje dzieci w wieku 3 lat, uczęszczających do jednej przedszkolnej grupy. Zachorowania te zarejestrowano jako ognisko WZW typu A, w którym inicjującym ogniskiem źródłem zakażenia, był kontakt z chorym bezobjawowo (z uwagi na wiek dzieci, jest to częsty przebieg zakażenia). Zarejestrowane przypadki wygenerowały współczynnik zapadalności na poziomie 1,04 stanowiący 216,4% współczynnika określonego dla kraju.

Wzrosła liczba zgłoszonych i opracowanych nowych przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B, jak też i C jednakże, określonymi współczynnikami zapadalności nie przekraczającymi wartości zarejestrowanych dla Polski. Na terenie miasta nie wystąpiły zachorowania na WZW typu B w postaci ostrej, natomiast zarejestrowano 27 przypadków przewlekłych zachorowań dotyczyły wyłącznie osób dorosłych. Nie zgłoszono zachorowań wśród pacjentów urodzonych w 1996 roku i latach późniejszych (szczepionych w 1 dobie życia wg kalendarza szczepień). Wśród chorych znalazło się 5 osób z obywatelstwem ukraińskim, w tym 2 uchodźców oraz jeden Wietnamczyk. Zarejestrowano także, przypadki przewlekłego zachorowania u pielęgniarki, lekarki oraz higienistki stomatologicznej, w których zachorowania miały charakter przewlekły, a zakażenia zostały wykryte przypadkowo. Sześć osób z kontaktu z chorymi skierowano na szczepienie przeciw WZW typu B. Najczęściej przyczyną przewlekłych zakażeń wirusem HBV były w przeszłości przeprowadzone zabiegi medyczne, ale także pozamedyczne zabiegi upiększające, tatuaże, zażywanie narkotyków drogą dożylną i donosową, a także nadużywanie alkoholu i kontakty seksualne.

W minionym roku wśród mieszkańców miasta zarejestrowano 55 przypadków przewlekłego WZW typu C oraz jeden przypadek ostrego zachorowania (dotyczył młodej kobiety, obywatelki Ukrainy), który prawdopodobnie był następstwem zabiegów upiększających. Wśród chorych 17 osób były to osoby z obywatelstwem ukraińskim, w tym czterech uchodźców. Zarejestrowano także dwie osoby z Białorusi. Cztery przypadki wykryto u osób uzależnionych od narkotyków. Jeden przypadek stanowił koincydencję zakażeń HCV i HIV i dotyczył obywatela Ukrainy. Na terenie miasta wystąpiły także dwa zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu E, potwierdzone badaniami laboratoryjnymi. Jeden przypadek dotyczył czterdziestoletniego mężczyzny, drugi 74-letniej nauczycielki pracującej w szkole dla dzieci niepełnosprawnych. Do zachorowań doszło w miesiącach letnich. Nie ustalono źródła zakażenia, przypadki zachorowań nie były powiązane epidemiologicznie, a przebieg zachorowań oceniono jako średni.

Na terenie miasta, w stosunku do 2022 roku zarejestrowano 23% spadek liczby zakażeń wirusem nabytego ludzkiego braku odporności (HIV) z 210 do 163 przypadków, co przełożyło się na osiągnięcie

współczynnika zapadalności na poziomie 24,03 (dla porównania 14,66 – w roku 2021), stanowiącego 312% wartości określonej dla Polski. A także, 30 procentowy wzrost liczby przypadków AIDS – objawowego zachorowania wywołanego wirusem HIV (13 vs. 10). Stanowiąc odpowiednio 393,9% (435,3% w 2022 roku i 413,3% w roku 2021) wartości współczynników zapadalności określonych dla kraju.

Spośród 163 nowych zakażeń, obecność wirusa HIV stwierdzono u osób:

- narodowości polskiej: 17 kobiet w wieku 25-59 lat, 77 mężczyzn w wieku 20-63 lata,
- narodowości ukraińskiej: 33 kobiet w wieku 7-66 lat, 32 mężczyzn w wieku 3-52 lata,
- innych narodowości: 1 kobieta z Ugandy, 3 mężczyzn z Białorusi, Turcji oraz Argentyny.

W wyniku zachorowania na AIDS zarejestrowano 13 pacjentów w tym:

- narodowości polskiej: 1 kobieta (46 lat) i 5 mężczyzn w przedziale wiekowym 38-53 lat,
- narodowości ukraińskiej: 6 mężczyzn w przedziale wiekowym 24-45 lat,
- narodowości nieokreślonej: 1 mężczyzna w wieku 41 lat.

Wszyscy pacjenci byli hospitalizowani. Chorobami wskazującymi na rozpoznanie AIDS były: w pięciu przypadkach zmiany w obrębie płuc u osoby powyżej 15 lat wywołane przez *Mycobacterium tuberculosis*, również w 5 przypadkach zapalenie płuc wywołane przez *Pneumocystis carinii*, w 4 przypadkach zespół wyniszczenia w przebiegu zakażenia HIV, w 3 toksoplazmoza mózgu. Po dwa przypadki chorób wskaźnikowych, takich jak poza płucna kryptokokoza i choroba wywołana wirusem cytomegalii (poza dotyczącą wątroby, śledziony lub węzłów chłonnych) oraz pojedyncze przypadki: zmiany poza płucne wywołane przez *Mycobacterium tuberculosis* czy chłoniak bliżej nieokreślony.

Rozprzestrzenianie się w populacji lokalnej, na przestrzeni ostatnich lat tego wyjątkowo niekorzystnego epidemiologicznie i społecznie zakażenia, dodatkowo wzmocnione dużą grupą już zakażonych i przyczyniających się do dalszej jego transmisji obywateli Ukrainy – zwłaszcza młodych kobiet – budzić powinno niepokój instytucji i organizacji odpowiedzialnych za zdrowie publiczne. Ponadto, wymaga pełnego zaangażowania władz samorządowych i wszystkich instytucji, mających wpływ na budowanie świadomości społecznej, w celu zmiany tego bardzo niekorzystnego trendu.

Najczęstszą drogą nabycia zakażenia u rejestrowanych w 2023 roku przypadków był kontakt seksualny – 12 osób poprzez kontakt seksualny z osobą tej samej płci, 11 osób kontakt heteroseksualny. Trzecią drogą zakażenia była transmisja wertykalna, głównie w przypadku imigrantów i uchodźców – 9 osób. Występowały także zakażenia poprzez wykonanie tatuażu w więzieniu (3 osoby) oraz wstrzyknięcia narkotyków (3 osoby). Największą część wśród zarejestrowanych osób stanowili imigranci i uchodźcy – łącznie 75 osób, drugą grupą byli mężczyźni utrzymujący stosunki seksualne z mężczyznami (MSM) – 13 osób. Wśród pozostałych populacji kluczowych: 8 więźniów i 3 narkomanów (PWID).

Stan kliniczny pacjentów przy rozpoznaniu HIV to najczęściej zakażenie bezobjawowe.

Dużej liczbie zakażeń wirusem HIV towarzyszył zarejestrowany w ubiegłym roku zgodny z trendem ogólnopolskim, dalszy wzrost liczby zachorowań na pozostałe choroby przenoszone drogą płciową: kiłę, rzeżączkę i chłamydie. Łącznie w 2023 roku opracowano 123, wobec 40 w roku 2022 przypadków zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową. Największą liczbę zachorowań stanowiły przypadki kiły – 68 (wobec 28 w 2022 r.), kształtując współczynnik zapadalności na poziomie 10,09, stanowiący 127,1% wartości określonej dla kraju. Zarejestrowano wzrost liczby zachorowania

w postaci wczesnej – 42 przypadki, w tym 22 przypadki u kobiet i mężczyzn w wieku 30-44 lata. Inne postacię kiły i kiła nieokreślona stanowiły 22 przypadki u mężczyzn w wieku 30-44 lata oraz 4 przypadki kiły późnej. Dominującą drogą transmisji zakażeń wywołanych przez krętek błądy (*Treponema pallidum*) było utrzymywanie kontaktów seksualnych mężczyzn z mężczyznami (MSM) – 20 zachorowań. Zachorowania na kiłę przyczyniły się do hospitalizacji 17 osób.

Zarejestrowano również 30 zachorowań na chorobę przenoszoną drogą płciową wywołaną przez chlamydie z zaznaczonym wzrostem liczby zachorowań wśród mężczyzn w wieku 25-29 i 30-44 lat, w 3 przypadkach wymagających hospitalizacji oraz 25 zachorowań na rzeżączkę – głównie u mężczyzn w wieku 30-44 lata. W minionym roku nie zarejestrowano zachorowania na ziarnicę weneryczną wywołaną przez Chlamydie. Choroby przenoszone drogą płciową rozpoznano u 16 uchodźców z Ukrainy. Kiłę u 2 kobiet w wieku 29 i 42 lata oraz 4 mężczyzn w wieku 25-44 lata, zakażenia Chlamydią u 5 kobiet w wieku 15-24 lat i dwojga mężczyzn w wieku 25 i 36 lat, a także rzeżączkę u 3 mężczyzn w wieku 21-34 lata.

Kolejny już rok odnotowano rosnącą liczbę zarejestrowanych przypadków krztuśca. Z 3 w roku 2021, poprzez 7 w roku 2022 do 27 zachorowań w roku ubiegłym. Tendencja ta pokrywa się z sytuacją na terenie kraju lecz charakteryzuje ją większa dynamika. Współczynnik zapadalności osiągnął 162,6% wartości określonej dla kraju i na przestrzeni roku sprawozdawczego wzrósł na terenie miasta blisko 4-krotnie o 384,6% (4,00 vs 1,04), gdy w tym samym czasie wzrost wielkości współczynnika dla Polski wyniósł 248,5% (2,46 vs 0,99). Dwa przypadki wystąpiły u obywateli Ukrainy, 2 u obywateli Japonii oraz 1 u obywatela Norwegii. Trzy przypadki były importowane z takich krajów jak: Norwegia, Wielka Brytania oraz Egipt. W analizie epidemiologicznej wzrost liczby zachorowań objawowych wiązać można z prawdopodobną, mniejszą immunogennością stosowanej szczepionki acelularnej, bezpieczniejszej lecz słabiej indukującej układ odpornościowy. Jednak nie można zlekceważyć faktu, że wśród zgłoszonych i opracowanych zachorowań u ponad połowy osób odnotowano informacje o braku szczepień.

Ze względów zarówno zdrowotnych, jak i społecznych niepokojący jest wzrost rozpoznanych przypadków gruźlicy. Pomimo intensywnie realizowanych działań nadzorowo-administracyjnych przez PPIS we Wrocławiu ponownie wzrosła liczba nowych zachorowań na gruźlicę. Trudny dostęp do aktualnych danych krajowych komplikuje prowadzenie analizy epidemiologicznej, jednak już chociażby porównanie danych lokalnych pochodzących z realizowanego na bieżąco nadzoru epidemiologicznego i prowadzonej od połowy ubiegłego roku analizy, pozwalają w pewnym zakresie scharakteryzować sytuację w przedmiotowym obszarze. Na przestrzeni 2023 roku zarejestrowano 158 przypadków zachorowań na gruźlicę. Przy czym w pierwszym półroczu 52, natomiast w drugim 106 przypadków, które spowodowały wzrost współczynnika zapadalności z poziomu 7,71 za I półrocze do wysokości 23,44 za cały 2023 rok. Wśród zarejestrowanych przypadków 35 dotyczyło uchodźców ukraińskich i miało charakter zachorowań przewlekłych sporadycznych, zawleczonych. Wśród nowych 120 zachorowań 111 pacjentów było prątkujących i w 111 przypadkach gruźlica przybrała postać płucną. Dziewięć przypadków dotyczyło postaci poza płucnej u pacjentów nieprątkujących. U trzech chorych – obywateli Ukrainy – rozpoznano gruźlicę w postaci lekoopornej. W ramach prowadzonego nadzoru epidemiologicznego skierowano 42 pisma w sprawie: wykonania badań diagnostycznych po kontakcie z gruźlicą prątkującą, przekazania dokumentacji, ponaglenia do zgłoszenia się na leczenie, ustalenia miejsca pobytu podlegającego leczeniu, etc.

W ciągu 2023 roku utrzymywała się wysoka zgłaszalność zakażeń pałeczkami Salmonella. Wzrosła liczba zarejestrowanych przypadków w stosunku do roku 2022 (133 vs. 116), ale szybszy

wzrost liczby zarejestrowanych zakażeń na terenie kraju sprawił, że współczynnik zapadalności na poziomie 19,73, spadł po raz pierwszy od kilku lat poniżej średniej wartości zarejestrowanej dla kraju, wynoszącej 26,09. W głównej mierze dominował szczep pałeczek *Salmonella Enteritidis* i wynosił on około 84% wszystkich zakażeń. Zachorowania w niespełna połowie przypadków (51%) zakończone były hospitalizacją. Do zakażeń dochodziło w większości u dzieci w wieku 1 roku życia (12%) oraz 3-latków (12%). Zarejestrowano 6 przypadków zachorowań u obywateli narodowości ukraińskiej. Spośród wszystkich zgłoszeń odnotowano i opracowano 3 ogniska – jedno dotyczyło zachorowań 9 dzieci w przedszkolu, pozostałe dwa to ogniska rodzinne. W toku dochodzenia nie ustalono źródła oraz nośnika zakażenia. Poza tymi ogniskami 3 przypadki zakażenia zarejestrowane zostały w Rejestrze ogólnopolskich ognisk zakażeń pokarmowych. Trzy przypadki zachorowań importowane były z takich krajów jak Turcja, Filipiny i Chorwacja. Ponadto, zarejestrowano 10 przypadków zakażenia cystami giardii, 5 przypadków Jersinii, 23 przypadki *Campylobacter*, 2 przypadki kryptosporydiozy oraz 2 *Shigelli*. Cztery przypadki *Campylobacter* rozpoznanych zostało u obywateli Ukrainy. 1 przypadek *shigelli* był importowany z Ugandy, 1 przypadek giardiozy z Tanzanii oraz 1 przypadek Jersinii z Hiszpanii.

Pełna dostępność do obiektów gastronomii oraz coraz szybciej rozwijająca się sieć kurierskiej redystrybucji żywności – przy trudnej, bądź niemożliwej do ustalenia lokalizacji miejsc wytwarzania, technologii produkcji i zachowania wymogów bezpiecznego transportu (dobrej praktyki higienicznej – GHP i dobrej praktyki produkcyjnej – GMP) – niewątpliwie przyczyniły się do utrzymującej się już kolejny rok, wysokiej liczby zarejestrowanych zachorowań salmonellozowych i innych infekcji przewodu pokarmowego na terenie miasta.

Zarejestrowane w przeciągu 2023 roku inwazyjne choroby w przebiegu zakażenia *Haemophilus influenzae*, *Streptococcus pyogenes* i *Streptococcus pneumoniae* w łącznej liczbie 49, w większości przypadków, dotyczyły osób w podeszłym wieku, obciążonych chorobami układowymi (kardiologicznymi, procesem nowotworowym, niedoczynnością tarczycy, cukrzycą) i alkoholizmem. Przebiegały pod postacią posocznicy, zapalenia płuc i oskrzeli, zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu, wstrząsu septycznego, w 6 przypadkach zakończonych zgonem. Osobnicza wrażliwość na szczepienie w przypadku *Streptococcus pneumoniae* odzwierciedla przypadek 18-letniego mężczyzny najprawdopodobniej zawleczony z Włoch, w którym zachorowanie wymagało hospitalizacji i przebiegło w sposób ciężki, z wysoką gorączką i bólem w klatce piersiowej, pomimo szczepienia 13-walentną szczepionką w 2007 roku.

Kolejny miniony rok charakteryzował się wzrostem liczby zarejestrowanych przypadków zachorowań na boreliozę z Lyme (296 vs. 199), przyjmując wartość 44,1% (65% w roku 2022) średniego współczynnika zapadalności określonego dla kraju. Boreliozę, w przebiegu której głównym objawem klinicznym był rumień wędrujący (288 przypadków), rozpoznano u 35 dzieci i 253 osób dorosłych. Postać neuroboreliozy rozpoznano u 8 pacjentów (5 osób dorosłych i troje dzieci). 167 osób było aktywnych zawodowo, a z pośród nich 8 wykonywało pracę związaną z terenem. Ponadto, 66 chorych należało do populacji kluczowej – działkowców. Hospitalizowanych było 11 chorych. Najczęstszymi objawami towarzyszącymi rumieniowi było złe samopoczucie, osłabienie, ból głowy, zawroty głowy, ból mięśni i stawów. 110 pacjentów zgłosiło występowanie chorób współistniejących, najczęściej zgłaszane są: nadciśnienie, cukrzyca zarówno typu 1 jak i 2, choroby tarczycy. 182 osoby pamiętały ukąszenie kleszcza, 10 z nich wielokrotne. W miejscu wkłucia rumień wystąpił w 159 przypadkach. Cztery przypadki były importowane z terenu Niemiec, Włoch oraz Stanów Zjednoczonych. 154 osoby zgłaszały ukąszenia przez kleszcza na terenie województwa dolnośląskiego, po 3 osoby z terenów kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, pomorskiego, po 2 osoby z terenów

lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, śląskiego, warmińsko-mazurskiego oraz wielkopolskiego, oraz pojedyncze zgłoszenia z terenów opolskiego i zachodnio-pomorskiego. Zarejestrowano 22 osoby uktute innej narodowości zamieszkujące na terenie miasta. Było to 19 osób z Ukrainy, 2 osoby z Białorusi i jedna z Rosji.

Następstwem wypoczynku w egzotycznych miejscach świata bez zachowania elementarnych zasad profilaktyki przeciwepidemicznej były zarejestrowane zawleczone (importowane) zachorowania, dotyczące malarii, Gorączki denga i leptospirozy. Zachorowanie na malarię zarejestrowano u studenta pochodzącego z Etiopii przebywającego we Wrocławiu od połowy września. Poprzedni epizod malaryczny w czerwcu 2023. Hospitalizowany z wysoką gorączką, dreszczami i ogólnym osłabieniem. Wykazano mieszane zakażenie *P. vivax* i *P. falciparum*. Nie stosował chemio-profilaktyki przeciwmalarycznej. Gorączkę denga rozpoznano i potwierdzono w dwóch, i przyjęto jako prawdopodobną również w dwóch przypadkach u czterech mężczyzn w przedziale wiekowym 28-52 lata, w trzech przypadkach wymagające hospitalizacji. Deklarowane kraje pobytu to głównie Meksyk, Kolumbia i Indie. Zarejestrowano trzy zachorowania na Chorobę Legionistów (*Legionella*) u osób powyżej 50 lat – kobiety i dwóch mężczyzn. U wszystkich pacjentów wystąpiły objawy zapalenia płuc. Hospitalizacją objęto wyłącznie mężczyzn – z powodu braku zgody ze strony chorej – w przebiegu której zarejestrowano zgon u 67-letniego pacjenta.

Duża aktywność i nasilający się niekorzystny wpływ ruchu stowarzyszeń antyszczepionkowych, nagłaśnianie na forach internetowych problemów – najczęściej niezgodnych z rzeczywistością – dotyczących występowania niepożądanych odczynów poszczepiennych, propagowanie medycyny alternatywnej itp., pomimo szeroko zakrojonych działań promujących i egzekwujących obowiązek realizacji Programu Szczepień Ochronnych prowadzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną, spowodowały niewielki spadek współczynników wyszczepialności, pozwalając jedynie na osiągnięcie – uwzględniając w statystyce wyłącznie dane dotyczące obywateli polskich – zadawalających ich wielkości w grupach wiekowych (od 66-82% dla DTP, poprzez 64-82% dla MMR, 90,2-96% dla WZW B, do 94-96% dla BCG), normalizacji sytuacji epidemiologicznej dotyczącej chorób, którym można zapobiec drogą czynnej, sztucznej immunizacji, zwłaszcza podlegających eradykacji w programie WHO - różyczce, odrze i polio. Zmniejszyła się liczba niezaszczepionych dzieci w związku z uchylaniem się od obowiązku szczepień w porównaniu z 2022 rokiem i na koniec 2023 roku wyniosła 137 vs 205. Wielu rodziców dostarczyło zaświadczenia od specjalistów, czasowo odraczające szczepienie dziecka z powodu stanu zdrowia. Rodzice informowani byli także o możliwości zaszczepienia dziecka szczepionką odpłatną, na co decydowało się coraz więcej osób. Nie wystąpiły zachorowania na ostre nagminne porażenie dziecięce, odrę i tężec. Zarejestrowano natomiast 7 zachorowań na różyczkę (w tym jedno u uchodźcy z Ukrainy), kształtujące współczynnik zapadalności przekraczający o 50,7% wartość średnią rejestrowaną dla Polski. Brak profilaktyki w postaci szczepień był powodem hospitalizacji i w następstwie rejestracji 10 przypadków Kleszczowego zapalenia mózgu u osób w wieku od 7 do 64 lat (5 kobiet, 4 mężczyzn i chłopiec). W 5 przypadkach rozpoznano postać zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych, a w pozostałych 5 przypadkach zapalenia mózgu i rdzenia. Jeden mężczyzna (26 lat) pochodził z Ukrainy. Żaden, ze zgłoszonych przypadków nie był związany ze spożyciem skażonego, niepasteryzowanego mleka lub produktów mlecznych. Dwa przypadki (kobieta lat 53 i chłopiec lat 7) były importowane z Czech. Tylko w jednym zgłoszonym przypadku (mężczyzna lat 39) wystąpiły trwałe następstwa. W każdym ze zgłoszonych przypadków doszło do hospitalizacji.

We Wrocławiu realizacja PszO prowadzona była przez 176 działających na terenie Wrocławia punktów szczepień, w ramach: Praktyki Lekarza Rodzinnego, Podstawowej Opieki Zdrowotnej,

podmiotów leczniczych o charakterze przychodni, szpitalnych Oddziałów noworodkowych, punktów wykonujących szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby, innych – wykonujących szczepienia prywatnie, szczepienia zalecane, itp. Oraz 13 punktów szczepień (międzynarodowych) posiadających notyfikację i certyfikat Polskiego Towarzystwa Medycyny Morskiej, Tropikalnej i Podróży – realizujących szczepienia dla podróżnych, w tym posiadających uprawnienia do szczepień przeciw żółtej gorączce. Na terenie Wrocławia programem łącznie objętych było 239 055 dzieci i młodzieży do 19 roku życia, co stanowi wzrost liczby podopiecznych o 79 642 dzieci. W toku prowadzonego nadzoru nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości w prowadzeniu przez świadczeniodawców dokumentacji szczepień, jak również promowaniu oświaty zdrowotnej. W 5 placówkach medycznych nastąpiło przerwanie łańcucha chłodniczego spowodowane awarią urządzenia monitorującego urządzenia chłodnicze w punktach szczepień, brakiem nadzoru personelu mimo sygnalizacji o awarii. Wobec tego doszło do zniszczenia preparatów szczepionkowych. Przeprowadzono kontrole we wskazanych placówkach, zgromadzoną dokumentację przekazano do WSSE we Wrocławiu, do GIS, do Ministerstwa Zdrowia. Łącznie w roku 2023 zarejestrowano i opracowano 59 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych (bez NOP-ów po szczepieniu gruźlicy) – zakwalifikowanych jako 56 łagodnych i 3 poważne - oraz 9 NOP-ów, z których 8 zakwalifikowanych zostało jako łagodne i 1 poważny – po szczepieniu gruźlicy. Po weryfikacji przypadku jedno zgłoszenie odczynu poszczepiennego wykluczono i zakwalifikowano jako Nie-NOP.

W 2023 roku we Wrocławiu przeprowadzono 189 dochodzeń epidemiologicznych dotyczących pokąsania ludzi przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę (w 2022 r. – 190). Najczęściej przez psy - 121 osób i koty - 48 osób. W pojedynczych sytuacjach przez jeża, kunę, lisa, nietoperze, niezidentyfikowane zwierzę, norkę, szczura, tchórzofretkę, wiewiórki – 20 osób. Ważnym problemem pozostają pokąsania przez zwierzęta wałęsające się i bezpańskie. W ramach współdziałania z Powiatowym Lekarzem Weterynarii, Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym we Wrocławiu przekazał dane dotyczące właścicieli zwierząt znanych, w celu przeprowadzenia obserwacji weterynaryjnej w kierunku wścieklizny. Łączna liczba osób narażonych na zakażenie wścieklizną, u których wykonano szczepienia przeciw wściekliznie wynosiła 145 (wobec 152 w 2022 roku), w tym 8 osób narodowości ukraińskiej. Szczepienia podejmowano najczęściej po pokąsaniu przez nieznaną psę i koty (128 osób). Wśród osób, u których podjęto szczepienia zdecydowaną większość stanowiły osoby narażone na wściekliznę w związku z pokąsaniem przez zwierzęta, u których nie było możliwości wykluczenia choroby lub poddania ich obserwacji weterynaryjnej. W 125 przypadkach szczepienia przeprowadzono pełnym cyklem (w tym u 101 osób według schematu 4-dawkowego „Zagrzeb”). Pełnemu cyklowi szczepień poddano 6 osób narodowości ukraińskiej. Przerwano szczepienia po drugiej dawce u 11 osób, z powodu niezgłaszania się na wyznaczone terminy szczepień mimo wezwań, natomiast w kolejnych 3 przypadkach podano tylko dwie dawki szczepionki, jako szczepienie przypominające. Przerwano szczepienia po trzeciej dawce u 5 pacjentów, 4 osoby przerwały szczepienia, w jednym przypadku z powodu ujemnej obserwacji weterynaryjnej. W oddziale zakaźnym hospitalizowano 12 osób (1 uchodźca z Ukrainy – kobieta 62 lata). Szczepienia osób dorosłych prowadzone były przez Poradnię Chorób Zakaźnych we Wrocławiu przy Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. J. Gromkowskiego przy ul. Koszarowej 5 i SPSK nr 1 przy ul. T. Chałubińskiego 2-2a szczepiono dzieci. W minionym okresie sprawozdawczym nie zgłoszono do PSSE we Wrocławiu przypadków wykrycia zakażenia wirusem wścieklizny wśród zwierząt na terenie Wrocławia, podobnie jak w roku wcześniejszym. Wprowadzenie obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliznie oraz szczepienia dzikich zwierząt znacząco ograniczyło krążenie wirusa w populacji zwierząt mających bezpośredni kontakt z człowiekiem.

W 2023 roku realizację zadań własnych w sytuacjach kryzysowych, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu weryfikowała w sposób praktyczny, podejmując działania przeciwepidemiczne i administracyjno-organizacyjne, do połowy roku związane z epidemią COVID-19. Uwzględniając realne możliwości, działania realizowano w oparciu o współpracę z podmiotami współdziałającymi z Państwową Inspekcją Sanitarną (Urząd Wojewódzki, policja, straż miejska, PSP, władze samorządowe, inspekcja weterynaryjna, podmioty lecznicze).

Zmiany organizacyjno-funkcjonalne realizowane w podmiotach leczniczych na przestrzeni 2023 roku, nie wpłynęły znacząco na stan bezpieczeństwa epidemiologicznego w monitorowanych szpitalach, pomimo dynamicznie zmieniającej się sytuacji epidemiologicznej, utrzymując go na poziomie dobrym. Diagnostykę opartą o realizację badań mikrobiologicznych nadal prowadzono w oparciu o racjonalną, profilową ocenę ryzyka wystąpienia zakażenia w trakcie realizacji procedur medycznych, z przesunięciem części pakietu badań, na realizację prewencji epidemiologicznej – badań wykonywanych do 72 godzin od przyjęcia pacjenta do oddziału (pozwalające określić ryzyko związane z podjęciem hospitalizacji pacjenta uprzednio skolonizowanego lub z objawowym zakażeniem alert-patogenami), która umożliwiła niemal pełną identyfikację pacjentów skolonizowanych przez najbardziej agresywne, wysoce wieloantybiotykooporne patogeny alarmowe oraz wczesną identyfikację zakażeń przez nie wywoływanych (w blisko 100% zakażeń wywoływanych przez bakterie KPC). W minionym roku we wrocławskich szpitalach łącznie zarejestrowano wystąpienie 54 ognisk zakażeń szpitalnych, obejmujących łącznie 468 osób z zakażeniem, w tym 450 vs 545 w roku 2022 pacjentów z potwierdzonym zakażeniem oraz 18 osób personelu. Biologiczne czynniki chorobotwórcze w zgłoszonych ogniskach to: *Klebsiella pneumoniae* MBL, *Klebsiella pneumoniae* NDM (12 ognisk), *Clostridium difficile* (5 ognisk), *Staphylococcus aureus* MRSA (1 ognisko) oraz RNA-wirusa SARS CoV-2 (36 ognisk). Zarejestrowano 10 raportów wstępnych oraz 10 raportów końcowych, dotyczących zgłoszonych ognisk epidemicznych pacjentów z kolonizacją biologicznym czynnikiem chorobotwórczym, *Klebsiella* MBL/NDM, OXA-48, VIM. Prawidłowość postępowania zespołów kontroli zakażeń szpitalnych w opracowywaniu i wygaszaniu ogniska szpitalnych nie wymagała od organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej interwencji oraz wydawania przez PPIS we Wrocławiu zaleceń i decyzji administracyjnych. Zapewnienie bezpieczeństwa epidemiologicznego kontrolowano głównie przez przyzmat działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń szpitalnych, realizację wymagań sanitarno-higienicznych stawianych podmiotom leczniczym, problematykę zagadnień dezynfekcji i sterylizacji, realizację wdrożonych, właściwych dla specyfiki podmiotów procedur przeciwepidemicznych oraz gospodarkę odpadami medycznymi w nadzorowanych placówkach. Coraz powszechniej w uzasadnionych przypadkach opanowania i wygaszenia ognisk zakażeń szpitalnych, wśród podejmowanych działań przeciwepidemicznych, wykorzystywana jest między innymi procedura czasowego ograniczenia/wstrzymania odwiedzin/przyjęć na terenie podmiotu leczniczego. Nie zarejestrowano nieprawidłowości w realizacji procedur postępowania poekspozycyjnego oraz ostrych postaci zakażeń, związanych z prowadzoną terapią zabiegową, w tym ostrych zakażeń wirusami hepatotropowymi, czy zakażeń wirusem HIV.

2. Warunki zdrowotne środowiska

1. ZAOPATRZENIE LUDNOŚCI W WODĘ DO SPOŻYCIA

Na obszarze miasta Wrocławia zewidencjonowany i eksploatowany jest 1 wodociąg sieciowy oraz 3 inne podmioty dostarczające wodę.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość funkcjonujących w 2023 r. wodociągów (w poszczególnych przedziałach produkcji wody) oraz informacje o przeprowadzonych kontrolach wodociągów.

L.p.	Przedział produkcji wody [m ³ /d]	Ilość wodociągów	Ilość kontroli terenowych	Ilość kontroli badania wody (nadzór urzędowy i kontrola wewnętrzna)	Sumaryczna liczba kontroli
1.	>100 001	1	6	696	702
2.	10 001 – 100 000	0	0	0	0
3.	1001 - 10 000	0	0	0	0
4.	101 – 1 000	0	0	0	0
5.	≤ 100	0	0	0	0
6.	Inne podmioty	3	3	20	23
	Suma	4	9	716	725

W harmonogramie kontroli sanitarnych na 2023 r. ujęto wszystkie eksploatowane wodociągi sieciowe produkujące i dostarczające wodę z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę, funkcjonujące na terenie miasta Wrocławia. W 2023 r. przeprowadzono 6 kontroli wodociągu sieciowego miasta Wrocławia zarządzanego przez MPWiK S.A. we Wrocławiu oraz 3 kontrole pozostałych wodociągów sieciowych funkcjonujących na terenie miasta Wrocławia.

1.1. Wodociągi sieciowe

- **Wodociągi w przedziale produkcji >100 001 m³/d.**

Na terenie miasta Wrocławia funkcjonuje 1 wodociąg sieciowy (połączone wodociągi sieciowe „Mokry Dwór” „Na Grobli” i „Leśnica”):

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ / d]
1.	Wodociąg sieciowy MPWiK we Wrocławiu	Wrocław	673 900	140 620,50
Suma			673 900	140 620,50

Źródłem wody z przeznaczeniem na cele wodociągowe dla wodociągu sieciowego jest ujęcie wody powierzchniowej oraz ujęcia wody infiltracyjnej o cechach wody podziemnej.

Produkowaną wodę dostarczano także do gm. Siechnice, w rejon węzła Bielany Wrocławskie (gm. Kobierzyce), do gmin Długołęka, Wisznia Mała, Kąty Wrocławskie, Miękinia, Siechnice i Czernica.

Szacunkowa liczba ludności zaopatrywanej w wodę – 673 900 mieszkańców Wrocławia przy przyjętym tzw. zwodociągowaniu ok. 98%. Z produkowanej wody korzystało około 6000 mieszkańców gmin Siechnice, Kobierzyce (Węzeł Bielański), Czernica.

Długość sieci wodociągowej wynosi ok. 1 592,27 km. Ilość studni infiltracyjnych: ok. 570 szt.

Liczba ujęć wody infiltracyjnej (w rozumieniu pompownie wód infiltracyjnych): 3 pompownie (pompownia Świątniki, Bierdzany, Radwanice).

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego wyznaczono 43 stałe punkty, z których w 2023 r. pobierano próbki wody do badań laboratoryjnych. Badania w ramach kontroli wewnętrznej przeprowadzało Laboratorium Wody i Ścieków Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji S.A we Wrocławiu ul. Na Grobli 19, 50-421 Wrocław oraz Eurofins OBiKŚ sp. z o.o., ul. Owocowa 8, 40-158 Katowice. W ramach kontroli urzędowej badania wykonywały laboratoria PSSE we Wrocławiu oraz WSSE we Wrocławiu. Próbkę kontrolną wody badano w zakresie monitoringu kontrolnego (parametry grupy A) i monitoringu przeglądowego (parametry grupy B). Stałe punkty monitoringowe pobierania próbek wody wyznaczono w miejscach wprowadzania wody do sieci wodociągowej w zakładach produkcji wody, na rozprowadzającej sieci wodociągowej (hydrofornie), w miejscach czerpania wody przez konsumentów.

W 2023 r. wykonano badania 696 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w tym: PPIS we Wrocławiu pobrał do badań 233 próbki kontrolne wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zarządca wodociągu wrocławskiego, w ramach kontroli wewnętrznej, pobrał 463 próbki kontrolne wody.

Z pobranych 696 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 22 próbkach (3,16%) stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów jakości wody (w tym w zakresie parametrów mikrobiologicznych w 14 próbkach, w zakresie parametrów organoleptycznych i fizykochemicznych w 6 próbkach, w zakresie parametrów mikrobiologicznych, organoleptycznych i fizykochemicznych w 2 próbkach).

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia parametrów mikrobiologicznych:

Próbki pobrane przez PSSE Wrocław:

- W 5 próbkach wody stwierdzono przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h (oznaczone wartości: próbka 1: 290 jtk/1 ml, próbka 2: 250 jtk/1 ml, próbki 3-5: powyżej 300 jtk/1 ml),
- W 2 próbkach wody stwierdzono przekroczenie liczby bakterii grupy coli (oznaczona wartość: 1 jtk/100 ml),
- W 1 próbce wody stwierdzono- przekroczenie liczby bakterii grupy coli (oznaczona wartość: 1 jtk/100 ml) oraz ogólnej liczby mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h (oznaczona wartość 290 jtk/1 ml).

Próbki pobrane przez MPWiK Wrocław:

- W 6 próbkach wody stwierdzono przekroczenie liczby bakterii grupy coli (oznaczone wartości: w 1 próbce 3 jtk/1 ml, w 2 próbkach 2 jtk/100 ml; w 3 próbkach 1 jtk/100 ml).

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia parametrów organoleptycznych i fizykochemicznych:

Próbki pobrane przez PSSE Wrocław:

- W 3 próbkach wody stwierdzono przekroczenie mętności oraz żelaza (oznaczone wartości: próbka 1: 1,6 NTU i 262 µg Fe/l, próbka 2: 2,0 NTU i 219 µg Fe/l, próbka 3:) 1,2 NTU i 256 µg Fe/l).

Próbki pobrane przez MPWiK Wrocław:

- W 3 próbkach wody stwierdzono przekroczenie mętności (oznaczone wartości: próbka 1: 5,4 NTU, próbka 2: 1,1 NTU, próbka 3: 2,6 NTU).

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia parametrów organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych:

Próbki pobrane przez PSSE Wrocław:

- W 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie bakterii grupy coli oraz mętności (oznaczone wartości odpowiednio: 33 jtk/100 ml i 1,6 NTU),
- W 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w 22±2°C po 72 h oraz smaku (oznaczona wartości odpowiednio: 280 jtk/1 ml i 2 TFN).

W przypadkach stwierdzenia przekroczeń dopuszczalnych wartości parametrów jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi przedsiębiorstwo wodociągowe podejmowało natychmiastowe działania korygujące i zapobiegawcze, dokumentując ich skuteczność kontrolnymi wynikami badań laboratoryjnych.

Na podstawie wykonanych badań laboratoryjnych próbek wody uzdatnionej, pobranych w zakładach produkcji wody, z sieci rozprowadzającej oraz z punktów czerpania wody przez konsumentów, uwzględniając liczbę próbek, w których stwierdzono przekroczenia obowiązujących norm sanitarnych, rodzaj przekroczonego parametru oraz poziomy przekroczonego parametrów - wodę wodociągową przeznaczoną do spożycia, dostarczaną mieszkańcom miasta Wrocławia w 2023 r. oceniono jako przydatną do spożycia przez ludzi.

W 2023 r. przeprowadzono 6 kontroli sanitarnych wodociągu sieciowego miasta Wrocławia – stan techniczny obiektów oraz urządzeń technicznych funkcjonujących w procesie technologicznym uzdatniania wody oceniono jako dobry.

- **Wodociągi w przedziale produkcji 10 001 - 100 000 m³/d:** Nie dotyczy
- **Wodociągi w przedziale produkcji 1 001 - 10 000 m³/d:** Nie dotyczy
- **Wodociągi w przedziale produkcji 101 – 1 000 m³/d:** Nie dotyczy
- **Wodociągi w przedziale produkcji ≤ 100 m³/d:** Nie dotyczy

1.2. Inne podmioty zaopatrujące w wodę

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ / d]
1.	Ujęcie własne, Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka – Centrum Medycyny Ratunkowej, ul. gen. A. E. Fieldorfa 2	Wrocław	Brak danych	7,00
2.	Akademicki Szpital Kliniczny, ul. Borowska 213	Wrocław	Brak danych	0,0
3.	Whirlpool Polska S.A.	Wrocław	1 453	252,00

- *Ujęcie własne zaopatrujące w wodę Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka – Centrum Medycyny Ratunkowej, ul. gen. A. E. Fieldorfa 2, Wrocław* – obiekt zasilany jest przez MPWiK S.A. oraz rotacyjnie z własnego ujęcia. W 2023 r. przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną obiektu, nie stwierdzono naruszenia przepisów. Zbadano 11 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (2 próbki PPIS we Wrocławiu, 8 - zarządca), jakość wody wszystkich zbadanych próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym.
- *Ujęcie własne – Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. J. Mikulicza-Radeckiego* – woda ujmowana jest z 2 studni głębinowych. W 2023 r. nie przeprowadzono kontroli sanitarnej obiektu. Zbadano 1 próbkę wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (badanie PPIS we Wrocławiu), jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym.
- *Wodociąg sieciowy Whirlpool Polska S.A.* – przeprowadzono 2 kontrole wodociągu, stan sanitarny – dobry. Zbadano 8 próbek wody uzdatnionej, jakość wody we wszystkich zbadanych próbach odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Jakość wody produkowanej i rozprowadzanej przez wymienione wodociągi sieciowe na podstawie wszystkich wykonanych badań, oceniono jako wodę spełniającą wymagania norm sanitarnych.

W 2023 r. nie wykonano badań kontrolnych próbek wody pobranych z instalacji wodnej statków (do spożycia wykorzystywana była woda konfekcjonowana).

Na terenie miasta Wrocławia ze statusem „czynne” funkcjonuje 67 studni publicznych (w 2023 r. nadzorem objęto 4 nowe studnie). W 2023 r. przeprowadzono 10 kontroli studni, stan techniczny skontrolowanych studni nie budził większych zastrzeżeń.

Na terenie miasta Wrocławia ze statusem „czynne” funkcjonuje 21 źródeł ulicznych (w 2023 r. nadzorem objęto 14 nowych źródeł). W 2023 r. przeprowadzono 15 kontroli źródeł, stan techniczny skontrolowanych nie budził większych zastrzeżeń. .

Przekroczenia parametrów w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę:

Wodociągi sieciowe o wydajności $>100\ 001\ \text{m}^3/\text{d}$ (wodociąg MPWiK):

- Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^\circ\text{C}$ po 72 h – w 5 próbkach pobranej wody,
- Liczba bakterii grupy coli - w 8 próbkach pobranej wody,
- Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^\circ\text{C}$ po 72 h oraz liczba bakterii grupy coli – w 1 próbce pobranej wody,
- Mętność i żelazo ogólne - w 3 próbkach pobranej wody,
- Mętność - w 3 próbkach pobranej wody,
- Liczba bakterii grupy coli, mętność – w 1 próbce wody,
- Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze 22°C po 72 h, smak - w 1 próbce pobranej wody,

Wodociągi w przedziale produkcji $10\ 001 - 100\ 000\ \text{m}^3/\text{d}$: Nie dotyczy

Wodociągi w przedziale produkcji $1001 - 10\ 000\ \text{m}^3/\text{d}$: Nie dotyczy

Wodociągi w przedziale produkcji $101 - 1\ 000\ \text{m}^3/\text{d}$: Nie dotyczy

Wodociągi w przedziale produkcji $\leq 101\ \text{m}^3/\text{d}$: Nie dotyczy

1.3. Informacja na temat zwodociągowania miejscowości

Procent zwodociągowania dla obszaru miasta Wrocławia wyniósł ok. 98 %.

1.4.Stan sanitarny ciepłej wody w instalacjach wodociągowych wewnątrz budynków

W 2023 r. kontynuowano nadzór sanitarny nad instalacjami ciepłej wody użytkowej (cwu) u budynkach użyteczności publicznej (ZOZ, obiekty noclegowe oraz domy pomocy społecznej).

W PSSE we Wrocławiu w 2023 r. zaplanowano i wykonano pobory próbek kontrolnych ciepłej wody użytkowej, dodatkowo wykonywane były pobory próbek ciepłej wody użytkowej nie ujęte w harmonogramie kontroli na 2023 r. – w obiektach nowych i funkcjonujących, w związku ze zgłoszonymi wnioskami oraz w ramach kontroli sprawdzających po wydanych decyzjach i podejmowanych przez zarządców obiektów działaniach korygujących.

Do wiadomości PPIS we Wrocławiu przedkładane były również wyniki badań wody ciepłej użytkowej wykonane przez zarządców / właścicieli obiektów, z następujących obiektów:

1. DPS Arka, ul. Jutrosińska 29 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
2. DPS Arka II, ul. Jutrosińska 29 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
3. DPS, ul. M. Lutra 2-8 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
4. DPS, ul. Karmelkowa 25 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
5. DPS, ul. Mączna 3 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
6. DPS, ul. Rędzińska 66 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
7. DPS, ul. Kaletnicza 8 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
8. Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi, ul. Pomorska 15b we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
9. ZOL, Ośrodek Świętego Jerzego, ul. L. Rydygiera 22-28 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
10. ZOL, ul. Świętego Józefa 2/4 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
11. Hospicjum Stacjonarne Świętego Jana Bożego, ul. Poświęcka 8a we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
12. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny, Oddział Zamiejscowy, ul. Poświęcka 8 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
13. USK, Klinika Psychiatrii, ul. L. Pasteura 10 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
14. USK, Budynek B, ul. Borowska 213 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
15. USK, Budynek A, ul. Borowska 213 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
16. USK, Budynek K, ul. Borowska 213 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
17. USK, Budynek FA, ul. Borowska 213 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
18. USK, Budynek J, ul. Borowska 213 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
19. Szpital Medfemina, ul. Borowska 262 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
20. Dolnośląskie Centrum Chorób Serca im. prof. Z. Religi, ul. H. M. Kamińskiego 73A we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
21. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu, ul. H. M. Kamińskiego 73A we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
22. Wrocławskie Eye-Laser Center sp. z o.o., ul. Oławska 9 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
23. Medicus sp. z o.o., pl. Strzelecki 2/4 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
24. Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o., Wybrzeże J. Conrada – Korzeniowskiego 18 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
25. Wrocławskie Centrum Zdrowia ArsMedica NZO, ul. Mińska 38 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),
26. EuroMediCare Szpital Specjalistyczny z Przychodnią, ul. Pilczycka 148 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe),

27. eMKa MED. Centrum Medyczne, ul. Ślężna 169 we Wrocławiu (1 próbka negatywna, powtórkowe wyniki prawidłowe),
28. Prywatna Przychodnia Lekarska Stefan Skrocki, ul. Grunwaldzka 69 we Wrocławiu (2 próbki negatywne, powtórkowe wyniki prawidłowe).
29. Bonifraterskie Centrum Medyczne PROVITA, ul. Bierutowska 63 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe).
30. Wrocławskie Centrum Okulistyczne, ul. Zakładowa 11 we Wrocławiu (wyniki prawidłowe).

Po przeprowadzeniu badań jakości wody ciepłej użytkowej brak skażenia wody w instalacji wewnętrznej budynków, bakteriami z rodzaju *Legionella* stwierdzono w obiektach:

1. Szpital im. Świętego Jana Pawła II, ul. Lekarska 1 we Wrocławiu (4 próbki),
2. DPS, ul. Farna 3 we Wrocławiu (4 próbki),
3. DCOPH, pl. Hirszfelda 12, Wrocław (10 próbek),
4. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu, ul. H. M. Kamieńskiego 73A we Wrocławiu (4 próbki),
5. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny, Oddział Zamiejscowy, ul. Poświęcka 8 we Wrocławiu (4 próbki),
6. USK, Klinika Dermatologii, Wenerologii i Alergologii, Administracja Szpitala, ul. T. Chałubińskiego 1 we Wrocławiu (4 próbki),
7. USK, Klinika Pediatrii i Chorób Infekcyjnych, Kliniki Pediatrii, Alergologii i Kardiologii, Kliniki Endokrynologii i Diabetologii Wieków Rozwojowego, ul. T. Chałubińskiego 2-2a we Wrocławiu (8 próbek),
8. USK, Klinika Pediatrii, Gastroenterologii i Żywienia, ul. M. Curie – Skłodowskiej 50 we Wrocławiu (4 próbki),
9. USK, Budynek K, ul. Borowska 213 we Wrocławiu (4 próbki),
10. USK, Budynek FA, ul. Borowska 213 we Wrocławiu (4 próbki),
11. ZOL dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Albertynek, ul. R. Traugutta 54 we Wrocławiu (4 próbki),
12. Hospicjum Stacjonarne Świętego Jana Bożego, ul. Poświęcka 8a we Wrocławiu (4 próbki),
13. Bonifraterskie Centrum Medyczne PROVITA, ul. Bierutowska 63 we Wrocławiu (4 próbki),
14. Wrocławskie Centrum Okulistyczne, ul. Zakładowa 11 we Wrocławiu (4 próbki).

Po przeprowadzeniu badań jakości wody ciepłej użytkowej średnie skażenie wody w instalacji wewnętrznej budynków, bakteriami z rodzaju *Legionella* stwierdzono w obiektach:

1. USK, Klinika Psychiatrii, ul. L. Pasteura 10 we Wrocławiu (4 próbki negatywne),
2. USK, Budynek A, ul. Borowska 213 we Wrocławiu (3 próbki negatywne),
3. Polski Instytut Medyczny, ul. H. Sienkiewicza 58-60 we Wrocławiu (3 próbki negatywne),
4. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego, ul. Koszarowa 5 we Wrocławiu (8 próbek negatywnych),
5. Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o., Wybrzeże J. Conrada – Korzeniowskiego 18 we Wrocławiu (1 próbka negatywna),
6. Szpital Specjalistyczny im. A. Falkiewicza, ul. Warszawska 2 we Wrocławiu (3 próbki negatywne),
7. EuroMediCare Szpital Specjalistyczny z Przychodnią, ul. Pilczycka 148 we Wrocławiu (1 próbka negatywna),
8. Dolnośląskie Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii, ul. Grabiszyńska 105 we Wrocławiu (1 próbka negatywna),

9. eMKa MED. Centrum Medyczne, ul. Ślężna 169, Wrocław (1 próbka negatywna),
W przypadku stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii z rodzaju *Legionella*, zobowiązywano zarządców obiektów do podejmowania skutecznych działań korygujących i doprowadzenia jakości wody do wymagań określonych w w/w rozporządzeniu.

Po przeprowadzeniu badań jakości wody ciepłej użytkowej wysokie skażenie wody w instalacji wewnętrznej budynków, bakteriami z rodzaju *Legionella* stwierdzono w obiektach:

1. USK, Klinika Hematologii, Nowotworów Krwi i Transplantacji Szpiku, Klinika Endokrynologii, Diabetologii i Leczenia Izotopami, ul. L. Pasteura 4 we Wrocławiu (1 próbka negatywna),
2. USK, Budynek B, ul. Borowska 213 we Wrocławiu (1 próbka negatywna),
3. USK, Punkt Szczepień przeciw COVID-19, ul. M. Curie-Skłodowskiej 50/52 we Wrocławiu (2 próbki negatywne),
4. Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka – Centrum Medycyny Ratunkowej, ul. A. E. Fieldorfa 2 we Wrocławiu (19 próbek negatywnych, w tym 7 skażenie średnie),
5. Centrum Medyczne ArsMedis Sp. z o.o. Chirurgia Spółka Komandytowa, ul. Kardynała S. Wyszyńskiego 110 we Wrocławiu (8 próbek negatywnych),
6. Dolnośląskie Centrum Onkologii we Wrocławiu, ul. L. Hirszfelda 12, Wrocław
7. Wojewódzki Zespół Specjalistyczny Opieki Zdrowotnej, Centrum Medyczne „Dobrzyńska”, ul. Dobrzyńska 21/23, Wrocław (1 próbka negatywna – prysznic przy basenie),
8. DPS, ul. Karmelkowa 25 we Wrocławiu (4 próbki negatywne),
9. Hotel „Strzelec”, ul. Wodzisławska 10A we Wrocławiu (4 próbki negatywne),
10. Wrocławskie Centrum SPA sp. z o.o., ul. Teatralna 10-12, Wrocław

Na Zarządców obiektów nałożono obowiązki w drodze decyzji administracyjnych z rygiem natychmiastowej wykonalności, a po przeprowadzonych działaniach korygujących wykonywane były badania kontrolne próbek wody ciepłej użytkowej.

1.5.Ujęcia wód wykorzystywanych do zaopatrzenia w wodę do spożycia

Woda z ujęć powierzchniowych

Woda ujmowana z ujęcia „Czechnica” wykorzystywana jest na cele wodociągowe przez Zakład Produkcji Wody Nr 1 „Mokry Dwór”. W 2023 r. PPIS we Wrocławiu wykonał pobór 4 próbek wody surowej, wartości oznaczonych wskaźników jakości wody odpowiadają wymaganiom kategorii A1 dla badań z dnia 23 marca 2023 r. i 22 czerwca 2023 r. oraz wymaganiom kategorii A1, A2 i A3 dla badań z dnia 17 lipca 2023 r. i 16 października 2023 r., ustalonym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1747).

Woda z ujęć infiltracyjnych

Wykorzystywana na cele wodociągowe przez Zakład Produkcji Wody Nr 2 "Na Grobli" woda infiltracyjna to surowiec o cechach wody podziemnej. W 2023 r. PPIS we Wrocławiu wykonał pobór 5 próbek wody surowej z Przepompowni Świątniki, ZPW Nr 2. Wartości oznaczonych wskaźników fizykochemicznych jakości wody odpowiadają wymaganiom klasom: I, II, III dla badań z dnia 13 marca 2023 r., 8 maja 2023 r., 22 czerwca 2023 r., 16 października 2023 r. oraz wymaganiom klasy I, II, III i V dla badania z dnia 17 lipca 2023 r., ustalonym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2148).

Woda z ujęć podziemnych

W 2023 r. Zarządcy wodociągów sieciowych funkcjonujących na terenie miasta Wrocławia nie przeprowadzali badań jakości wód podziemnych pobieranych z ujęć (studni głębinowych) określających klasy wód zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2016, poz. 85) oraz z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2148).

1.6. Postępowanie administracyjne związane z nadzorem nad jakością wody

W 2023 r. prowadzone było postępowanie administracyjne dotyczące wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

- nałożono decyzje z rygorem natychmiastowej wykonalności dotyczące nieprawidłowej jakości wody ciepłej użytkowej (*Legionella*) w obiektach:
 - 1) USK, ul. Borowska 213, Wrocław (dot. Kliniki Hematologii, Nowotworów Krwi i Transplantacji Szpiku, Klinika Endokrynologii, Diabetologii i Leczenia Izotopami, ul. L. Pasteura 4, Wrocław),
 - 2) USK, ul. Borowska 213, Wrocław (dot. Punktu Szczepień przeciw COVID-19, ul. M. Curie-Skłodowskiej 50/52, Wrocław),
 - 3) USK, ul. Borowska 213, Wrocław (dot. Budynku B, ul. Borowska 213, Wrocław),
 - 4) Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego, ul. Koszarowa 5, Wrocław,
 - 5) Centrum Medyczne Arsmedis sp. z o.o. Chirurgia sp. k., ul. Kardynała S. Wyszyńskiego 110, Wrocław,
 - 6) Dolnośląskie Centrum Onkologii we Wrocławiu, ul. L. Hirszfelda 12, Wrocław,
 - 7) Wojewódzki Zespół Specjalistyczny Opieki Zdrowotnej, Centrum Medyczne „Dobrzyńska”, ul. Dobrzyńska 21/23, Wrocław (dot. natrysków przy basenie),
 - 8) Wrocławskie Centrum SPA sp. z o.o., ul. Teatralna 10-12, Wrocław,
 - 9) WKS Śląsk Wrocław, ul. Oporowska 62, Wrocław (dot. pływalni, ul. Raclawicka 62, Wrocław),
 - 10) Akademia Wychowania Fizycznego, al. J. I. Paderewskiego 35, Wrocław (dot. pływalni),
 - 11) Uniwersytet Ekonomiczny, ul. Komandorska 118/120, Wrocław (dot. pływalni ul. Kamienna 35/37 we Wrocławiu),
 - 12) Wrocławskie Centrum Kształcenia Olimpijskiego sp. z o.o., ul. Na Grobli 16A/214, Wrocław (dot. obiektu noclegowego „Strzelec”, ul. Wodzisławska 10 A, Wrocław),
 - 13) Presic sp. z o.o., pl. J. Piłsudskiego 1, Warszawa (dot. Hotelu Wyndham Wrocław Old Town, ul. Świętego Mikołaja 67, Wrocław),
 - 14) Miejskie Centrum Usług Socjalnych, ul. Mączna 3, Wrocław (dot. Domu Pomocy Społecznej, ul. Karmelkowa 25, Wrocław),
- nałożono decyzje z rygorem natychmiastowej wykonalności na złą jakość wody basenowej – 1 (Szkoła Podstawowa Nr 72, ul. Trwała 17, Wrocław).
- wydano decyzje terminowe dotyczące nieprawidłowej jakości wody ciepłej użytkowej – 7:
 - 1) Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego, ul. Koszarowa 5, Wrocław,
 - 2) USK, ul. Borowska 213, Wrocław (dot. Kliniki Psychiatrii, ul. L. Pasteura 10, Wrocław),
 - 3) Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka – Centrum Medycyny Ratunkowej, ul. A. Fieldorfa 2, Wrocław,
 - 4) Dolnośląskie Centrum Onkologii we Wrocławiu, ul. L. Hirszfelda 12, Wrocław,
 - 5) Polski Instytut Medyczny, Oddział Wrocław – Śródmieście, ul. H. Sienkiewicza 58-60, Wrocław,

- 6) Benefit Systems S.A., ul. Grzybowska 80/82, Wrocław (dot. pływalni, ul. Strzegomska 210-212, Wrocław),
- 7) Hotel Scandic, ul. J. Piłsudskiego 49/57, Wrocław.
 - wydano decyzje zobowiązujące zarządców do wykonania badań wody ciepłej użytkowej – 4:
 - 1) Opera Wroclawska, ul. Świdnicka 35, Wrocław,
 - 2) WKS Śląsk Wrocław, ul. Oporowska 62, Wrocław (dot. Ośrodka Strzeleckiego, ul. Świątnicka 36, Wrocław),
 - 3) WKS Śląsk Wrocław, ul. Oporowska 62, Wrocław (dot. Stadionu Sportowego, ul. Oporowska 62, Wrocław),
 - 4) Hala tenisowa, al. J. I. Paderewskiego 35, Wrocław.
 - decyzje płatnicze za badania wody ciepłej użytkowej w budynkach użyteczności publicznej, domach opieki społecznej oraz obiektach noclegowych (*Legionella sp.*) – 28 (w tym kontynuacja spraw z 2022 r.) ,
 - decyzje płatnicze za badania wody basenowej – 42,
 - decyzje płatnicze za badania za wody przeznaczonej do spożycia pobranych na terenie miasta Wrocławia (MPWiK) – 7,
 - decyzje umarzające (dot. wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi) – 1 decyzja,
 - decyzje na stosowanie materiałów, wyrobów i preparatów (w tym dezynfekcyjnych) – 4 dla miasta Wrocławia (1 dla MPWiK S.A., ul. Na Grobli 19, Wrocław, 3 dla USK, ul. Borowska 213, Wrocław).

Wydano 1 decyzję dotyczącą zgody na stosowanie: węgla aktywnego WG-12 w Zakładzie Produkcji Wody „Na Grobli” należącym do MPWiK Wrocław oraz 3 decyzje na stosowanie podchlorynu sodu (2 decyzje) i ługu sodowego na Stacji Uzdatniania Wody Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. J. Mikulicza - Radeckiego, ul. Borowska 213 we Wrocławiu.

Wydano 3 decyzje zatwierdzające systemy jakości prowadzonych badań wody przeznaczonej do spożycia w laboratoriach zewnętrznych dla:

- EkoCentrum Elżbieta Wolny Grecka 58c, 54-406 Wrocław,
- MPWiK S.A. ul. Na Grobli 19, 50-421 Wrocław,
- Ekolabos Laboratorium Badań Środowiskowych ul. Duńska 9, 54-427 Wrocław

2. BADANIA CZYNNIKÓW SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA WEWNĄTRZ POMIESZCZEŃ

W roku 2023 roku zarejestrowano 20 wniosków dotyczących hałasu wewnątrz pomieszczeń, dochodzącego od zainstalowanych wentylatorów, klimatyzatorów, instalacji wodnych, węzłów cieplnych, wind w budynkach oraz od działalności lokali usługowych. W większości przypadków sprawy zostały przekazane do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego we Wrocławiu, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu, lub zarządców posesji.

W ramach zgłoszonych wniosków w 2023 r.:

- 1) kontynuowana była sprawa hałasu emitowanego przez windy w budynku przy ul. Brzoskwiniowej 4-4d we Wrocławiu. Laboratoria PSSE we Wrocławiu wykonały 2 pomiary hałasu w mieszkaniu osoby wnioskującej - podczas pierwszego badania stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku, stronę obciążono opłatą za negatywny wynik pomiaru. Po podjęciu działań korygujących, w kolejnym badaniu nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego

maksymalnego poziomu dźwięku A przenikającego do pomieszczenia od wyposażenia technicznego budynku oraz innych urządzeń w budynku i poza budynkiem.

2) przeprowadzono pomiar hałasu w lokalu mieszkalnym przy ul. Kościańskiej 53/1 we Wrocławiu, którego źródłem były urządzenia hydroforowe zainstalowane w pomieszczeniu technicznym. Nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego maksymalnego poziomu dźwięku A przenikającego do pomieszczenia od wyposażenia technicznego budynku oraz innych urządzeń w budynku i poza budynkiem.

3) wykonano pomiar hałasu dochodzącego od bramy garażowej posesji przy ul. Opoczańskiej 55 we Wrocławiu, nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego maksymalnego poziomu dźwięku A.

4) wykonano pomiar hałasu emitowanego przez windę w budynku przy pl. Grunwaldzkim 16 we Wrocławiu. Wynik badania wykazał przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku, sprawa jest kontynuowana w 2024 r.

5) wykonano pomiar hałasu od zamontowanych urządzeń w pomieszczeniu hydroforni, dochodzącego do mieszkania przy ul. R. Wojaczka 16 we Wrocławiu, nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego maksymalnego poziomu dźwięku A.

6) kontynuowana była sprawa hałasu od bramy garażowej w budynku przy ul. Srebrnogórskiej 14 we Wrocławiu. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu wykonał pomiary hałasu, stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku, stronę obciążono opłatą za negatywny wynik pomiaru. Sprawa jest kontynuowana w 2024 r.

7) wykonano pomiar hałasu od zamontowanych urządzeń klimatyzacyjnych sklepu „Żabka” przy ul. Chałupniczej 67 we Wrocławiu, - ze względu na brak możliwości pomiaru tła sprawa będzie kontynuowana w 2024 r.

8) wykonano pomiar hałasu od zamontowanych pomp odwadniających, dochodzącego do mieszkania przy ul. Gwiaździstej 18 we Wrocławiu. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu wykonał pomiary hałasu, stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku. Sprawa jest kontynuowana w 2024 r.

Stężenie substancji toksycznych nie badano w 2023 r.

3. STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY MIEJSCOWOŚCI

3.1. Miasta i tereny wiejskie

W 2023 roku stan czystości i porządku miasta Wrocławia oceniono jako dobry.

3.2. Tereny rekreacyjne

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajduje się 117 obiektów rekreacyjnych: 61 parków, 11 lasów, 24 skwery, 8 bulwarów, 8 innych terenów zielonych, 3 wyspy, 2 ogrody.

Przeprowadzono 56 kontroli parków w mieście Wrocławiu, 46 kontroli terenów zielonych i rekreacyjnych, 10 kontroli lasów, 2 kontrole wysp oraz dodatkowo 45 kontroli placów zabaw zlokalizowanych na obszarach parków oraz przy posesjach mieszkalnych. W 2023 r. przeprowadzono ponadto 23 kontrole stanu sanitarnego posesji mieszkalnych.

Zastrzeżenia pokontrolne dotyczyły uchybień stwierdzonych w 26 obiektach (zarządzanych przez Zarząd Zieleni Miejskiej, al. Śląska 1 we Wrocławiu): zniszczonych regulaminów korzystania z parku i placów zabaw, niedrożnych studzienek kanalizacyjnych, braku wykoszenia i uprzątnięcia

terenów zielonych, brudnych, zniszczonych i przepełnionych pojemników na odpadki komunalne, zniszczonych ławek, brudnego, zaśmieconego podłoża pod ławkami, niewłaściwego stanu sanitarnego toalet ustawionych na terenie parków.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami do Zarządu Zieleni Miejskiej, al. Śląska 1 we Wrocławiu skierowano pisma zobowiązujące do podjęcia działań mających na celu poprawę stanu sanitarnego ww. terenów. Po przeprowadzeniu działań korygujących ZZM przesłał pisemne odpowiedzi w powyższej sprawie, potwierdzające wykonanie zaleceń.

Stan sanitarny pozostałych obiektów nie budził zastrzeżeń.

3.3. Ustępy publiczne

W ewidencji PPIS we Wrocławiu na terenie miasta Wrocławia objętych nadzorem jest 31 ustępów publicznych – w 2023 r. został dopisany 1 obiekt. W 2023 r. na terenie miasta Wrocławia skontrolowano 26 ustępów, przeprowadzono 31 kontroli.

W 2023 r. zmieniony został termin wykonania decyzji PPIS we Wrocławiu nr 5904/22 wydanej na doprowadzenie ustępu publicznego przy ul. Wita Stwosza we Wrocławiu do właściwego stanu sanitarnego (stwierdzono ubytki płytek ściennych, brudne ściany, uszkodzone drzwi wejściowe, pęknięte płyty sufitowe) – w decyzji ustalono nowy termin wykonania obowiązków na 30 kwietnia 2023 r. (do końca 2023 r. nie przeprowadzono kontroli sprawdzającej wykonanie nałożonych na stronę obowiązków).

Zostało wszczęte postępowanie administracyjne dotyczące nieprawidłowego stanu sanitarnego ustępu publicznego przy pl. J. Bema we Wrocławiu – stwierdzono zacieki na ścianach, odpadającą farbę (postępowanie w toku).

Stan skontrolowanych obiektów oceniony na koniec 2023 r. nie budził zastrzeżeń.

4. STAN SANITARNY OBIEKTÓW REKREACJI WODNEJ

4.1. Pływalnie kryte

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu na terenie miasta Wrocławia zarejestrowanych jest 30 basenów i pływalni krytych w tym: 9 pływalni na terenie szkół podstawowych, 1 pływalnia na terenie szkoły ponadpodstawowej, 3 pływalnie szkół wyższych, 7 basenów na terenie hoteli, 2 baseny rehabilitacyjne na terenie ZOZ, 8 pływalni w obiektach sportowych i rekreacyjnych.

W 2023 r. do rejestru obiektów nadzorowanych dopisano 2 nowe obiekty: basen rehabilitacyjny w Centrum Medycznym „Dobrzyńska”, ul. Dobrzyńska 21/23 we Wrocławiu oraz nowo uruchomiony basen w Hotelu Grape, ul. Parkowa 8 we Wrocławiu.

Basen rehabilitacyjny na terenie Przychodni Specjalistyczno - Rehabilitacyjnej „Pulsantis”, ul. A. Ostrowskiego 3 we Wrocławiu nie był eksploatowany w 2023 r., z uwagi na przedłużający się remont obiektu.

W 2023. skontrolowano 27 pływalni krytych i basenów zlokalizowanych na terenie miasta Wrocławia, przeprowadzono 82 kontrole.

W stosunku do obiektów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów w wodzie basenowej, lub w wodzie ciepłej użytkowej (*Legionella*), jak również w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego stanu sanitarnego - prowadzone było postępowanie administracyjne:

- za negatywne wyniki badania próbek wody (w tym wody ciepłej użytkowej) pobranych z basenów i pływalni na terenie miasta Wrocławia wydano 33 decyzje opłatowe, w tym 3 na basen w Hotelu „Weiser”, ul. M. Kromera 16 we Wrocławiu, 3 na basen Fitness Academy, ul. Strzegomska 210-212 we Wrocławiu, 2 na basen, ul. Milicka 44 we Wrocławiu, 2 na pływalnię w SP Nr 46, ul. Ścinawska 21 we Wrocławiu, 2 na pływalnię ZSP Nr 17, ul. Wiczysta 105 we Wrocławiu, 2 na pływalnię SP Nr 72, ul. Trwała 17-19 we Wrocławiu, 2 na basen w hotelu „Monopol”, ul. H. Modrzejewskiej 2 we Wrocławiu, 2 na Wrocławskie Centrum Spa, ul. Teatralna 10-12 we Wrocławiu, 2 na basen w Qubus Hotel, ul. Świętej Marii Magdaleny 2 we Wrocławiu i po 1 na pływalnię Fitness Academy, ul. Rogowska 52A we Wrocławiu, ZSP Nr 1, ul. Zemska 16C we Wrocławiu, pływalnię SP Nr 3, ul. Bobrza 27 we Wrocławiu, pływalnię ZSP Nr 18, ul. Poznańska 26 we Wrocławiu, pływalnię LO Nr XIV, ul. A. Brücknera we Wrocławiu, pływalnię Uniwersytetu Przyrodniczego, ul. J. Chełmońskiego 43 we Wrocławiu, pływalnię AWF, al. J. I. Paderewskiego 35 we Wrocławiu, , pływalnię WKS „Śląsk”, ul. Raclawicka 62 we Wrocławiu, pływalnię AZS Wrocław, ul. Mianowskiego 2B we Wrocławiu, basen ul. Lakiernicza 24 we Wrocławiu, basen Vratislavia Medica, ul. Lekarska 1 we Wrocławiu, basen w Hotelu Marriot, pl. Wolności 10 we Wrocławiu, pływalnię krytą, ul. Wejherowska 34 we Wrocławiu.

Uchybienia zostały ponadto stwierdzone na obiektach:

- pływalni AWF, al. J. I. Paderewskiego 35 we Wrocławiu – brak wyników przeglądu instalacji wentylacyjnej - wydano 1 decyzję administracyjną, 1 decyzję płatniczą oraz 1 decyzję – umorzenie postępowania.
- pływalni AWF, al. J. I. Paderewskiego 35 we Wrocławiu - prowadzono postępowanie administracyjne dot. przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii *Legionella*, wydana została 1 decyzja z rygorem natychmiastowej wykonalności oraz 1 decyzja płatnicza.
- pływalni WKS Śląsk, ul. Raclawicka 62 we Wrocławiu - prowadzono postępowanie administracyjne dot. przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii *Legionella*, wydana została decyzja z rygorem natychmiastowej wykonalności.
- Wrocławskie Centrum Spa, ul. Teatralna 10/12 we Wrocławiu - prowadzono postępowanie administracyjne dot. przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii *Legionella*, wydana została decyzja z rygorem natychmiastowej wykonalności.
- basenie w Hotelu Qubus, ul. Świętej Marii Magdaleny 2 we Wrocławiu – stwierdzono brak prawidłowego nadzoru nad jakością wody w basenie, wydano decyzję opłatową.
- pływalni w Szkole Podstawowej Nr 72, ul. Trwała 17-19 we Wrocławiu – wydano decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności w związku z ponadnormatywną liczbą *Pseudomonas aeruginosa* w wodzie basenowej.

Jakość wody

Najczęściej występujące niezgodności w próbkach wody to ponadnormatywna wysoka zawartość chloru wolnego i związanego, chloroformu, ΣTHM, zbyt niska wartość potencjału redox oraz

przekroczenie dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}$ C po 48 h w wodzie przeznaczonej do celów kąpielowych.

W 2023 roku, w związku ze stwierdzonym znacznym przekroczeniem dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych wydano 3 decyzje z rygorem natychmiastowej wykonalności – dotyczyły basenu we Wrocławskim Centrum SPA, ul. Teatralna 10-12 we Wrocławiu (przekroczenie dopuszczalnej liczby *Legionella*), pływalni krytej w Szkole Podstawowej Nr 72, ul. Trwała 17-19 (przekroczenie dopuszczalnej liczby *Pseudomonas aeruginosa*) oraz pływalni krytej AWF, ul. I. J. Paderewskiego 35 we Wrocławiu (przekroczenie dopuszczalnej liczby *Legionella sp.*).

4.2. Pływalnie odkryte

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na 2023 rok znajdują się 2 pływalnie odkryte sezonowe oparte na wodzie wodociągowej:

- Pływalnia „Orbita”, ul. Wejherowska 2, Wrocław,
- Pływalnia „Kłokoczyce”, ul. Kłokoczycka 2, Wrocław.

Pływalnia „Kłokoczyce” została w 2023 r. wyłączona z użytkowania, obecnie obiekt jest przebudowywany.

Skontrolowano 1 pływalnię - przeprowadzono 2 kontrole Pływalni „Orbita”, ul. Wejherowska 2 we Wrocławiu, podczas kontroli nie stwierdzono naruszenia przepisów.

4.3. Pływalnie mieszane (kryto-odkryte)

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej znajdują się 2 pływalnie mieszane:

- Wrocławski Park Wodny, ul. Borowska 99 we Wrocławiu,
- Centrum basenowo – sportowe, ul. Polna 10 we Wrocławiu.

W stosunku do obiektów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów w wodzie basenowej, lub w wodzie ciepłej użytkowej (*Legionella*), jak również w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego stanu sanitarnego - prowadzone było postępowanie administracyjne: za negatywne wyniki badania próbek wody wydano 9 decyzji opłatowych, w tym 8 na Wrocławski Park Wodny, ul. Borowska 99 we Wrocławiu i 1 na WPW, ul. Polna 10 we Wrocławiu.

Jakość wody

Najczęściej występujące niezgodności w próbkach wody to ponadnormatywna wysoka zawartość chloru wolnego i związanego, chloroformu, zbyt niska wartość potencjału redox oraz przekroczenie dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}$ C po 48 h w wodzie przeznaczonej do celów kąpielowych.

4.4. Kąpieliska

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia zarejestrowanych jest 5 kąpielisk:

- Kąpielisko „Morskie Oko”, ul. F. Chopina 27, Wrocław,
- Kąpielisko „Glinianki”, ul. Kosmonautów 2, Wrocław,
- Kąpielisko „Królewiecka”, ul. Królewiecka / ul. Narzędziowa 2, Wrocław,
- Kąpielisko „Jeziorowa”, ul. Jeziorowa, Wrocław,
- Kąpielisko „Oporów”, ul. Harcerska, Wrocław.

Kąpielisko „Morskie Oko” – przeprowadzono 6 kontroli (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 4 próbki wody (1 badanie PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpielii (Dz. U. z 2019 r. poz. 255).

Kąpielisko „Glinianki” – przeprowadzono 5 kontroli (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 4 próbki wody (1 badanie PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym

Kąpielisko „Królewiecka” – przeprowadzono 6 kontroli (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 5 próbek wody (2 badania PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

Kąpielisko „Jeziorowa” – przeprowadzono 5 kontroli (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 5 próbek wody (2 badania PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

Kąpielisko „Oporów” – przeprowadzono 4 kontrole (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 5 próbek wody (2 badania PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

Wszystkie zgłoszone obiekty funkcjonujące na terenie Wrocławia zostały skontrolowane - przeprowadzono 28 kontroli na terenie Wrocławia.

4.5.Plaże

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajdują się 2 plaże. Przeprowadzono kontrolę 1 plaży, stan skontrolowanego obiektu nie budził zastrzeżeń.

5. STAN SANITARNY OBIEKTÓW DZIAŁAJĄCYCH W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

5.1.Domy Pomocy Społecznej

W mieście Wrocławiu funkcjonuje 13 domów pomocy społecznej, działających po uzyskaniu zezwolenia na podstawie przepisów o pomocy społecznej:

- DPS, ul. Grunwaldzka 104, Wrocław,
- DPS „Samarytanin”, ul. Świątnicka 25/27, Wrocław,
- DPS ARKA II, ul. Jutrosińska 29, Wrocław,
- DPS ARKA, ul. Jutrosińska 29, Wrocław,
- DPS, ul. Mączna 3, Wrocław,
- DPS, ul. Rędzińska 66/68, Wrocław,
- DPS, ul. Karmelkowa 25/27, Wrocław,
- DPS, ul. Kaletnicza 8, Wrocław,
- DPS, ul. Objazdowa 40, Wrocław,
- DPS, ul. Farna 3, Wrocław,
- DPS, ul. Św. Marcina 10, Wrocław,
- DPS „Miłosierny Samarytanin”, ul. Lutra 2-8, Wrocław,
- DPS Fundacja Przyjazny Dom, ul. L. Okulickiego 2, Wrocław.

W 2023 roku skontrolowano 11 Domów Pomocy Społecznej zlokalizowanych na terenie miasta Wrocławia, przeprowadzono 14 kontroli.

W 2023 r. umorzono postępowanie w sprawie przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii z rodzaju *Legionella* dotyczące Domu Pomocy Społecznej „Samarytanin”, ul. Świątnicka 25/27 we Wrocławiu.

5.2. Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej we Wrocławiu zarejestrowanych jest 12 obiektów:

- DDPS, ul. Komuny Paryskiej 11, Wrocław,
- DDPS, ul. T. Kościuszki 67, Wrocław,
- DDPS, ul. Skwierzyńska 23/2, Wrocław,
- DDPS, ul. S. Żeromskiego 37/1, Wrocław,
- DDPS Nr 1, ul. Semaforowa 5, Wrocław,
- DDPS Nr 2, ul. Semaforowa 5, Wrocław,
- DDPS, ul. Ciepła 15B, Wrocław,
- DDPS „Pogodna Jesień”, ul. Litewska 20, Wrocław,
- Dzienny Dom Pomocy, ul. Karmelkowa 25, Wrocław,
- Pensjonat dla Osób Starszych, ul. H. M. Kamińskiego 190, Wrocław,
- Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień MONAR, al. Jarzębinowa 14/16, Wrocław,
- Ośrodek wsparcia w kryzysie, ul. Jedności Narodowej 187 A, Wrocław.

Skontrolowano – 7 obiektów, przeprowadzono 7 kontroli. Stan sanitarny obiektów nie budził zastrzeżeń.

5.3. Placówki zapewniające całodobową opiekę

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej zarejestrowano 1 obiekt prowadzony w ramach działalności gospodarczej, działający po uzyskaniu zezwolenia na podstawie przepisów o pomocy społecznej:

- „Rezydencja na Dyrekcyjnej”, ul. Dyrekcyjna 5-7, Wrocław.

W 2023 r. nie przeprowadzono kontroli ww. obiektu.

5.4. Noclegownie i domy dla bezdomnych

W ewidencji PPIS na terenie Wrocławia znajdują się 2 obiekty – Noclegownia dla Osób Bezdomnych przy ul. S. Małachowskiego we Wrocławiu oraz Schronisko im. Św. Brata Alberta, ul. B. Bogedaina 5, Wrocław. Skontrolowane zostało Schronisko im. Św. Brata Alberta, ul. B. Bogedaina 5, Wrocław (1 kontrola), stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Dodatkowo na terenie miasta Wrocławia funkcjonują:

- Dom Socjalny dla Mężczyzn, ul. W. Reymonta 10, Wrocław,
- Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi, ul. Pomorska 16 B, Wrocław,
- Środowiskowy Dom Samopomocy Okuliki, ul. L. Okulickiego 2, Wrocław.

6. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI HOTELARSKIE

Na terenie miasta Wrocławia zewidencjonowanych jest 116 obiektów świadczących usługi noclegowe.

W 2023 roku likwidacji uległo 8 obiektów, do rejestru obiektów nadzorowanych przez Oddział Higieny Komunalnej wpisano 4 nowe obiekty, w których są świadczone usługi hotelarskie:

- 1) Hostel Royal, ul. Kazimierza Wielkiego 27 we Wrocławiu,
- 2) Hostel, ul. Strachowicka 79 we Wrocławiu,
- 3) Hostel Quantum, Rynek 30 we Wrocławiu,
- 4) Hotel Grape, ul. Parkowa 8 we Wrocławiu (wznowienie działalności),

6.1.Hotele

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia objętych nadzorem jest 68 hoteli posiadających decyzje o zaszeregowaniu obiektu do odpowiedniej kategorii: 9 obiektów w kategorii *****, 15 obiektów w kategorii ****, 36 obiektów w kategorii ***, 3 obiekty w kategorii **, 5 obiektów w kategorii *.

Na terenie miasta Wrocławia w 2023 r. skontrolowano 59 obiektów, przeprowadzono 60 kontroli podczas których oceniano stan sanitarny obiektów. Bieżący stan sanitarny większości skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Nieprawidłowości stwierdzono w obiektach:

- 1) Hotel Altus Palace, ul. Wierzbowa 15 we Wrocławiu – stwierdzono brak prawidłowego nadzoru nad jakością wody w jacuzzi, wszczęto postępowanie administracyjne, stronę obciążono opłatą za kontrolę,
- 2) Hotel Wyndham Wrocław Old Town, ul. Świętego Mikołaja 67 we Wrocławiu – stwierdzono nieprawidłowe wyniki badania wody ciepłej użytkowej w kierunku występowania bakterii z rodzaju *Legionella* (wysokie skażenie sieci), wydano decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności, w badaniach kontrolnych uzyskano prawidłowe wyniki wody.
- 3) Hotel Scandic, ul. J. Piłsudskiego 49/57 we Wrocławiu - stwierdzono nieprawidłowy wynik badania wody ciepłej użytkowej w kierunku występowania bakterii z rodzaju *Legionella*, wydano decyzję płatniczą za kontrolę. W badaniach kontrolnych uzyskano prawidłowe wyniki wody.
- 4) Hotel Jazz, ul. Łazienna 4 we Wrocławiu – stwierdzono nieprawidłowy sposób przechowywania czystej pościeli, brak segregacji pościeli czystej i brudnej, brak opisu środków czystości w języku polskim, brak prawidłowo zorganizowanego pomieszczenia socjalnego, brudną windę. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nałożono 1 mandat karny w wysokości 300 zł, wszczęto postępowanie administracyjne, wystawiono decyzję płatniczą za negatywny wynik kontroli. Kontrola sprawdzająca przeprowadzona w obiekcie potwierdziła usunięcie nieprawidłowości.

Stan sanitarny pozostałych obiektów skontrolowanych w 2023 roku nie budził większych zastrzeżeń.

6.2.Kempingi

W ewidencji PPIS we Wrocławiu funkcjonuje 1 kemping przy ul. I. J. Paderewskiego 35 we Wrocławiu, obiekt zaszeregowany jest w kategorii **. Przeprowadzono 1 kontrolę obiektu, stan sanitarny kempingu nie budził zastrzeżeń.

6.3.Schroniska i pola biwakowe

Na terenie miasta Wrocławia objęte nadzorem jest 1 pole biwakowe przy ul. Strachowickiej 79 we Wrocławiu. W 2023 r. przeprowadzono kontrolę ww. obiektu, nie stwierdzono nieprawidłowości.

6.4.Inne objekty, w których świadczone są usługi hotelarskie

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej w mieście Wrocławiu znajduje się 47 obiektów świadczących usługi hotelarskie, nie posiadających decyzji o zaszeregowaniu obiektu do odpowiedniego rodzaju i kategorii: usługi hotelarskie (4), hostele (20), hotele pracownicze (2), Dom Doktoranta (1), kwatery prywatne (3), apartamenty (1), pensjonaty (2), pokoje gościnne (14).

W 2023 r. na terenie miasta Wrocławia skontrolowano 12 hosteli (przeprowadzono 13 kontroli sanitarnych) oraz 11 innych obiektów świadczących usługi hotelarskie (przeprowadzono 13 kontroli) podczas których oceniano ich bieżący stan sanitarny.

W 2023 r. prowadzono postępowanie administracyjne dotyczące przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii z rodzaju *Legionella* w wodzie ciepłej użytkowej pobranej na terenie: Obiektu noclegowego „Strzelec”, ul. Wodzisławska 10A we Wrocławiu.

W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami została wydana decyzja z rygorem natychmiastowej wykonalności, w badaniach kontrolnych uzyskano prawidłowe wyniki.

Stan sanitarny pozostałych obiektów nie budził większych zastrzeżeń.

7. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI UPIĘKSZAJĄCE CIAŁO

7.1.Zakłady fryzjerskie

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajduje się 407 zakładów fryzjerskich.

W 2023 r. na terenie miasta Wrocławia skontrolowano 91 zakładów fryzjerskich, przeprowadzono 91 kontroli.

Stan skontrolowanych zakładów fryzjerskich oceniony na koniec 2023 roku nie budził większych zastrzeżeń.

7.2.Zakłady kosmetyczne

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajduje się 335 zakładów kosmetycznych i 17 solariów.

W 2023 r. na terenie miasta Wrocławia skontrolowano 69 zakładów kosmetycznych oraz 3 solaria, przeprowadzono 70 kontroli.

Zły stan sanitarny stwierdzono w obiektach:

1. Zakładzie kosmetycznym House of Beauty Valeriia Sokol, ul. Mińska 58 we Wrocławiu (stwierdzono brak prawidłowego sposobu sterylizacji sprzętu mogącego naruszyć ciągłość tkanek, brak aktualnej dokumentacji zdrowotnej do celów sanitarno – epidemiologicznych, brak procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, stosowanie nieprawidłowo oznakowanych kosmetyków) nałożono mandat karny, wszczęto postępowanie

administracyjne, wystawiono decyzję płatniczą za negatywny wynik kontroli. Obiekt zakończył działalność w grudniu 2023 r.

2. Zakładzie kosmetycznym Luan Mai Thi Dat Luan, ul. Strzegomska 206 lok. 207 we Wrocławiu (stwierdzono ogólny nieład w zakładzie, brak prawidłowego sposobu dezynfekcji i sterylizacji sprzętu mogącego naruszyć ciągłość tkanek, przeterminowany środek do dezynfekcji skóry, brak procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, brak informacji o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych, brak apteczki I pomocy) nałożono mandat karny, wszczęto postępowanie administracyjne, wystawiono decyzję administracyjną i płatniczą za negatywny wynik kontroli. Kontrola sprawdzająca przeprowadzona w obiekcie potwierdziła usunięcie nieprawidłowości.

Za stwierdzone uchybienia nałożono 2 mandaty karne na łączną kwotę 500 zł.

Stan sanitarny pozostałych skontrolowanych zakładów kosmetycznych oraz solariów oceniony na koniec 2023 roku jako dobry.

7.3.Zakłady tatuażu

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajduje się 19 zakładów tatuażu. W 2023 r. na terenie miasta Wrocławia skontrolowano 6 zakładów tatuażu przeprowadzono 7 kontroli.

Stan skontrolowanych zakładów tatuażu oceniony na koniec 2023 roku nie budził zastrzeżeń.

7.4.Zakłady Odnowy Biologicznej

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajduje się 68 zakładów odnowy biologicznej.

W 2023 r. na terenie miasta Wrocławia skontrolowano 19 zakładów odnowy biologicznej, przeprowadzono 19 kontroli.

Stan skontrolowanych zakładów odnowy biologicznej oceniony na koniec 2023 roku nie budził większych zastrzeżeń.

7.5.Zakłady, w których świadczone są łącznie różne usługi upiększające ciało

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajduje się 153 zakłady w których świadczone są łącznie różne usługi upiększające ciało.

W 2023 r. na terenie miasta Wrocławia skontrolowano 17 zakładów, w których świadczone są różne usługi upiększające ciało, przeprowadzono 17 kontroli. Stan skontrolowanych zakładów oceniony na koniec 2023 roku nie budził większych zastrzeżeń.

8. STAN SANITARNY OBIEKTÓW OBSŁUGI PASAŻERSKIEJ

8.1.Dworce i stacje kolejowe

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia nadzorowane są 22 obiekty, w tym: Dworzec Główny PKP przy ul. J. Piłsudskiego 105 we Wrocławiu, 1 przystanek kolejowy i 18 stacji kolejowych. W 2023 r. nadzorem objęto 3 nowe obiekty: Stację PKP Zachodni, Stację PKP Zakrzów, Stację PKP Różanka.

Skontrolowano Dworzec Główny PKP we Wrocławiu, przeprowadzono 2 kontrole oraz 15 stacji kolejowych (przeprowadzono 22 kontrole).

Dla Stacji Kolejowej Kuźniki, ul. Metalowców 61 we Wrocławiu przedłużono termin wykonania obowiązków zawartych w decyzji z dnia 13 października 2022 r. Nr 6553/22 (zapewnienie właściwego stanu sanitarnego posadzki tunelu oraz na peronach) do dnia 30 czerwca 2024 r. (decyzja Nr 5893/23).

Stan skontrolowanych obiektów oceniony na koniec 2023 roku nie budził zastrzeżeń.

8.2.Dworce autobusowe

W ewidencji PPIS we Wrocławiu znajduje się 1 Dworzec PKS przy ul. Suchej 1 we Wrocławiu. W 2023 roku przeprowadzono 1 kontrolę dworca autobusowego, stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń.

8.3.Wiaty przystankowe

Skontrolowano 263 przystanki MPK zlokalizowane na terenie miasta Wrocławia. Zastrzeżenia dotyczyły 112 przystanków tramwajowych i autobusowych – do najczęściej występujących uchybień zaliczono: brudne wiaty przystankowe (oklejone, ze śladami graffiti), brudne, zakurzone tablice i osłonki na rozkładach jazdy, brudne pojemniki na odpady komunalne, zaśmiecone podłóża przystanków i terenów okalających, zaśmiecone torowiska, uszkodzone ławki.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami do Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta we Wrocławiu, ul. Długa 49 we Wrocławiu skierowano pisma zobowiązujące stronę do podjęcia działań mających na celu poprawę stanu sanitarnego ww. terenów. Po przeprowadzeniu działań korygujących ZDiUM przesłał pisemne odpowiedzi w powyższej sprawie.

Stan sanitarny pozostałych przystanków nie budził większych zastrzeżeń.

8.4.Porty lotnicze

W ewidencji PPIS we Wrocławiu znajduje się 1 port lotniczy pasażerski przy ul. S. Skarżyńskiego 38 we Wrocławiu. W 2023 roku przeprowadzono 1 kontrolę. Stan sanitarny obiektu - bez zastrzeżeń.

8.5.Przystanie

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej zarejestrowany 1 obiekt – Przystań Żeglugi Śródlądowej „Zwierzyniecka”, ul. Z. Wróblewskiego, Wrocław.

Przeprowadzono 1 kontrolę obiektu, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

8.6.Przejścia graniczne

W ewidencji PPIS we Wrocławiu znajduje się 1 przejście graniczne – lotnicze przy ul. S. Skarżyńskiego 38 we Wrocławiu. W 2023 roku przeprowadzono 1 kontrolę obiektu, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

9. STAN SANITARNY CMENTARZY, POMÓW POGRZEBOWYCH; EKSHUMACJE

Cmentarze

W ewidencji PPIS we Wrocławiu na terenie miasta Wrocławia znajduje się 26 cmentarzy komunalnych i parafialnych. Skontrolowano 12 cmentarzy na terenie Wrocławia, przeprowadzono 12 kontroli.

Stan skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Domy przedpogrzebowe i pogrzebowe

W ewidencji PPIS we Wrocławiu zarejestrowanych jest 9 domów przedpogrzebowych i pogrzebowych. Skontrolowano 5 obiektów, przeprowadzono 5 kontroli.

Stan skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Ekshumacje

W 2023 roku przeprowadzono 450 kontroli związanych z ekshumacjami zwłok i szczątków ludzkich. Wydano 450 decyzji na ekshumacje, na wywóz urny poza granice oraz na wywóz zwłok.

10. STAN SANITARNY INNYCH OBIEKTÓW

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia objętych nadzorem jest 659 pozostałych obiektów komunalnych, w tym: apteki (244 obiekty), hurtownie farmaceutyczne (4), sklepy zielarskie, medyczne (7), parkingi (22), stacje paliw (51), placówki Poczty Polskiej (55), muzea (8), pralnie (5), punkty kontrolne MPK (20), Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt (1), ogrody (2), zoo (1), biblioteki (8), kina (8), teatry (7), obiekty kultury i sztuki (12), miejskie domy kultury (5), obiekty sportowe (51), galerie i centra handlowe (42), sklepy i hurtownie z odzieżą używaną (30), targowiska (11), sale zabaw (5), szkoły tańca (3), obiekty gospodarki ściekowej (51) i inne (6).

W 2023 r. na terenie miasta Wrocławia skontrolowano: obiekty kultury (11 kontroli), obiekty kultury i sportu (18), areszt (skontrolowano 1 obiekt, przeprowadzono 2 kontrole), zakład karny (1 kontrola), pomoc osobom niepełnym (1 kontrola), ZOO (1), Schronisko dla bezdomnych zwierząt (1), pralnię (1), apteki (22), parkingi (1), stacje paliw (skontrolowano 7 obiektów, przeprowadzono 8 kontroli), sklepy z odzieżą używaną (6), obiekty handlowe (11), sale zabaw (1), przepompownie ścieków (24), oczyszczalnie ścieków (11).

W związku z stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami wszczęto postępowania administracyjne dotyczące:

- 1) Narodowego Forum Muzyki, pl. Wolności 1 we Wrocławiu – brak umywalki do mycia rąk oraz zlewozmywaka do mycia naczyń w pomieszczeniu socjalnym – wydano decyzję administracyjną, decyzję płatniczą oraz decyzję - umorzenie postępowania.

- 2) Opera Wrocławska, ul. Świdnicka 33 we Wrocławiu – brak wyników badania wody ciepłej użytkowej w kierunku występowania bakterii z rodzaju *Legionella*, brak przeglądów instalacji wentylacyjnej i klimatyzacyjnej – wydano decyzję administracyjną oraz decyzję płatniczą.
- 3) Strzelnica, ul. Świątnicka 36 we Wrocławiu - brak wyników badania wody ciepłej użytkowej w kierunku występowania bakterii z rodzaju *Legionella* – wydano decyzję administracyjną oraz decyzję płatniczą.
- 4) Stadion WKS, ul. Oporowska 62 we Wrocławiu - brak wyników badania wody ciepłej użytkowej w kierunku występowania bakterii z rodzaju *Legionella* – wydano decyzję administracyjną oraz decyzję płatniczą.
- 5) Hala tenisowa, al. I. J. Paderewskiego 35 we Wrocławiu - brak wyników badania wody ciepłej użytkowej w kierunku występowania bakterii z rodzaju *Legionella* – wydano decyzję administracyjną oraz decyzję płatniczą.
- 6) Stacja paliw Nr 380, ul. Żmigrodzka 116 we Wrocławiu (ORLEN S.A.) – brak umywalek do mycia rąk przeznaczonych dla klientów, nieprawidłowo utrzymane kabiny TOI-TOI. Wydano decyzję płatniczą oraz decyzję - umorzenie postępowania.
- 7) Stacja paliw Nr T6010, ul. Żmigrodzka 105/117 we Wrocławiu (SHELL POLSKA) – niewłaściwy stan sanitarno – techniczny obiektu – zaplecza i części dostępnej dla klientów. Wydano decyzję administracyjną, decyzję płatniczą oraz decyzję - umorzenie postępowania.
- 8) Stacja paliw Nr 613, ul. Trzebnicka 39-41 we Wrocławiu (MOL POLSKA) - niewłaściwy stan sanitarno – techniczny obiektu – zaplecza, myjni, miejsca gromadzenia odpadów i części dostępnej dla klientów. Wydano decyzję administracyjną, decyzję płatniczą oraz decyzję - umorzenie postępowania.
- 9) Stacja paliw Nr 406, ul. Legnicka 67 we Wrocławiu (BP IGLICA) – niewłaściwy stan sanitarno – techniczny toalet. Wydano decyzję administracyjną, decyzję płatniczą oraz decyzję - umorzenie postępowania.

Kontrole sprawdzające przeprowadzone w ww. obiektach potwierdziły wykonanie obowiązków i usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, dla Stadionu przy ul. Oporowskiej we Wrocławiu zmieniono termin wykonania decyzji na 2024 r.

Stan pozostałych skontrolowanych obiektów nie budził większych zastrzeżeń.

11. STAN SANITARNY ŚRODKÓW TRANSPORTU

Autobusy miejskie

W 2023 r. przeprowadzono 3 kontrole autobusów miejskich, skontrolowano 77 środków transportu. Podczas kontroli w 33 pojazdach stwierdzono niewłaściwy stan sanitarny - najczęstsze uchybienia dotyczyły brudnych szyb okiennych i/lub szyb przy drzwiach wejściowych, trwałych przebarwień laminatów ścian i sufitów w pojazdach, miejscowych przetarć i ubytków pokrycia podłogi pojazdów, zakurzonych i uszkodzonych obić siedzeń.

Zarządzający pojazdami zostali zobowiązani do podjęcia działań korygujących oraz poinformowania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu o terminach usunięcia nieprawidłowości.

Autobusy podmiejskie, międzymiastowe.

W 2023 r. nie przeprowadzono kontroli autobusów podmiejskich i międzymiastowych.

Tramwaje

W 2023 r. przeprowadzono 1 kontrolę tramwajów miejskich, skontrolowano 52 pojazdy. Podczas kontroli w 14 pojazdach stwierdzono niewłaściwy stan sanitarny - najczęstsze uchybienia dotyczyły złego stanu technicznego dykt przy drzwiach wejściowych, ubytków powłok farb na poręczach i obramowaniach siedzeń, brudnych okien dachowych, uszkodzonych uszczelek okiennych.

Zarządzający pojazdami zostali zobowiązani do podjęcia działań korygujących oraz poinformowania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu o terminach usunięcia nieprawidłowości.

Pociagi

W 2023 r. nie przeprowadzono kontroli wagonów w pociągach pasażerskich.

Statki i promy pasażerskie

W rejestrze Oddziału Higieny Komunalnej znajduje się 9 statków. Skontrolowano 6 statków, przeprowadzono 6 kontroli.

Stan sanitarny skontrolowanych statków pasażerskich nie budził zastrzeżeń.

Samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej znajdują się 2 autokarawany należące do zakładów pogrzebowych. W 2023 roku nie przeprowadzono kontroli autokarawanów.

12. PODSUMOWANIE

Oceny dokonano na podstawie kontroli przeprowadzonych od 2 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. Stan sanitarny miasta Wrocławia ocenia się jako dobry.

13. PODMIOTY LECZNICZE (WROCLAW)

Na terenie miasta Wrocławia działalność leczniczą wykonują następujące podmioty lecznicze i praktyki zawodowe

1. - 31 szpitali – w tym -w tym 15 samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz 15 szpitali jednodniowych,
2. - 3 zakłady opiekuńczo –lecznicze,
3. -1 hospicjum stacjonarne,
4. -3 stacje dializ(przedsiębiorstwa podmiotów leczniczych)oraz 2 -ie stacje dializ- oddziały Szpitalne,
5. -768 podmioty lecznicze udzielające ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (przychodnie, poradnie, zakłady rehabilitacji leczniczej, medyczne laboratoria diagnostyczne, pogotowie ratunkowe, pracownie diagnostyczne i inne),
6. -3578 praktyk zawodowych lekarzy,
7. – 208 praktyk pielęgniarskich.

W 2023 r. skontrolowano 164 podmioty wykonujące działalność leczniczą. Zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny stwierdzono w 12 jednostkach oraz zły stan higieniczno- sanitarny w dwóch jednostkach, zły stan techniczny w 8 jednostkach. W związku z prowadzonym nadzorem w roku sprawozdawczym na podstawie przeprowadzonych 211 kontroli wydano łącznie 98 decyzji.

Odnotowano 7 interwencji dotyczących placówek medycznych.

Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 6 mandatów na łączną kwotę 1900 zł.

13.1. Szpitale

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

W roku 2023 przeprowadzono 205 kontroli sanitarnych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, w tym w 25 szpitalach we Wrocławiu

Szpitale jednodniowe

Szpitale działające w strukturach jednodniowych spełniają wszystkie normy i wymagania przewidziane dla tego rodzaju świadczeń medycznych. Stan sanitarno-porządkowy zachowany.

W 2023 roku przeprowadzono kontrole sanitarne w nowoutworzonych szpitalach jednodniowych:

1. M-Med Grupa medyczna Sp. z o.o., ul. Ulanowskiego 18/20, 53-144 Wrocław,
2. NOA-clinic Usługi Medyczne, ul. Legnicka 56, 54-204 Wrocław,
3. MULTI-Medica Sp. z o.o., ul. Zakrzowska 19a, 51-318 Wrocław.

Podmioty, które nadal nie zrealizowały zaplanowanych zadań w zakresie dostosowania użytkowanych pomieszczeń i nie spełniają wszystkich obowiązujących wymagań prawnych to:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji we Wrocławiu przy ul. Ołbińskiej 32 we Wrocławiu,
2. Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. J. Mikulicza-Radeckiego, 50-376 Wrocław, ul. Borowska 213 (jednostki organizacyjne przy ul. T. Chałubińskiego 1-1a, ul. Chałubińskiego 2 - 2a, ul. Pasteura 4 we Wrocławiu),
3. Dolnośląskie Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii we Wrocławiu, pl. L. Hirszfelda 12 we Wrocławiu (jednostki organizacyjne przy ul. Grabiszyńskiej 105),
4. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu, ul. Kamińskiego 73a we Wrocławiu,
5. Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego Sp. z o.o., Wybrzeże Korzeniowskiego 18 we Wrocławiu,
6. Szpital Rehabilitacyjny PROVITA, ul. Bierutowska 63 we Wrocławiu.
7. Szpital im. Falkiewicza ul. Warszawska 2, we Wrocławiu

1. Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. J. Mikulicza – Radeckiego we Wrocławiu ul. Borowska 213 we Wrocławiu.

W 2023 r. przeprowadzono kontrolę sanitarną w ramach nadzoru bieżącego. Wykazała ona szereg nieprawidłowości polegających m.in. na złym stanie porządkowym w obszarach stref dotykowych jak i bezdotykowych. W szpitalu prowadzone są różnego rodzaju relokacje oddziałów oraz tworzenie Centrów specjalistycznych.

Znaczną dekapitalizację powierzchni stwierdzono w obiektach zabytkowych zajmowanych przez Klinikę Dermatologii, Wenerologii i Alergologii przy ul. Chałubińskiego 1 we Wrocławiu, Klinikę Pediatrii, Gastroenterologii i Żywienia przy ul. M. Curie-Skłodowskiej 50/52 należących do Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego we Wrocławiu przy ul. Borowskiej 213. Z uwagi na zabytkowy charakter użytkowanych pomieszczeń, w ocenie zarządzającego nierealne jest ich przystosowanie do obowiązujących wymagań. Podmiot nadal nie zrealizował działań dostosowawczych i deklaruje przeniesienie działalności do innej lokalizacji w odległym, kilkuletnim terminie.

Od dłuższego czasu, mimo dużego zainteresowania władz szpitala i poczynionych w związku z tym prac naprawczych, nie udało się zlikwidować znacznych przekroczeń występujących

z powodu zanieczyszczenia wody bakteriami *Legionella* w budynku K przy ul. Borowskiej 213 we Wrocławiu.

W roku 2023 rezerwowe źródło zaopatrzenia szpitala w wodę zapewniono jedynie w jednostkach organizacyjnych Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego we Wrocławiu przy ul. Chałubińskiego 1, ul. Chałubińskiego 2-2 a, ul. Chałubińskiego 3, ul. M. Curie-Skłodowskiej 50/52 i Wyb. L. Pasteura 4 we Wrocławiu.

2. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji we Wrocławiu przy ul. Ołbińskiej 32.

W roku 2023 przeprowadzono kompleksową kontrolę sanitarną w/w zakładu leczniczego podczas której stwierdzono realizację zadań w zakresie dostosowania obiektu do obowiązujących wymagań, ujętych w programie inwestycyjnym. W szczególności dotyczyło to oddziału anestezjologii i intensywnej terapii oraz izby przyjęć.

Wyremontowano Dział Usprawniania Leczniczego, Poradnię Endoskopowa, Poradnię Anestezjologiczną oraz pomieszczenia należące do POZ.

Brak rezerwowego źródła zaopatrzenia w wodę. Szpital posiada studnie głębinową oraz decyzje zezwalającą na pobór wody. Obecnie trwają prace remontowe.

3. Dolnośląskie Centrum Onkologii we Wrocławiu przy pl. L. Hirszfelda 12.

Dolnośląskie Centrum Transplantacji Komórkowych z Krajowym Bankiem Dawców Szpiku zostało w roku 2021 połączone z Dolnośląskim Centrum Chorób Płuc we Wrocławiu przy ul. Grabiszyńskiej 105 we Wrocławiu, w wyniku czego powstało Dolnośląskie Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii we Wrocławiu z siedzibą główną przy pl. L. Hirszfelda 12 we Wrocławiu.

W obiektach tych przeprowadzono czynności kontrolne, w wyniku których wykazano częściową poprawę stanu sanitarno-technicznego, mając na uwadze budowę nowego Szpitala w nowej lokalizacji. Nadal nie rozwiązano problemu dotyczącego zapewnienia rezerwowego źródła wody w tych obiektach.

4. Zakład Profilaktyczno-Leczniczy PROVITA sp. z o.o. przy ul. Bierutowskiej 63 we Wrocławiu.

Świadczenia zdrowotne Specjalistycznego Zakładu Profilaktyczno-Leczniczego PROVITA sp. z o.o. przy ul. Bierutowskiej 63 we Wrocławiu przejął podmiot leczniczy Bonifraterskie Centrum Zdrowia sp. z o.o., tworząc w tej samej lokalizacji Szpital Rehabilitacyjny Provita, spełniający podstawowe wymogi sanitarne. W obiekcie prowadzone są remonty i modernizacje.

5. Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka - Centrum Medycyny Ratunkowej przy ul. gen. A.E. Fieldorfa 2 we Wrocławiu.

W roku 2023 w Dolnośląskim Szpitalu Specjalistycznym im. T. Marciniaka - Centrum Medycyny Ratunkowej przy ul. gen. A.E. Fieldorfa 2 we Wrocławiu, po przebudowie części pomieszczeń oddziału chirurgii dziecięcej, uruchomiono oddział anestezjologii i intensywnej terapii dziecięcej. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy bez zastrzeżeń.

6. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego, przy ul. Koszarowej 5 we Wrocławiu.

W Szpitalu tym uzyskano znaczną poprawę w stanie sanitarno-technicznym i funkcjonalnym. Wyremontowano i zmodernizowano centralną sterylizatornię, pracownię endoskopową i oddziały chirurgii urazowo-ortopedycznej dla dorosłych i dla dzieci.

7.Szpital im. Falkiewicza ul. Warszawska 2 we Wrocławiu

W roku 2023 w szpitalu tym były prowadzone znaczące prace remontowo – modernizacyjne w pomieszczeniach oddziałów ginekologiczno-położniczych oraz poradniach przyszpitalnych. Stan sanitarno -porządkowy zachowany. Zakończenie remontu przewidziane jest w roku 2024.

Prace remontowe w zakresie poprawy stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń prowadzone są w każdym skontrolowanym obiekcie szpitalnym, jednak brak poprawy w zakresie spełnienia wymagań ogólnoprzestrzennych i szczegółowych dla niektórych pomieszczeń, a w szczególności w zapewnieniu rezerwowych źródeł wody.

Niedostosowanie pomieszczeń szpitalnych do obowiązujących wymagań stwierdzono w zakresie:

- brak wydzielonych zespołów pomieszczeń oddziałów specjalistycznych dla dzieci, dzieci są hospitalizowane w oddziałach specjalistycznych dla dorosłych: dermatologicznych, okulistycznych, otolaryngologicznych, które nie są dostosowane dla dzieci i ich opiekunów,
- oddziały dziecięce nie spełniają wszystkich wymagań technicznych i funkcjonalnych, częściowo brak prawidłowych izolatek, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla opiekunów,
- brak rezerwowego źródła zaopatrzenia w wodę,
- brak dostępu do łóżek z trzech stron, w tym dwóch dłuższych, pokoje łóżkowe wieloosobowe,
- brak pomieszczeń higieniczno-sanitarnych przy salach chorych,
- liczba pomieszczeń higieniczno-sanitarny niezgodna z wymaganiami prawnymi,
- brak wentylacji w pomieszczeniach , w których wymagana jest zwiększona wymiana powietrza,
- w brudownikach brak płuczek-dezynfektorów lub urządzenia do dekontaminacji oraz utylizacji wkładów jednorazowych,
- brak dźwigu osobowego, bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych.

Z uwagi na stwierdzony zły stan sanitarno – techniczny oraz uchybienia porządkowe, prowadzone jest postępowanie administracyjne. W wyniku prowadzonego postępowania wydano 39 decyzji podstawowych, 18 decyzji propagujących termin wykonania obowiązków 37 decyzji płatniczych oraz nałożono 6 mandatów na sumę 1900 zł.

Zaopatrzenie w wodę

We wszystkich skontrolowanych szpitalach podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy we Wrocławiu, objęty bieżącym nadzorem sanitarnym. Nadal nie we wszystkich szpitalach zapewnione jest rezerwowe źródło wody, zapewniające co najmniej 12 godzinny zapas.

Postępowanie z odpadami

Postępowanie z odpadami medycznymi w kontrolowanych podmiotach nie budzi zastrzeżeń. Wszystkie podmioty posiadają uregulowany system gospodarki odpadami. Posiadają umowy z uprawnionymi podmiotami zewnętrznymi na odbiór i transport specyficznych odpadów w celu ich utylizacji. Transport wewnętrzny odpadów medycznych z miejsc powstawania do miejsca

magazynowania odbywa się środkami transportu, przeznaczonymi wyłącznie do tego celu. W niektórych przypadkach brak wydzielonego pomieszczenia do mycia pojemników transportowych. Odpady medyczne magazynowane są w wydzielonych pomieszczeniach w przenośnych urządzeniach chłodniczych.

Postępowanie z bielizną

Podmioty lecznicze udzielające stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych używają bielizny szpitalnej (pościel, odzież ochronna/robocza pracowników) wielorazowego użycia, która jest prana w pralniach zewnętrznych. Bielizna operacyjna to bielizna wielorazowego oraz jednorazowego użycia. W większości szpitali bielizna operacyjna spełnia wymagania normy PN/EN dla barierowego wyrobu medycznego. Kontrolowane szpitale posiadają opracowane procedury postępowania z bielizną czystą i brudną. Bielizna czysta przechowywana jest w magazynach - w szafach lub na półkach. Brudna bielizna czasowo składowana w brudownikach na oddziałach w stelażach, następnie transportowana do magazynów brudnej bielizny. Bielizna czysta przechowywana jest w workach foliowych.

Z uwagi na stwierdzony zły stan sanitarno-techniczny ścian i podłóg, stolarki okiennej i drzwiowej oraz wyposażenia meblowego jak również uchybienia porządkowe, wobec kontrolowanych podmiotów prowadzone jest postępowanie administracyjne.

ZAKŁADY OPIEKUŃCZO-LECZNICZE I PIELEGNACYJNO-OPIEKUŃCZE

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

Na terenie miasta Wrocławia działają 3 zakłady opiekuńczo-lecznicze, których stan sanitarno-techniczny i funkcjonalny ocenia się na prawidłowy, spełniający obowiązujące wymagania. W Zakładach Opiekuńczo-Leczniczych przeprowadzono kontrole stanu sanitarno-technicznego oraz porządkowego w wyniku których nie stwierdzono zaniedbań. Wszczęto postępowanie administracyjne.

HOSPICJA (1 hospicjum - Wrocław)

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego - dobry

Postępowanie z odpadami - prawidłowe

Postępowanie z bielizną - prawidłowe

Zaopatrzenie w wodę – wodociąg miejski

PRZYCHODNIE, OŚRODKI ZDROWIA, PORADNIE, AMBULATORIA we Wrocławiu

13.2. Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria we Wrocławiu

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego we Wrocławiu

W 2023 roku skontrolowano 168 placówki wykonujące działalność medyczną. Były to kontrole planowe i interwencyjne. W ogólnej ocenie, stan sanitarno-techniczny i funkcjonalny skontrolowanych podmiotów leczniczych wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (przychodni, ośrodków, poradni, podstacji pogotowia ratunkowego) spełniał obowiązujące wymagania. W 4 przypadkach za uchybienia sanitarne osoby odpowiedzialne za stan sanitarny obiektów ukarano 5 grzywnami w drodze mandatu karnego na kwotę 1700 zł.

Ogólny stan sanitarno-techniczny dobry. Kontrole wewnętrzne, procedury postępowania medycznego i ich realizacja jest zgodna z obowiązującymi przepisami. Gabinety lekarskie, zabiegowe, toalety, korytarze poddawane są ciągłym remontom i modernizacjom.

Niedostosowanie pomieszczeń do obowiązujących wymagań stwierdzono w zakresie:

- brak prawidłowych oznakowani worków z odpadami medycznymi
- brak podajników na śr., dezynfekcyjny i mydło
- w pomieszczeniach brak termometrów

Postępowanie z odpadami medycznymi

Podmioty lecznicze posiadają podpisane umowy z firmami odbierającymi odpady medyczne celem utylizacji.

Pomieszczenia na gromadzenie i przechowywanie odpadów medycznych spełniają obowiązujące wymogi.

W skontrolowanych podmiotach postępowanie z odpadami medycznymi w miejscach ich wytwarzania jest prawidłowe. W nielicznych przypadkach stwierdzono nieprawidłową segregację odpadów. W skontrolowanych podmiotach odpady medyczne zabezpieczone czerwonym workiem posiadają prawidłowe oznakowanie, zgodne z obowiązującymi regulacjami prawnymi

Postępowanie z bielizną

Stosowana jest bielizna medyczna (prześcieradła, serwety itp.) jako bielizna jednorazowa. Bielizna wielokrotnego użytku (mundurki, fartuchy) prana jest w dużej mierze we własnym zakresie. W części zakładów odzież prana na terenie obiektu w wydzielonych pomieszczeniach, w urządzeniach pralniczych oraz w ramach umów w pralniach zewnętrznych.

Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie podmioty prowadzące działalność leczniczą we Wrocławiu są zaopatrywane w wodę z wodociągu sieciowego we Wrocławiu.

13.3. Stacje Dializ

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego:

We Wrocławiu funkcjonują 3 Stacje Dializ – przedsiębiorstwa. W 2023 r. przeprowadzono 3 kontrole sanitarne. Stan sanitarno – techniczny odpowiada obowiązującym wymaganiom.

Postępowanie z odpadami medycznymi

Pomieszczenia na gromadzenie i przechowywanie odpadów medycznych spełniają obowiązujące wymogi. W skontrolowanych podmiotach postępowanie z odpadami medycznymi w miejscach ich wytwarzania jest prawidłowe. W nielicznych przypadkach stwierdzono nieprawidłową segregację odpadów. W skontrolowanych podmiotach odpady medyczne zabezpieczone czerwonym workiem posiadają prawidłowe oznakowanie, zgodne z obowiązującymi regulacjami prawnymi.

Postępowanie z bielizną

Stosowana jest bielizna medyczna (prześcieradła, serwety itp.) jako bielizna jednorazowa. Bielizna wielokrotnego użytku (mundurki, fartuchy) prana jest w dużej mierze we własnym zakresie. W części zakładów odzież prana na terenie obiektu w wydzielonych pomieszczeniach, w urządzeniach pralniczych oraz w ramach umów w pralniach zewnętrznych.

Najczęściej występujące uchybienia w tej grupie podmiotów to:

- brak właściwych warunków przechowywania sprzętów medycznych,
- w pomieszczeniach porządkowych brak zlewów/punktów czerpalnych do celów porządkowych,

W 2023 r. przeprowadzono 68 kontroli w obiektach podmiotów leczniczych wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne. W ogólnej ocenie, stan sanitarno-techniczny

i funkcjonalny skontrolowanych przychodni, ośrodków, poradni, podstacji pogotowia ratunkowego spełniał wymagania.

Wśród podmiotów leczniczych niespełniających obowiązujących wymagań są również nowe podmioty, które rozpoczęły działalność leczniczą po rejestracji we właściwym organie rejestrowym bez jakichkolwiek opinii potwierdzających spełnienie wymagań ogólnoprzestrzennych i szczegółowych.

PRAKTYKI LEKARSKIE, PRAKTYKI PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

W skontrolowanych 2 wrocławskich praktykach zawodowych (lekarskich) stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i ich wyposażenia oceniono jako dobry.

Postępowanie z odpadami - prawidłowe

Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie podmioty prowadzące działalność leczniczą we Wrocławiu są zaopatrywane w wodę z wodociągu sieciowego we Wrocławiu.

3. Warunki sanitarne środowiska pracy.

W 2023 roku na terenie miasta skontrolowano **224** podmioty. Wśród skontrolowanych podmiotów były zakłady zajmujące się produkcją i dystrybucją substancji i mieszanin chemicznych, produktów biobójczych i prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3 oraz takie gdzie istniały zagrożenia zawodowe tzn. pracownicy na stanowiskach pracy mieli kontakt z czynnikami szkodliwymi lub uciążliwymi dla zdrowia. Do tych czynników należały:

- czynniki chemiczne – tj. dymy spawalnicze zawierające aerozole metali (żelazo, mangan, miedź, chrom, nikiel), gazy (tlenki azotu, tlenek węgla) kwasy, mieszaniny rozpuszczalników organicznych zawierające węglowodory aromatyczne wykazujące działanie rakotwórcze; związki chemiczne występujące w przetwórstwie tworzyw sztucznych
- czynniki fizyczne – tj. hałas, wibracja ogólna i miejscowa
- pyły – zawierające włókna azbestu, wolną krystaliczną krzemionkę, pyły organiczne pochodzenia roślinnego i zwierzęcego
- czynniki biologiczne – bakterie, wirusy, grzyby i pasożyty.

W 2023 roku na terenie miasta przeprowadzono **258** kontroli:

- W ramach nadzoru nad warunkami pracy
- W zakresie nadzoru nad chemikaliami(substancje i mieszaniny chemiczne, prekursory narkotyków, produkty biobójcze, detergenty, produkty kosmetyczne)

Zalecenia pokontrolne dotyczyły najczęściej

- złego stanu sanitarnego pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń socjalnych,
- pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia (brak lub nieaktualne pomiary, brak rejestrów badań i kart pomiarów),
- oceny ryzyka zawodowego,
- obniżenia do obowiązujących norm czynników szkodliwych (hałas, pyły, chemia),
- niesprawnej wentylacji mechanicznej w pomieszczeniach pracy,
- czynników rakotwórczych (brak rejestrów, brak informacji do DPWIS, nieuwzględnienie w ocenie ryzyka),
- stosowania chemikaliów: nieaktualny spis, karty charakterystyki w języku obcym, instrukcje BHP nie dostosowane do zagrożeń),
- produktów biobójczych- etykieta niezgodna z przepisami, brak pozwolenia na obrót,
- produktów kosmetycznych – nieprawidłowe oznakowanie, niedozwolone substancje w składzie.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wydano **41** decyzji administracyjnych i **40** płańciznych.

Nałożono 1 mandat.

Nadzór nad kosmetykami

Dane statystyczne z zakresu nadzoru nad produktami kosmetycznymi:

l.p.	Przedmiot	Liczba
1.	Przeprowadzone kontrole	31
2.	Wydane decyzje	12
4.	Liczba decyzji w zakresie kary pieniężnej	4
5.	Nałożone kary pieniężne	4200 zł

W 2023 roku przeprowadzono łącznie 31 kontroli w zakresie przestrzegania przepisów prawnych dotyczących produktów kosmetycznych w mieście Wrocław.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych wydano 12 decyzji administracyjnych w tym 4 decyzje nakładające karę pieniężną na łączną kwotę 4200 zł, 4 decyzje o wycofaniu z obrotu produktów kosmetycznych i 4 decyzje opłatowe za czynności kontrolne.

W wyniku podejmowanych działań kontrolnych w punktach prowadzących sprzedaż produktów kosmetycznych należy zauważyć, iż najczęściej występującymi nieprawidłowościami są braki poszczególnych elementów na etykietach produktów takie jak:

- Wykaz składników nie jest poprzedzony terminem „ingredients”,
- Opakowanie nie zawiera oznakowania w języku polskim,
- Na pojemniku i na opakowaniu zewnętrznym – w przypadku produktów importowanych nie jest podany kraj pochodzenia,
- Na pojemniku lub opakowaniu zewnętrznym nie znajduje się wykaz składników kosmetycznych, podany w międzynarodowym nazewnictwie INCI,
- Na opakowaniu występują oświadczenia, przypisujące produktowi szczególne lub niepowtarzalne cechy, które posiadają podobne produkty,
- Na pojemniku nie opisano funkcji kosmetyku,
- Produkt kosmetyczny zawiera w swoim składzie substancję zabronioną,
- Na opakowaniu zewnętrznym brak imienia i nazwiska oraz adresu osoby odpowiedzialnej,
- Na pojemniku nie wyróżniono adresu pod którym jest udostępniona dokumentacja,
- W wykazie składników kompozycje zapachowe i aromatyczne nie są określane terminem „Parfum” lub „Aroma”.

W związku z brakiem niezbędnych i wymaganych przez przepisy prawa informacji na opakowaniach produktów kosmetycznych produkty te, mogą zagrażać zdrowiu konsumentów i przyczynić się do wystąpienia niekorzystnych skutków dla zdrowia poprzez zastosowanie produktu kosmetycznego z niezachowaniem szczególnych środków ostrożności, a także wbrew jego funkcjom. Ponadto należy zwrócić szczególną uwagę na produkty zawierające substancje zakazane, które zagrażają życiu i zdrowiu ludzi.

Istnieje zatem konieczność kontynuowania działań nadzorowych, które będą prowadziły do całkowitego wyeliminowania wszelkich niezgodności i wskazywania by wszyscy producenci, dystrybutorzy a także importerzy przestrzegali wymaganych przepisów prawnych dotyczących produktów kosmetycznych.

Środki zastępcze (dopalacze)

Dane statystyczne

l.p.	Przedmiot	Liczba
1.	Przeprowadzone kontrole	10
2.	Otrzymane do rozpatrzenia sprawy	0
3.	Zabezpieczone produkty	0
4.	Wszczęte postępowania	60
5.	Wydane decyzje	282
6.	Wydane postanowienia	72
7.	Koszty przeprowadzonych badań	5711 zł
8.	Nałożone kary pieniężne	40000 zł
9.	Kwota wyegzekwowanych kar pieniężnych	6000 zł
10.	Liczba zgłoszonych zatruc środków zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi	10
11.	Pobór próbek środków zastępczych do badań	15

W 2023 r. odnotowano 2 zgłoszenia dot. nieprzestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych (art. 44b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii). W wyniku dokonanych sprawdzeń i ustaleń nie potwierdzono wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

W związku z pismem GIS o znaku CH.9022.6.6.2023.AL z dnia 2 listopada 2023 r. dot. wzmożenia kontroli w zakresie przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium RP środków zastępczych, ukierunkowanych na produkty zawierające w swoim składzie substancję o nazwie HHC-P i THC-P, przeprowadzono w sumie 10 kontroli punktów, w których mogło dochodzić do wprowadzania do obrotu takich produktów. Nie stwierdzono żadnego przypadku złamania zakazu określonego w art. 44b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W ocenianym okresie wszczęto 60 postępowań z urzędu, w tym 10 z art. 44c ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, 39 postępowań egzekucyjnych dot. zniszczenia zabezpieczonych produktów i 11 postępowań z art. 44c ust. 6 i 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Z ww. wszczętych postępowań zakończono 41 postępowań. Ponadto drugi rok z rzędu w PSSE we Wrocławiu przeprowadzono procedurę zniszczenia środków zastępczych, zabezpieczonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną, w sprawach zakończonych prawomocnymi decyzjami orzekającymi ich przepadek i zniszczenie.

W 2023 r. kontynuowana była współpraca z Policją w zakresie monitorowania przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, oraz podejmowania działań kontrolnych w tym zakresie.

W ocenianym okresie zakończono w sumie 282 postępowania administracyjne, w tym 270 postępowań umorzono z powodu ich bezprzedmiotowości, w 4 postępowaniach obciążono strony kosztami badań, 6 postępowań zakończono zakazem wprowadzania do obrotu, nakazem wycofania z obrotu, orzeczeniem o przepadku na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu środków zastępczych, a 2 postępowania zakończyły się nałożeniem kar pieniężnych na łączną kwotę 40000 tys. złotych.

Wydano 72 postanowienia, z czego 32 dot. zasięgnięcia opinii biegłego i 40 postanowień dot. egzekucji i wykonania zastępczego (zniszczenie produktów). Pobrano również 15 próbek środków zastępczych do badań realizowanych przez Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji w Warszawie.

Na przestrzeni 2023 r. wpłynęło 10 zgłoszeń dot. zatrucia środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi w tym 1 zgłoszenie zgonu. Na podstawie tych zgłoszeń nie było możliwości ustalenia, jakie konkretne substancje spowodowały te zatrucia. Wyjątkiem jest tu zgon osoby, gdzie przeprowadzone wstępne badania toksykologiczne wykazały zatrucie Norfludiazepamem.

Podsumowując, należy stwierdzić, że w 2024 r. będą prowadzone dalsze czynności zmierzające do zakończenia znacznej ilości postępowań administracyjnych (obecnie w toku pozostaje ok. 260 postępowań), zniszczenia kolejnej partii produktów, oraz przeprowadzenia postępowań w sprawach obciążenia stron kosztami. Koniecznym jest również dalsze prowadzenie monitoringu rynku dot. wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz realizowanie zadań w zakresie zgłaszanych podejrzeń zatruc środków zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Choroby zawodowe

Skutkami biologicznymi narażenia zawodowego na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy były choroby zawodowe. W 2023 r. zgłoszono 228 spraw dotyczących chorób zawodowych. W 78 przypadkach wydano decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej.

Najliczniejszą grupę stanowiły choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – 88,5% przypadków, w tym choroba zakaźna wywołana wirusem SARS-CoV-2 (COVID-19) stanowiła 95,7% tych zachorowań, ponadto stwierdzono 2 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu B i 1 przypadek gruźlicy płuc. Drugie, co do częstości występowania były przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat (5,1% ogółu zachorowań). Odnotowano 3 przypadki przewlekłej choroby obwodowego układu nerwowego wywołanej sposobem wykonywania pracy, stanowiące 3,8% ogółu zachorowań i stwierdzono również 2 przypadki przewlekłej choroby układu ruchu – 2,6% przypadków.

Największą liczbę chorób zawodowych stwierdzono w resorcie ochrony zdrowia. W tej grupie zawodowej w 2023 roku stwierdzono 69 przypadków zachorowania na choroby zakaźne.

W 2023 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu wydał 23 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Wykonał również oceny środowiska pracy dla potrzeb jednostek orzekających oraz Inspektorów Sanitarnych na terenie kraju.

4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo-wychowawczych.

Na terenie miasta Wrocławia w 2023 r., dokonano łącznie 265 kontroli placówek, w tym:

- 67 kontroli żłobków i klubów dziecięcych;
- 84 kontrole przedszkoli i punktów przedszkolnych;
- 34 kontrole szkół podstawowych;
- 4 kontrole techników;
- 14 kontroli liceów;
- 1 kontrolę szkoły branżowej;
- 1 kontrolę szkoły specjalnej;
- 2 kontrole szkół policealnych;
- 7 kontroli zespołów szkół;
- 3 kontrole centrów szkolenia zawodowego;
- 6 kontroli szkół wyższych;
- 12 kontroli domów studenckich;
- 4 kontrole specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych;
- 2 kontrole placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 5 kontroli placówek wsparcia dziennego;
- 1 kontrolę placówki wychowania pozaszkolnego;
- 17 kontroli placówek wypoczynku;
- 1 kontrolę placówki nauczania domowego.

Przedmiotem oceny w czasie kontroli sanitarnych, były m.in. stan techniczny i sanitarny pomieszczeń i ich wyposażenia, ilość i jakość urządzeń sanitarnych, dostosowanie do zasad ergonomii, posiadanie przez placówki atestów/certyfikatów na sprzęt meblowy, sportowy i urządzenia stanowiące wyposażenie placów zabaw, prawidłowo ułożone tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych, właściwe oświetlenie sztuczne, posiadanie infrastruktury do potwierdzania zajęć wychowania fizycznego, opieka medyczna nad uczniami, prowadzenie dożywiania w szkołach. Przedmiotem oceny w czasie prowadzonych kontroli były także zagadnienia związane z przestrzeganiem przepisów BHP, w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin. Nieprawidłowości skutkowałe wszczęciem postępowania administracyjnego, zostały opisane w poszczególnych grupach obiektów.

Charakterystyka poszczególnych grup obiektów

ŻŁOBKI i KLUBY DZIECIĘCE

W 2023 roku, na 216 żłobków i klubów dziecięcych, które objęto nadzorem, skontrolowano 37 żłobków i 2 kluby dziecięce. W skontrolowanych obiektach opieką objętych było 1817 dzieci.

Placówki te znajdowały się w budynkach przystosowanych, o dobrym standardzie technicznym. Nieprawidłowości, które stwierdzono w czasie kontroli tych obiektów, dotyczyły m.in.

- nieodpowiedniego przechowywania nocników;
- braku do wglądu aktualnych, zgodnych z normą wyników pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach placówki;
- braku właściwej wentylacji w łazience dla dzieci i personelu;

- braku zapewnienia centralnej regulacji mieszania ciepłej i zimnej wody w urządzeniach sanitarnych dla dzieci;
- niezachowanych standardów dostępności do urządzeń sanitarnych, związanych ze zbyt małą ilością misek ustępowych i umywalk w stosunku do osób korzystających z ww. urządzeń;
- braku wyników z przeglądu przewodów wentylacyjnych oraz dokumentacji potwierdzającej poprawne działanie wentylacji;
- braku kabin ustępowych w łazience dla dzieci;
- niezapewnienia dla dzieci uczęszczających do żłobka odpowiedniej, zgodnej z obowiązującymi przepisami powierzchni w każdym pomieszczeniu przeznaczonym na zbiorowy pobyt dzieci;
- braku osłony na grzejniku centralnego ogrzewania w sali dla maluchów.

Stwierdzone nieprawidłowości skutkowały wszczęciem postępowania administracyjnego, wydano decyzje administracyjne, mające na celu przywrócenie właściwych warunków w skontrolowanych żłobkach. Ponadto w czasie kontroli stwierdzono zły stan sanitarno-porządkowy w jednym żłobku, za co ukarano mandatem osobę odpowiedzialną za przestrzeganie właściwych warunków sanitarno-higienicznych w placówce, na kwotę 200 zł. Wszczęto także postępowanie administracyjne.

Poprawę warunków wyegzekwowano w 12 placówkach, w związku z wykonaniem obowiązków nałożonych w decyzjach PPIS we Wrocławiu.

PRZEDSZKOLA I INNE FORMY WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

W roku 2023, skontrolowano 31 przedszkoli i 14 punktów przedszkolnych na 311 obiektów objętych ewidencją. W skontrolowanych placówkach opieką objętych było 2884 dzieci. Placówki te zlokalizowane były w budynkach przystosowanych.

Nieprawidłowości stwierdzone w czasie kontroli, dotyczyły m.in:

- braku do wglądu dokumentacji medycznej personelu;
- braku do wglądu protokołu z zapewnienia bezpieczeństwa i higieny warunków korzystania z obiektu;
- złego stanu sanitarnego sufitu w jadalni (zacieki, łuszcząca się farba, zagrzybienie);
- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego ścian w salach pobytu dzieci;
- braku zamontowanych osłon na grzejnikach, ochraniających dzieci przed bezpośrednim kontaktem z elementem grzejnym;
- nieodpowiedniego przechowywania materacy w grupach przedszkolnych;
- złego stanu sanitarno-higienicznego sanitariatów dzieci w tym: wyeksploatowane drzwi do kabin ustępowych, skorodowana instalacja sanitarna, zużyte urządzenia sanitarne (umywalki, miski ustępowe, armatura sanitarna), zły stan ścian i sufitów;
- złego stanu technicznego: schodów prowadzących na taras wraz z murowaną obudową schodów, uszkodzonej balustrady tarasu oraz wyeksploatowanego ogrodzenia terenu przedszkola;
- niewłaściwego przechowywania sprzętu porządkowego;
- niewłaściwego użytkowania zlewozmywaków w kuchni;
- niezabezpieczonego sprzętu na placu zabaw;
- złego stanu sanitarnego lokalu;
- braku do wglądu certyfikatów na stoliki i krzesła;
- braku do wglądu protokołu wentylacji mechanicznej zastosowanej w placówce;

- braku do wglądu aktualnych, zgodnych z normą wyników pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach placówki;
- użytkowania sprzętu i urządzeń na terenie placu zabaw przedszkola, które nie posiadały certyfikatów zgodności, przetłumaczonych na język polski;
- prowadzenia działalności opieki dla dzieci w pomieszczeniach, które nie posiadają opinii sanitarnej stwierdzającej spełnienie wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- braku właściwego dokumentu, potwierdzającego wymianę piasku;
- braku dostosowania mebli do zasad ergonomii;
- braku kabin ustępowych w toalecie dla dzieci, zgodnie ze stanem opisanym w opinii sanitarnej dotyczącej spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych pomieszczeń przeznaczonych na punkt przedszkolny;
- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego anemostatów w sanitariatach dla dzieci;
- braku właściwego przechowywania nocników;
- wytartej posadzki w salach pobytu dzieci;
- braku aktualnych pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach przedszkola;
- uszkodzonej nawierzchni schodów prowadzących na taras oraz złego stanu urządzeń na terenie placu zabaw (drabinki ze złuszczącą się farbą);
- nadmierowej i niezgodnej z opinią PPIS we Wrocławiu liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (więcej o 50 dzieci);
- braku dokumentu stwierdzającego prawidłowe nasłonecznienie oraz normatywne oświetlenie światłem dziennym w pomieszczeniu zaadoptowanym na salę dydaktyczną na piętrze budynku w kontenerze do zajęć logopedycznych oraz braku ochron przed nadmiernym nasłonecznieniem w salach pobytu dzieci;
- niezachowanych standardów dostępności do urządzeń sanitarnych;
- braku centralnej regulacji mieszania ciepłej i zimnej wody w sanitariatach przeznaczonych dla dzieci;
- śladów zalania na suficie oraz kapiącej wody z sufitu w łazience;
- braku do wglądu certyfikatów na stoliki i krzesła;
- braku odpowiedniego oświetlenia w salach pobytu dzieci;
- ścian z ubytkami tynku i farby, ciemnych plam brudu przy włącznikach światła i domofonach w salach pobytu dzieci oraz brudnej zachlapanej ściany nad koszem na śmieci w sali;
- braku osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania w przedszkolu;
- sprzętów znajdujących się na placu zabaw bez certyfikatów zgodności;
- zakurzonych, wytartych z farby ścian w pomieszczeniu, w którym przechowywane są leżaki i pościel dla dzieci najmłodszych.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, w każdym przypadku, wszczęto postępowanie administracyjne, następnie wydano decyzje, mające na celu przywrócenie właściwych warunków w skontrolowanych placówkach.

W 3 przypadkach, w czasie kontroli za zły stan sanitarno-porządkowy, osoby odpowiedzialne za ten stan ukarano mandatami na łączną kwotę 600 zł.

W 11 przypadkach poprawa warunków była wynikiem usunięcia nieprawidłowości wydanych decyzji PPIS we Wrocławiu nakazujących.

Kontrole obejmowały także sprawdzenie ergonomii mebli przedszkolnych. W skontrolowanych pod tym względem 42 placówkach, wykazano, że łącznie w 1641 stanowiskach, rozmieszczonych w 92 oddziałach – nie wystąpiły nieprawidłowości dotyczące dostosowania mebli do warunków antropometrycznych dzieci przedszkolnych. Natomiast w 1 oddziale (19 stanowisk) wydano zalecenia, które strona wykonała.

SZKOŁY FUNKCJONUJĄCE SAMODZIELNIE, ZESPOŁY SZKÓŁ, PLACÓWKI KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

W roku 2023, skontrolowano 24 placówek (15 szkół podstawowych, 4 licea ogólnokształcące, 2 technika, 1 szkołę policealną, 2 zespoły szkół) na 281 objętych ewidencją. Wykonano łącznie 63 kontrole tych placówek.

W skontrolowanych placówkach, nauczaniem objęto:

- 5581 uczniów w szkołach podstawowych;
- 3188 uczniów w liceach ogólnokształcących;
- 857 uczniów w technikum;
- 34 uczniów w szkołach policealnych;
- 1100 uczniów w zespołach szkół.

W 2 skontrolowanych szkołach podstawowych ukarano mandatami o łącznej kwocie 300 zł.

Nieprawidłowości w skontrolowanych szkołach podstawowych dotyczyły m.in.

- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego ścian i sufitów w korytarzach na parterze i piętrze budynku;
- niewłaściwego stanu technicznego podłogi w sali lekcyjnej;
- niedziałających w pełni punktów świetlnych w części korytarza;
- niewłaściwego stanu technicznego balustrady;
- braku możliwości zamykania kabin ustępowych w ubikacji dla chłopców;
- braku zamontowanych osłon na grzejnikach, ochraniających dzieci szkolne przed bezpośrednim kontaktem z elementem grzejnym;
- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego sufitu (świetlik) w sali korekcyjnej bloku sportowego;
- braku zapewnionych standardów dostępności do urządzeń sanitarnych uczniom, zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- braku zgodnie z normą zapewnienia równomierności oraz średniego natężenia oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach sal zajęć, komunikacji szatni oraz szatni bloku sportowego, a także toaletach;
- braku do wglądu aktualnych, zgodnych z normą wyników pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach szkolnych;
- nieodpowiedniej, niezgodnej z przepisami wysokości pomieszczeń oraz nienormatywnego ich oświetlenia światłem dziennym;
- braku do wglądu dokumentacji potwierdzającej zapewnienie zgodnego z aktualnymi przepisami czasu nasłonecznienia sali zajęć;
- braku do wglądu aktualnych wyników pomiarów skuteczności instalacji wentylacji mechanicznej, potwierdzających właściwą wentylację w pomieszczeniach szkoły;

- nieczynnych punktów świetlnych w korytarzach;
- niewłaściwego oświetlenia sztucznego w salach dydaktycznych;
- braku możliwości zamykania kabin WC w sanitariatach dla chłopców;
- złego wyniku badania wody w kierunku bakterii *Legionella sp.* – wszczęto postępowanie i wygezekwowano poprawę jakości wody w tej placówce;
- uszkodzonych stopni schodów na głównej klatce schodowej;
- nierównej nawierzchni boiska asfaltowego oraz chodnika przed wejściem do placówki;
- braku wentylacji w sali gimnastycznej;
- uszkodzonych, urwanych wieszaków na ubrania w szatni dla chłopców przy bloku sportowym;
- uszkodzonych drzwi w sanitariacie dla chłopców na parterze budynku;
- braku osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania, ochraniających dzieci przed bezpośrednim kontaktem z elementem grzewczym w sanitariacie dla chłopców na parterze budynku;
- usytuowania w budynku szkoły pomieszczeń dydaktycznych poniżej poziomu terenu przy budynku szkoły oraz nienormatywnego oświetlenia światłem dziennym;
- braku aktualnej dokumentacji do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu wykonujących prace przy której istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby;
- niezapewnienia w pomieszczeniach przeznaczonych do zbiorowego pobytu dzieci w szkole czasu nasłonecznienia co najmniej 3 godziny w dniach równonocy;
- braku wyników pomiarów skuteczności wentylacji mechanicznej;
- złego stanu sanitarno-technicznego wyposażenia szatni uczniowskich przy bloku sportowym;
- braku zapewnionych standardów dostępności do urządzeń sanitarnych w związku ze zbyt małą ilością misek ustępowych i umywalk w stosunku do osób korzystających z tych urządzeń.

W szkole policealnej, w wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości:

- brak do wglądu aktualnych wyników badań do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników;
- brak do wglądu protokołu z pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego.

Nieprawidłowości również w tym przypadku skutkowały wszczęciem postępowania administracyjnego

Nieprawidłowości w skontrolowanych liceach ogólnokształcących dotyczyły: skorodowanych grzejników centralnego ogrzewania w sanitariatach dla dziewcząt, chłopców, uszkodzonej deski sedesowej, brudnej miski ustępowej oraz pisuaru w sanitariacie dla uczniów, brudnych ścian kabin, niezamkniętych drzwiczek rewizyjnych, gdzie gromadzone były śmieci, zawilgoceń oraz ubytków farb i tynku na ścianie przy sali gimnastycznej, ubytków w schodach zewnętrznych przy bloku sportowym, braku zapewnienia korzystania z opieki stomatologicznej, braku pomiarów skuteczności wentylacji mechanicznej przy dygestorium w pracowni chemicznej oraz niezachowania standardów dostępności do urządzeń sanitarnych dla dziewcząt, braku zapewnienia możliwości pozostawiania podręczników i przyborów szkolnych dla części uczniów, braku zapewnienia standardów dostępności do urządzeń sanitarnych w placówce, braku do wglądu aktualnych zgodnych z normą wyników pomiarów równomierności i natężenia oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach dydaktycznych, braku właściwej wentylacji w sali matematycznej oraz pracowni chemicznej.

W jednym liceum kontrola wykazała złe warunki sanitarno-higieniczne. Osobę odpowiedzialną za przestrzeganie warunków sanitarno-higienicznych ukarano mandatem w wysokości 100 zł.

Z kolei nieprawidłowości, będące skutkiem przeprowadzonych kontroli sanitarnych w 2 technikach, dotyczyły:

- niesprawnej wentylacji mechanicznej w bloku sportowym (sala gimnastyczna);
- braku aktualnych, zgodnych z normą pomiarów równomierności i natężenia oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach dydaktycznych;
- niezachowania standardów dostępności do urządzeń sanitarnych dla dziewcząt.

W każdym przypadku, w związku ze stwierdzonymi wyżej nieprawidłowościami wszczęto postępowanie administracyjne, następnie wydano decyzje, mające na celu przywrócenie właściwych warunków w skontrolowanych placówkach.

Ponadto w 2023 r., stwierdzono poprawę warunków technicznych w 10 placówkach, w wyniku wykonania obowiązków nałożonych decyzjami PPIS we Wrocławiu.

Pod względem oceny dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów skontrolowano 4 szkoły podstawowe. W 15 oddziałach wchodzących w skład szkół podstawowych skontrolowano 254 stanowisk. Nieprawidłowości nie było.

Dokonano oceny rozkładu zajęć lekcyjnych w 2 szkołach podstawowych i 2 technikum oraz 2 liceach i 1 zespole szkół. Kontrolą w tym zakresie objęto 21 oddziałów w szkołach podstawowych, 32 oddziały w technikum oraz 50 oddziałów w liceum oraz 6 oddziałów w zespołach szkół.

Gabinet profilaktyki zdrowotnej znajdował się w 10 szkołach publicznych. Ponadto 8 placówek korzystało z gabinetów stomatologicznych zlokalizowanych poza terenem szkoły. Stwierdzono także 1 gabinet stomatologiczny na terenie jednej szkoły podstawowej oraz korzystanie z „dentobusa” w jednej ze szkół podstawowych. Ponadto gabinet profilaktyki zdrowotnej znajdował się w 1 technikum, 3 liceach i 2 zespołach szkół. Opieką stomatologiczną objęto 1 technikum, 3 licea i 1 zespół szkół. W 5 przypadkach (3 licea, 1 technikum i 1 zespół szkół), gabinet stomatologiczny zapewniony został poza terenem szkoły. Przedmiotem oceny w czasie prowadzonych kontroli było także przestrzeganie przepisów BHP, w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin. Kontrole w tym zakresie przeprowadzono w 1 szkole podstawowej oraz 3 liceach. W 1 liceum z uwagi na złą wentylację sali wydano decyzję administracyjną w celu poprawy warunków. W zakresie żywienia: 13 szkół podstawowych wydawało ciepłe posiłki dla 2732 uczniów; 2 zespoły szkół wydawały ciepłe posiłki dla 81 uczniów. W tym zakresie 5 uczniów szkół podstawowych korzystało z dofinansowania do posiłków.

INTERNATY, BURSRY, DOMY STUDENCKIE, PLACÓWKI Z POBYTEM CAŁODOBOWYM,

PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO, PLACÓWKI WYCHOWANIA POZASZKOLNEGO

W 2023 roku skontrolowano 6 domów studenckich, w których przebywało 1294 studentów. W 2 przypadkach kontroli domów studenckich wykazano nieprawidłowości dotyczące złego stanu sanitarno-technicznego i porządkowego. W dwóch przypadkach ukarano mandatem osoby odpowiedzialne za przestrzeganie właściwego stanu sanitarno-higienicznego w budynkach o łącznej kwocie 300 zł. Nieprawidłowości dotyczyły, m.in.:

- braku właściwego stanu sanitarnego ścian i sufitów w pomieszczeniach łazienek;

- braku właściwego stanu sufitu (farba sufitowa z odpryskami);
- braku normatywnej odległości usytuowania miejsca gromadzenia odpadów od okien i drzwi pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi;
- złego stanu technicznego ścian sali gimnastycznej;
- niewłaściwego stanu technicznego schodów przy bloku sportowym;
- braku zapewnionych standardów dostępności do urządzeń sanitarnych dla dziewcząt, zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- braku aktualnych pomiarów skuteczności wentylacji mechanicznej sali gimnastycznej;
- niestabilnych płyt na schodach zewnętrznych i na tarasie przed wejściem głównym do budynku.

Przeprowadzono także kontrolę 1 specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego dla 161 dzieci, w którym również wykazano nieprawidłowości i dotyczyły one:

- niewłaściwego stanu technicznego płytek ceramicznych na podłodze w ciągach komunikacyjnych na terenie ośrodka;
- ubytków w stopniach schodów (gumowe fragmenty) na klatkach schodowych na terenie ośrodka;
- braku zapewnienia korzystania z opieki stomatologicznej;
- braku do wglądu aktualnego badania do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników;
- braku właściwego stanu paneli podłogowych oraz prowadnic drzwi przesuwanych, które wystają ponad poziom podłogi w pomieszczeniu sali;
- braku właściwej wentylacji w pomieszczeniach szkoły (niedrożne kratki wentylacyjne);
- niezabezpieczonych gniazd elektrycznych, usytuowanych w podłodze w pomieszczeniu warsztatowym.

Wszczęto postępowanie i wydano decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości.

Kontrolą objęto także 1 placówkę opiekuńczo-wychowawczą z pobytem całodobowym (dom dziecka), w której przebywało 78 dzieci. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W zakresie ww. kontroli, objęto stan sanitarno-techniczny pomieszczeń mieszkalnych, pokoi do zabawy i nauki oraz węzłów sanitarnych i ich wyposażenia. Kontrole uwzględniały także stan oświetlenia sztucznego pomieszczeń.

Wykonano również 5 kontroli placówek wsparcia dziennego, skontrolowano 2 takie placówki, w których przebywało łącznie 100 dzieci. Zrealizowano także 1 kontrolę sprawdzającą wykonanie obowiązków zawartych w decyzji PPIS we Wrocławiu w 1 placówce nauczania domowego. Kontrola sprawdzająca wykazała, że w obiekcie nie usunięto tych nieprawidłowości. W związku z powyższym wobec placówki nadal prowadzone jest postępowanie. Kontrolą objęto ponadto 1 placówkę wychowania pozaszkolnego, z której korzystało 400 dzieci.

Poprawę warunków technicznych wyegzekwowano w 2 placówkach, w wyniku wykonania obowiązków nałożonych decyzjami PPIS we Wrocławiu.

SZKOŁY WYŻSZE

W 2023 roku, skontrolowano 4 szkoły wyższe dla 13 688 studentów. Nieprawidłowości dotyczyły, m.in. niezapewnienia właściwego przechowywania odpadów stałych (odległość mniejsza niż

10 m od okien i drzwi budynku). Ogólny stan sanitarno-higieniczny i techniczny w ww. placówkach był zadowalający.

Poprawę warunków technicznych wyegzekwowano w 1 szkole wyższej, w wyniku wykonania obowiązków nałożoną decyzją PPIS we Wrocławiu.

PLACÓWKI WYPOCZYNKU

W 2023 roku dzieci w czasie wycieczki zimowej korzystały wyłącznie z formy wycieczki w miejscu zamieszkania. Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolował 12 wycieczek zimowych w miejscu zamieszkania na 134 wszystkich zgłoszonych. Kontrole wykazały, że z pobytu w placówkach skorzystało 306 dzieci i młodzieży. W 3 skontrolowanych wycieczkach w miejscu zamieszkania odnotowano brak aktualnej dokumentacji medycznej personelu. Zobowiązano organizatora do uzupełnienia tej dokumentacji. W skontrolowanych placówkach organizatorzy wycieczki zapewnili uczestnikom dożywianie. Natomiast w czasie wycieczki letniej zgłoszono 2 przypadki wycieczki w obiekcie całorocznych usług hotelarskich, 2 w obiektach sezonowych a pozostałe (499 zgłoszeń) w miejscu zamieszkania. Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolował 5 wycieczek letnich w miejscu zamieszkania. Kontrole wykazały, że z pobytu w placówkach skorzystało 89 dzieci i młodzieży. W dwóch przypadkach nie zapewniono dokumentacji medycznej personelu. Ponadto 1 zgłoszenie dotyczyło interwencji, w której kontrola wykazała zasadność. Nieprawidłowości dotyczyły: braku poręczy przy schodach wejściowych do obiektu, nierównej nawierzchni tarasu (pozaginana wykładzina, zabrudzona, ułożona na niestabilnych płytach pilśniowych, gdzie spożywane były posiłki przez uczestników wycieczki), braku bieżącej ciepłej wody do mycia rąk, braku środków do mycia rąk, niezabezpieczonych środków czystościowych do dezynfekcji, zabrudzonego pomieszczenia toalety i szatni. W powyższym przypadku ukarano mandatem w wysokości 100 zł. Organizator, zrezygnował z prowadzenia kolejnych turnusów wycieczkowych w tym obiekcie.

5. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego

W rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS we Wrocławiu w 2023 r. we Wrocławiu wpisanych zostało 10 509 zakładów:

- ✓ 421 zakładów produkcji żywności,
- ✓ 6 328 zakładów obrotu żywnością,
- ✓ 3562 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego,
- ✓ 198 wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Skontrolowanych zostało 3 090 zakładów. Przeprowadzono w nich 4 282 kontrole w tym 703 kontrole interwencyjnych w związku z powiadomieniami Głównego Inspektora Sanitarnego w ramach systemu RASFF (systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach) oraz w związku z interwencjami klientów i konsumentów. Powiadomienia wychodzące do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w ramach systemu RASFF dotyczyły stwierdzenia zawartości ochratoksyny A w rodzynekach, zawartości kadmu w szpinaku, obecności bakterii z grupy Salmonella w 25g zbadanych próbkach chałwy. Natomiast interwencje konsumenckie dotyczyły głównie nieprawidłowości na etapie produkcji, przechowywania środków spożywczych oraz złej jakości organoleptycznej gotowych wyrobów.

W 2023 r. wydano 850 decyzji administracyjnych w tym 149 decyzji o zakazie wprowadzenia do obrotu środków spożywczych. Skierowano 13 wniosków o nałożenie kary pieniężnej przez Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu za prowadzenie działalności w zakresie niezgodnym z wydanymi decyzjami zatwierdzenia, lub bez decyzji zatwierdzenia, za nieprawidłową prezentację i reklamę środków spożywczych, w tym za brak przekazywania informacji dla konsumentów o występujących w produktach gotowych alergenach, za utrudnianie prowadzenia czynności kontrolnych. Unieruchomiono 6 zakładów. Skierowano 1 wniosek do prokuratury w związku z fałszowaniem dat i terminów przydatności do spożycia środków spożywczych oraz 1 wniosek do Sądu Rejonowego za odmowę przyjęcia grzywny w drodze mandatu za popełnione wykroczenie: art. 111 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks Wykroczeń w zw. z art. 100 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia. Za zaniebdania sanitarno-porządkowe nałożono 539 mandatów na kwotę 163 700 zł.

Z zakładów produkcyjnych, miejsc obrotu detalicznego i hurtowego żywności, w zakładach prowadzących obrót materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością pobrano do badań laboratoryjnych 269 próbek żywności, 14 zdyskwalifikowano. Próbkę dyskwalifikowano ze względu na znakowanie, nieprawidłowy wynik badania powyżej NDP (Najwyższy Dopuszczalny Poziom).

Kontrole graniczne prowadzone są w agencjach celnych oraz w dwóch urzędach celnych na terenie miasta Wrocławia. Nie stwierdzono niezgodności, co do identyfikacji lub miejsca przeznaczenia przesyłek, jak również, co do zgodności pomiędzy przesyłkami a certyfikowanymi gwarancjami. Importowane produkty posiadały znakowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami. W związku z powyższym nie wydano decyzji o zakazie wprowadzania na terytorium Unii Europejskiej.

Liczba kontroli granicznych towarów z importu i na eksport pozostaje na zbliżonym do roku ubiegłego poziomie. W czasie kontroli produktów pochodzących z importu przeprowadzono 528 kontroli, dot. żywności i oceniono 1 295 jej partii. W przypadku materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością oceniono 1 864 partii w czasie 474 kontroli.

W roku 2023 wydano 686 świadectw o braku zastrzeżeń do jakości zdrowotnej dla żywności przeznaczonej na eksport.

W nadzorowanych zakładach żywnościowo- żywieniowych najczęściej kwestionowano:

- ✓ brak prawidłowego układu funkcjonalnego pomieszczeń,
- ✓ nieprawidłowy stan sanitarno – techniczny lub porządkowy w pomieszczeniach zakładu,
- ✓ nieprawidłowe warunki magazynowania żywności oraz brak segregacji surowców w opakowaniach transportowych od półproduktów i gotowej do spożycia żywności,
- ✓ wyeksploatowane urządzenia i sprzęty,
- ✓ brak prawidłowego oznakowania środków spożywczych,
- ✓ brak przestrzegania procedur i instrukcji GHP/GMP przez zatrudniony personel,
- ✓ brak wyników z badań właścicielskich próbek produkowanej żywności oraz wody stosowanej w produkcji,
- ✓ brak weryfikacji opracowanej dokumentacji, procedur i instrukcji GHP/GMP (dobrej praktyki higienicznej, produkcyjnej) i HACCP (systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontrolnych).

W zakładach na terenie miasta Wrocławia nie zarejestrowano potwierdzonego przypadku zatrucia pokarmowego w zakładach żywienia zbiorowego.

Charakterystyka skontrolowanych zakładów

1. Zakłady produkcji środków spożywczych

Rodzaj zakładu	Wg rejestru zakładów
Wytwórnice lodów	31
Automaty do lodów	19
Piekarnie	72
Ciastkarnie	77
Przetwórnice owocowo- warzywne	3
Browary	7
Zakłady garmazeryjne	25
Wytwórnice makaronu	1
Wytwórnice wyrobów cukierniczych	12
Wytwórnice koncentratów spożywczych	2
Wytwórnice chrupek	1
Wytwórnice suplementów diety	18
Producenci pierwotni	7
Producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni	1
RHD (Rolniczy Handel Detaliczny)	1
Producenci żywności w warunkach domowych	121
Inne wytwórnice żywności	23

W 2023 r. ogółem w grupie zakładów produkcji żywnością zatwierdzono 53 nowopowstałe zakłady, skontrolowano 249. Przeprowadzono w nich 399 kontroli w tym 22 kontrole interwencyjne głównie z uwagi na jakość produkowanych i wprowadzanych środków spożywczych do obrotu oraz w

ramach powiadomień w systemie RASFF. Skierowano 3 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej do DPWIS we Wrocławiu w związku z prowadzeniem działalności bez uzyskanego wpisu do rejestru 2 kuchni domowych oraz w piekarni w związku z rozpoczęciem działalności w zakresie produkcji i wprowadzania do obrotu handlowego środków spożywczych w zakresie niezgodnym z decyzją wydaną przez PPIS we Wrocławiu oraz brakiem oznakowania dla całego produkowanego i wprowadzanego do obrotu handlowego asortymentu w zakresie podania obowiązkowych informacji przekazywanych konsumentom na temat żywności nieopakowanej.

W okresie sprawozdawczym wydano 69 decyzji administracyjnych w tym 9 zakazujących wprowadzania do obrotu środków spożywczych. Za nieprawidłowości sanitarno- porządkowe na przedsiębiorców nałożono 56 mandatów karnych na kwotę 19 850 zł.

72% zakładów produkcyjnych wpisanych do rejestru posiadało wdrożone procedury i instrukcje dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz zasady systemu HACCP (analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli). W pozostałych zakładach prowadzone było postępowanie administracyjne mające na celu wyegzekwowanie opracowania brakującej dokumentacji.

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem tłuszczu używanego do zanurzeniowego smażenia wyrobów piekarniczych i ciastkarskich przeprowadzano ocenę jego jakości przy użyciu oleotestu, żadnej próbki nie zakwestionowano.

W okresie sprawozdawczym pobrano do badań laboratoryjnych z zakładów produkcyjnych 56 próbki żywności, 9 zdyskwalifikowano. Próbkę kwestionowano (głównie suplementy diety- 7) ze względu na nieprawidłowe oznakowanie, za niezgodności dotyczące różnicy dotyczącej oznaczonej zawartości magnezu w zalecanej do spożycia dziennej porcji produktu, tj.: zaniżonej zawartości magnezu w stosunku do wartości deklarowanej przez producenta na opakowaniu.

Najliczniejszą grupę zakładów produkcyjnych stanowiły kuchnie domowe w pomieszczeniach używanych głównie jako prywatne lokale mieszkalne, gdzie regularnie przygotowuje się żywność w celu wprowadzenia jej do obrotu handlowego. W rejestrze zakładów odnotowano 121 zakładów. Prawie wszystkie zakłady (119) uznano jako zakłady średniego ryzyka, 2 zakłady ma wysokie ryzyko.

Kuchnie domowe zajmują się m.in. wyrobem oraz sprzedażą wyrobów ciastkarskich (torty, minidesery, cakepopsy, muffiny oraz tradycyjne ciasta), wyrobów garmażeryjnych i kulinarnych, przetworów warzywnych i owocowych, wyrobów piekarniczych. Zlecenia realizowane były na potrzeby indywidualnych klientów zewnętrznych drogą telefoniczną lub poprzez media społecznościowe. Przygotowane zamówienia odbierane były przez klientów osobiście lub wykorzystywane na cele własnych działalności produkcyjno- handlowych. Żywność w kuchniach domowych produkowana jest na małą skalę. W roku sprawozdawczym skontrolowano 10 zakładów, w których przeprowadzono łącznie 14 kontroli, w tym 2 interwencyjne dotyczące niewłaściwych warunków sanitarno- higienicznych. W związku z przeprowadzonymi kontrolami sanitarnymi w kuchniach domowych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie: braku właściwej kontroli wewnętrznej, w tym związanej z systemami zarządzania bezpieczeństwem żywności, tj. brakiem opracowanej i wdrożonej dokumentacji systemowej GMP/GHP i systemu HACCP oraz właściwej kontroli środków spożywczych przez producentów, w tym braku wyników badań właścicielskich wyrobów gotowych. W celu usunięcia uchybień wszczęto postępowania administracyjne i wydano 5 decyzji administracyjnych nakazujących stronom postępowania wykonanie obowiązków zapewniających właściwą jakość zdrowotną produkowanych w zakładzie wyrobów gotowych. Na osoby odpowiedzialne nałożono 2 mandaty karne na kwotę 600 zł. Do DPWIS we Wrocławiu skierowano 2 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej za brak wydanego i uzyskanego wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej właściwemu terenowo

PPIS oraz nieprawidłową prezentację i reklamę środków spożywczych oferowanych do sprzedaży za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość.

Drugą najliczniejszą grupę stanowiły piekarnie i ciastkarnie. W piekarniach i ciastkarniach stan sanitarny, szczególnie techniczny, jest bardzo zróżnicowany. Pod nadzorem PPIS we Wrocławiu znajdują się zakłady o złym stanie technicznym, typu rzemieślniczego, zlokalizowane w budynkach mieszkalnych, bez możliwości rozbudowy, oraz obiekty zmodernizowane, dobrze wyposażone, których stan sanitarno-techniczny jest zadowalający. W trakcie przeprowadzanych kontroli w tych zakładach najczęściej kwestionowano następujące uchybienia:

- brak funkcjonalności pomieszczeń zakładu,
- brak wyników badania gotowych wyrobów i wody stosowanej w procesach produkcyjnych przeprowadzanych na zlecenie przedsiębiorców w ramach badań właścicielskich i opracowanych harmonogramów,
- brak prawidłowego stanu technicznego urządzeń produkcyjnych, sprzętu produkcyjnego oraz ścian, sufitów i podłóg,
- nieprawidłowe znakowanie produkowanego i wprowadzanego do obrotu handlowego pieczywa opakowanego i brak dostępności do informacji dotyczących składników pieczywa sprzedawanego bez opakowań.

2. Zakłady obrotu żywnością

Rodzaj zakładu	Wg rejestru zakładów
Sklepy spożywcze	2209
Kioski	63
Apteki	257
Magazyny hurtowe	341
Obiekty ruchome i tymczasowe	148
Środki transportu	2757
Inne zakłady obrotu żywnością	553

W okresie sprawozdawczym zarejestrowanych było łącznie 6 328 zakładów obrotu żywnością. Nadzorem objęto 1 717 zakłady tj.

- 992 sklepów spożywczych, w tym 62 super i hipermarkety,
- 9 kiosków,
- 64 apteki,
- 165 magazynów hurtowych,
- 56 obiektów ruchomych,

- 310 środków transportu,
- 121 innych obiektów obrotu żywnością.

W 2023 r. wpisano do rejestru 486 nowopowstałych zakładów obrotu żywnością w tym 309 nowych samochodów i 66 sklepów spożywczych. Przeprowadzono 2 306 kontroli, w tym 524 kontroli interwencyjnych w ramach systemu RASFF oraz w związku z interwencjami mieszkańców i klientów. Wnioski dotyczyły:

- nieprawidłowego stanu sanitarnego higienicznego i technicznego sklepów,
- złej jakości zakupionej żywności po upływie daty minimalnej trwałości lub terminu przydatności do spożycia,
- nieprawidłowych warunków przechowywania żywności łatwopsującej się,
- braku przestrzegania higieny przy sprzedaży żywności nieopakowanej,
- obecności szkodników,
- nieprawidłowego gromadzenia i usuwania odpadów,
- braku orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych.

Ogółem wydano 307 decyzji administracyjnych w tym 5 decyzji zakazujących wprowadzanie do obrotu środków spożywczych. Unieruchomiono 4 sklepy spożywcze w tym 2 supermarkety za rażący stan sanitarno- porządkowy oraz obecność szkodników i ślady ich bytowania.

Nałożono 272 mandatów na kwotę 76 350 zł. W 4 316 zakładach opracowano procedury, instrukcje GHP, a w 2 959 zakładach zasady systemu HACCP. Zasady systemu HACCP opracowano, za wyjątkiem dużych sklepów, na zasadach wstępnych, w oparciu o procedury i instrukcje dobrej praktyki higienicznej, po analizie zagrożeń mikrobiologicznych i fizyko-chemicznych.

W zakładach obrotu pobrano 174 próbek, 5 zdyskwalifikowano za nieprawidłowe znakowanie, obecność kadmu w szpinaku oraz ochratoksyny A w rodzynekach.

Wydano 6 wniosków o ukaranie w tym 5 do DPWIS we Wrocławiu za utrudnianie i uniemożliwianie przeprowadzenia przez organy PIS we Wrocławiu urzędowej kontroli żywności, braku złożenia wniosku o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, brak prawidłowego znakowania środków spożywczych oraz 1 do Sądu za odmowę przyjęcia mandatu. Kontynuowano nadzór w zakresie dostaw różnych rodzajów mięsa w związku szerzeniem się afrykańskiego pomoru świń.

3. Zakłady żywienia zbiorowego otwartego

Rodzaj zakładu	Wg rejestru zakładów
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	2 605
- w tym zakłady małej gastronomii	966
-w tym: zakłady małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchomych	349

W 2023 r. skontrolowano 803 zakłady gastronomiczne tj. restauracje, kawiarnie, bary oraz zakłady małej gastronomii. Przeprowadzono 1 116 kontroli, w tym 112 w związku z interwencjami. Prowadzono również kontrole tematyczne, m.in. w związku z planowanymi w okresie letnim we Wrocławiu III Igrzyskami Olimpijskimi w Strzelectwie oraz organizacją Jarmarku Bożonarodzeniowego w obszarze Rynku.

Wydano 351 decyzji administracyjnych. Unieruchomiono restaurację indyjską z uwagi na obecność owadów biegających żywych i martwych, zły stan sanitarny urządzeń chłodniczych oraz sprzętu używanego do produkcji, zły stan sanitarno- techniczny pomieszczeń zakładu, brak prowadzonego monitoringu i zapisów w karatach kontroli.

Nałożono 160 mandatów karnych na kwotę 50 950 zł. Podczas kontroli najczęściej kwestionowano:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń, wyeksploatowane sprzęty i urządzenia,
- nieprawidłowe mycie naczyń kuchennych i sprzętu produkcyjnego,
- brak zachowanej higieny na stanowiskach pracy,
- brak wyników badania mikrobiologicznego wyrobów gotowych z grupy łatwo psujących się,
- brak identyfikowalności gotowych wyrobów i półproduktów przeznaczonych do dalszego przechowywania,
- brak zaangażowania kierownictwa i ich kontroli nad pracownikami,
- brak weryfikacji zasad systemu HACCP oraz instrukcji procedur GHP/GMP wynikających ze zmian w zakresie asortymentu produkowanej żywności, warunków produkcji, przepisów prawnych.

Obowiązki wynikające z wydanych decyzji nie były wykonywane w określonym terminie co wymuszało prowadzenie postępowania egzekucyjnego w administracji. Z zakładów tych pobrano 32 próbek do badań laboratoryjnych- próbki o prawidłowych parametrach.

Do DPWIS we Wrocławiu skierowano 2 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej za brak przekazywania w pizzerii konsumentom informacji na temat żywności tj. wszelkich składników lub substancji pomocniczych w przetwórstwie wymienionych w załączniku II rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania obowiązkowych informacji konsumentom na temat żywności oraz za brak zatwierdzenia i wpisu do rejestru kawiarnio- cukierni.

W zakładach żywienia zbiorowego otwartego przeprowadzano kontrole w ramach zgłoszonych interwencji przez klientów, które dotyczyły m.in. nieprawidłowego stanu sanitarno - technicznego zakładów, uciążliwości zapachowych spowodowanych nieprawidłowym działaniem wentylacji mechanicznej w zakładzie, obecności szkodników i gryzoni w zakładach, przeterminowanej żywności, nieprawidłowej jakości zdrowotnej środków spożywczych będących przyczyną wystąpienia objawów

chorobowych ze strony przewodu pokarmowego u konsumentów. Przeprowadzone kontrole potwierdziły zasadność złożonych wniosków w 32%.

W 2023 r. w związku ze zgłoszonymi powiadomieniami alarmowymi oraz powiadomieniami informacyjnymi w systemie RASFF przeprowadzono kontrole interwencyjne w zakładach gastronomicznych. Powiadomienia dotyczyły m.in. wykrycia obecności Salmonella Virchow w mrożonych liściach limonki z Tajlandii, obecności Salmonella Enteritidis w filetach z kurczaka klasy A, wykrycia Listerii monocytogenes w grzybach, zawartości niedozwolonego barwnika tartrazyny i błękitu brylantowego w płatkach ryżowych. Podczas kontroli wycofywane były także takie produkty jak frytura palmowa ze względu na przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów estrów glicydowych, napoje do rozcieńczania ze względu na przekroczenie poziomu barwnika E 124 – czerwień koszenilowa, czy mieszanka warzywna ze względu na stwierdzenie niedojrzałych ziemniaków zawierających alkaloid. Powiadomienia dotyczyły także przekroczenia dopuszczalnego poziomu kadmu (2mg/kg) wykrytego w mrożonych ośmioraczkach z Holandii.

2 599 zakładów gastronomicznych posiada opracowane zasady GHP/GMP. Zasady systemu HACCP opracowano w 2 568 zakładach głównie na zasadach wstępnych, w oparciu o instrukcje i procedury GHP/GMP. Do rejestru dopisano 146 nowych zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego.

4. Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

Rodzaj zakładu	Liczba zakładów wg rejestru	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba/ kwota mandatów (zł)
Stołówki pracownicze	62	43	6/2400
Bufety przy zakładach pracy	84	21	1/300
Bloki żywienia w szpitalach	28	15	1/200
Kuchnie niemowlęce	2	2	-
Bloki żywienia w domach opieki społecznej	24	14	1/200
Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	206	41	3/600
Stołówki szkolne	100	58	3/950
Stołówki w bursach i internatach	7	1	
Stołówki na koloniach/półkoloniach/obozach/zimowiskach	8	14	1/400
Stołówki w przedszkolach	298	121	20/ 5 350
Stołówki w domach dziecka i młodzieży	1	1	-
Stołówki studenckie	11	7	1/400
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	11	10	-
Zakłady usług cateringowych	62	62	11/4 650
Inne placówki żywienia	53	18	1/300

W zakładach tych, celem wyegzekwowania prawidłowego stanu technicznego, wydano 110 decyzji administracyjnych, nałożono 38 mandatów na kwotę 11 100 zł. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- nieprzestrzeganie procedur i instrukcji GHP/GMP oraz zasad systemu HACCP, brak weryfikacji,

- nieprawidłowe przechowywanie żywności, bez właściwej segregacji i prawidłowego oznakowania,
- nieprawidłowy stan sanitarny w pomieszczeniach zakładu,
- brak zachowania „łańcucha chłodniczego” dla surowców i potraw wymagających warunków chłodniczych w czasie transportu i podczas przechowywania,
- brak badania w ramach kontroli własnej gotowych wyrobów.

Unieruchomiono 1 stołówkę w przedszkolu. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych w zakładzie stwierdzono, iż wynik badania mikrobiologicznego wody w zakresie liczby bakterii z grupy coli nie spełnia wymagań zawartych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7.12.2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Do DPWIS we Wrocławiu skierowano 2 wnioski o wymierzenie kar pieniężnych w żłobkach oraz 1 w przedszkolu. W wydawalni w przedszkolu prowadzona była działalność polegająca na przygotowywaniu w części posiłków tj. składaniu kanapek i parzeniu herbaty oraz porcjowaniu i wydawaniu dzieciom posiłków i napojów na miejscu w zakładzie w ramach śniadań, obiadów dwudaniowych i podwieczorków w naczyniach stołowych wielokrotnego użytku w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją zatwierdzenia zakładu. W stołówce zależnej w Klubie Malucha część posiłków (śniadania, podwieczorki) i napoje produkowane były na miejscu w zakładzie, w jednym pomieszczeniu odbywała się obróbka wstępna (mycie warzyw), przygotowywanie i porcjowanie posiłków na naczynia stołowe oraz mycie naczyń stołowych, co powodowało zagrożenie dla bezpieczeństwa wydawanych dzieciom potraw. Natomiast w wydawalni posiłków w żłobku wniosek skierowano za rozszerzenie zakresu działalności o przygotowywanie na miejscu i podawanie dzieciom do konsumpcji mieszanek mlecznych z gotowych preparatów dla niemowląt, dostarczanych przez rodziców dla swoich dzieci.

Dokonano odbioru 33 nowopowstałych zakładów:

- 2 stołówek pracowniczych,
- 2 bufetów przy zakładzie pracy,
- 1 bloku żywienia w szpitalu,
- 1 bloku żywienia w domu opieki społecznej,
- 5 stołówek w żłobkach,
- 4 stołówek szkolnych,
- 10 stołówek w przedszkolach,
- 1 stołówki studenckiej,
- 2 innych zakładów żywienia,
- 5 zakładów usług cateringowych.

Przeprowadzono 24 kontroli interwencyjnych. W zakładach tej grupy nie odnotowano przypadków zatrucia pokarmowego. 99% nadzorowanych zakładów posiada opracowaną dokumentację GHP/GMP, system HACCP.

W 2023 r. skontrolowano 15 szpitalnych bloków żywienia, w tym kuchnię centralną produkującą posiłki dla pacjentów szpitali, w którym jest zlokalizowana jak również do innych szpitalnych bloków żywienia lub innych zakładów w ramach cateringu, oraz kuchnię zależną z rozdzielnią posiłków i kuchenkami oddziałowymi. Żywienie pacjentów planowane jest przez zatrudnionych dietetyków, na podstawie opracowywanych przez nich jadłospisów w oparciu o zasady

dietetyczne obowiązujące w żywieniu pacjentów w lecznictwie zamkniętym. W 6 nadzorowanych blokach żywienia w szpitalach i zakładach opiekuńczo-leczniczych funkcjonują kuchnie produkujące posiłki dla pacjentów od surowców do gotowych potraw. Natomiast pozostałe kuchnie prowadzone są przez firmy cateringowe.

W szpitalach, na oddziałach dziecięcych i noworodkowych, w żywieniu niemowląt stosowane są mieszanki mleczne, warzywne i warzywno-mięsne produkowane i dostarczane z kuchni mlecznej zlokalizowanej w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Ośrodku Badawczo – Rozwojowym we Wrocławiu, ul. Kamieńskiego 73 lub przygotowywane na miejscu w kuchenkach oddziałowych mieszanki niemowlęce z gotowych produktów spożywczych przeznaczone dla niemowląt i małych dzieci. Dostarczaniem na oddziały tych produktów zajmują się apteki szpitalne.

W jednym z bloków żywienia z bufetem stwierdzono szereg nieprawidłowości sanitarno-higienicznych, w tym m.in. nieprawidłowo pobierane próbki produkowanych i wydawanych pacjentom potraw- brak prawidłowego oznakowania, zbyt małe ilości potraw w opakowaniu, wspólne przechowywanie w chłodni w magazynie spożywczym czystych i brudnych warzyw, brak wyposażenia w sprzęt do dezynfekcji jaj oraz przetrzymywanie zbędnych sprzętów w pomieszczeniu używanym jako obieralnia wstępna, brak prowadzonych na bieżąco zapisów z kontroli dostaw środków spożywczych oraz kontroli temperatury w urządzeniach chłodniczych i mycia i dezynfekcji jaj. Za powyższe nieprawidłowości nałożono mandat karny.

W roku sprawozdawczym w bloku żywienia w kuchni centralnej szpitala we Wrocławiu została pobrana w ramach urzędowej kontroli żywności próbka żywności pn.:”Dieta bezglutenowa- Makaron z truskawkami” w kierunku obecności glutenu. Wynik badania - zawartość glutenu prawidłowa.

W rejestrze PPIS we Wrocławiu wpisanych jest 206 żłobków w tym 16 publicznych podległych Wrocławskiemu Zespołowi Żłobków ul. Fabryczna 15 we Wrocławiu.

W związku z dotacją rządową powstają nowe obiekty prowadzące opiekę nad dziećmi do lat 3, w okresie sprawozdawczym zatwierdzono 5 nowych żłobków. Do grupy tych zakładów w zdecydowanej większości należą małe zakłady świadczące opiekę i wyżywienie maksymalnie do 25 dzieci, wprowadzono nowe formy żywienia tj. dostarczanie gotowych posiłków w zamykanych naczyniach jednorazowego użycia i w opakowaniach transportowych izotermicznych z zakładów cateringowych, czy indywidualnie dostarczanych posiłków przez rodziców dla ich dzieci.

Posiłki dla dzieci przygotowywane były w oparciu o jadłospisy dekadowe, układane najczęściej przez intendentki.

W 2023 r. przeprowadzono 121 kontroli sanitarnych w stołówkach w przedszkolach, w tym 4 interwencyjne. Kontrole interwencyjne dotyczyły jakości serwowanych dzieciom posiłków, podejrzeniem zatrucia pokarmowego, braku przestrzegania zasad racjonalnego żywienia przy układaniu jadłospisów. W 50% przypadków interwencje okazały się zasadne.

W grupie innych obiektów żywienia zbiorowego zamknięto ujęto m.in.:

- ✓ bloki żywienia w zakładach karnych i areszcie śledczym
- ✓ stołówki w ośrodkach szkoleniowych,
- ✓ jadłodajnie dla bezdomnych i ubogich,
- ✓ gotownia napojów,

- ✓ wydawalnie posiłków profilaktycznych w zakładach pracy,
- ✓ wydawalnie posiłków obiadowych w szkołach i w dziennej opiece nad małymi dziećmi,
- ✓ wydawalnie posiłków w świetlicach środowiskowych.

Ogółem w rejestrze znajduje się 53 innych zakładów żywienia. W tych zakładach przeprowadzono 18 kontroli sanitarnych, w tym 4 interwencyjne. Kontrole interwencyjne przeprowadzono m.in. w sprawie wniosku dot. niewłaściwej jakości posiłków wydawanych pacjentom przebywającym w placówce centrum zdrowia psychicznego– wniosek niezasadny; w sprawie niewłaściwej jakości i sposobu wydawania posiłków w jadłodajni dla osób bezdomnych- wniosek częściowo zasadny; w sprawie braku aktualnych badań u osadzonych zatrudnianych w bloku żywienia- wniosek niezasadny oraz w sprawie nieprawidłowego asortymentu oferowanego w jednym z zespołu szkół poprzez automat vendingowy- automat nieczynny podczas kontroli, działalność prowadzona była bez złożenia wymaganego wniosku wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS. Automat dystrybucyjny do sprzedaży żywności ustawiony na terenie szkoły bez możliwości identyfikacji tj. bez oznakowania numerem oraz danymi operatora urządzenia. Na dzień kontroli, w nieczynnym automacie dystrybucyjnym w sprzedaży znajdowały się zarówno przekąski /snacki typu: paluszki, przekąski zbożowe, batony, wafle zbożowe przekładane kremami jak i napoje. Część artykułów spożywczych nie spełniała wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. Ponadto sprawdzono również terminy przydatności do spożycia środków spożywczych - nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Za nieprawidłowości sanitarno- higieniczne, w tym użycie środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości oraz brak aktualnych orzeczeń do celów sanitarno- epidemiologicznych wolontariuszy pracujących w jadłodajni dla osób bezdomnych osobę odpowiedzialną ukarano mandatem karnym w wysokości 300 zł oraz wszczęto postępowanie administracyjne celem wyegzekwowania poprawy.

Dopisano do rejestru 2 nowopowstałe zakłady- punkt wydawania żywności z magazynem fundacji oraz kuchnię charytatywną.

6.Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

Do zadań Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego należy podejmowanie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych - poprzez realizację zasadniczych działań wynikających z zapisów ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 338 z późn. zm.) oraz obowiązujących przepisów prawnych, w tym m. in.: ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r. poz. 682 z późn. zm.), ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.), ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.).

Warunki sanitarne nadzorowane są m. in. poprzez:

- uzgadnianie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanej dla projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- opiniowanie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uczestniczenie, na wniosek organu samorządowego, w postępowaniu w sprawie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko:
 - wydawanie opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko a w przypadku stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia tej oceny, określenia zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko,
 - wydawanie opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
 - opiniowanie środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- opiniowanie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz przebudowy obiektów budowlanych lub ich części,
- wydawanie opinii o zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej przedsięwzięć, których realizacja jest wspomagana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ze Środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej,
- wydawanie zgody na stosowanie materiału materiałów, wyrobów i preparatów, użytych w instalacjach i urządzeniach służących do uzdatniania wody oraz weryfikacja, czy materiał lub wyrób stosowany do dystrybucji wody nie uwalnia do wody niebezpiecznych substancji lub substancji, które w inny sposób negatywnie wpływają na jakość wody,
- kontrole obiektów w trakcie budowy, na wniosek strony (inwestora, wykonawcy),

- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów nowo wybudowanych lub w których wykonano prace budowlane związane z rozszerzeniem działalności lub ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub lokalu (obiekty użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe, obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej, obiekty usługowe różnego przeznaczenia),
- wydawanie opinii sanitarnej dla obiektów lub lokali odnośnie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych, określonych przepisami (np. obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej),
- wyrażenie zgody w oparciu o rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225),
- wydawanie stanowisk w sprawie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych podczas działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym,
- zajęcie stanowisk, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, w sprawie interwencji ludności na uciążliwości spowodowane m. in. działalnością obiektów lub lokali.

Wydane opinie sanitarne, postanowienia, decyzje, uzgodnienia, wystąpienia miały na celu zapobieganie negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi oraz kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i sanitarne.

W 2023 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, rozpatrzył **742** spraw dotyczących miasta Wrocławia, wydał **318** decyzji dotyczących opłaty za czynności wykonywane w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, wydał **313** opinii sanitarnych, **48** postanowień oraz **6** decyzji a także **50** pism kończących sprawę, dotyczących miasta Wrocławia, w tym między innymi:

- **23** uzgodnień (w formie postanowienia) dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- **32** opinii dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w tym **14** formie postanowienia (pozytywne) oraz **18** w formie stanowiska wydanego w trybie art. 25 ust. 2 pkt. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- **70** opinii dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w tym **9** w formie postanowienia oraz **61** w trybie art. 78 ust. 4 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- **9** opinii dotyczących środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia w tym **2** formie postanowienia oraz **7** w trybie art. 78 ust. 4 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,

- 1 opinię dotyczącą warunków zabudowy lub lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- 1 opinię dotyczącą dokumentacji projektowej,
- **334** stanowisk (w tym 0 opinii zgłaszających sprzeciw) dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, zgłoszonych na podstawie art. 56 ustawy Prawo budowlane, w tym **119** stanowiska w formie opinii oraz **215** stanowisk w trybie art. 56 ust. 2 ustawy Prawo budowlane (w tym m.in. obiekty użyteczności publicznej np. hotele, domy studenckie, hala lekkoatletyczna z bieżniami 6 torowymi, rzutnią do pchnięcia kulą, skoczniami do skoku w dal i trójskoku, do skoku o tyczce, hala sportowa z torem kartingowym, budynki handlowo - wystawienniczo - usługowo - magazynowe, budynki biurowo - usługowo - handlowe, obiekty dydaktyczno - edukacyjno - oświatowe, np. budynki zespołów szkolno - przedszkolnych ze szkołą podstawową dla 1000 uczniów, przedszkolem dla 200 dzieci, zapleczem sportowym i blokiem żywienia, rozbudowa istniejącej bazy obsługi statków powietrznych Ryanair na terenie Portu Lotniczego Wrocław S.A., rozbudowa wieży kontroli ruchu lotniczego TWR Wrocław, obiekty ochrony zdrowia np. przebudowa i dostosowanie wybranych pomieszczeń budynku „J1” na potrzeby centrum chirurgii robotycznej Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego we Wrocławiu, przebudowa pomieszczeń w Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym we Wrocławiu na Oddział Ortopedii i Traumatologii Dziecięcej, przychodnie zdrowia, budynki mieszkalne w tym wraz z częścią usługową, hale magazynowe oraz magazynowo - produkcyjno - usługowe, budynki magazynowo - produkcyjne),
- **147** opinii (pozytywne) dotyczących stwierdzenia spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach budowlanych (lokalach) realizowanych bez nałożonego obowiązku uzyskania pozwolenia na użytkowanie (w tym m.in. obiekty ochrony zdrowia - gabinety lekarskie, przychodnie lekarskie, gabinet fizjoterapeutyczny dla dzieci i młodzieży obiekty żywnościowe i żywieniowe, np. lokale gastronomiczne, sklepy spożywcze, obiekty dydaktyczno-edukacyjno-oświatowe, np. żłobki, przedszkola, szkoły, niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, apteki, punkty apteczne, lokale usługowe - salony kosmetyczne, lokale fitness, salony fryzjerskie),
- **125** opinii w sprawach niewymienionych powyżej (w tym **6** w formie decyzji i **46** w formie opinii sanitarnej, zaświadczenia, **50** w formie pisma, **23** opinii poprzez nieprzedstawienie stanowiska w sprawie zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania projektów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego).

Opinie powyższe dotyczyły głównie:

- wydania zgody na usytuowanie wyrzutni powietrza na poziomie terenu,
- wydanie opinii - zaświadczenia o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych dla pomieszczeń przeznaczonych do wykonywania działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym,
- zajęcia stanowiska w związku zawiadomieniem w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- wyrażenia zgody na stosowanie materiałów, wyrobów i preparatów, użytych w urządzeniach służących do uzdatniania wody, wydanie stanowiska w sprawie weryfikacji materiału stosowanego do dystrybucji wody - do budowy sieci wodociągowej,

- zajęcie stanowiska w sprawie ustalenia warunków zabudowy lub ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ponadto, w 2023 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, wykonując zadania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, przeprowadził **299** kontrole obiektów budowlanych.

Na stan bezpieczeństwa sanitarnego miasta Wrocławia istotny wpływ ma sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mające na celu zapobiegania negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych.

W przedłożonych projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynikało, że w większości opracowań zostały zapewnione warunki ochrony ludzi przed wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych. Także przedłożone karty informacyjne przedsięwzięć oraz raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wykazywały, że poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych przedsięwzięcia te nie będą oddziaływać na środowisko i nie będą zagrażać zdrowiu ludzi.

Projekty budowlane przedłożone do uzgodnienia uwzględniały zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Podczas kontroli nowo zrealizowanych obiektów budowlanych, zgłaszanych w związku z zakończeniem budowy i zamiarze przystąpienia do ich użytkowania, uwzględniając założenia przyjęte w przedłożonej dokumentacji projektowej, można stwierdzić zgodność wykonania tych obiektów z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych. Jednakże, podczas kontroli ww. budynków stwierdzano, że obiekty wykonane zostały bez pełnego wykończenia pomieszczeń, tj. np. brak okładzin ściennych, okładzin podłogowych, brak rozproszania instalacji wentylacji mechanicznej, niejednokrotnie brak central wentylacyjnych, kurtyn powietrznych przy wejściach do pomieszczeń z zewnątrz, brak wykonanej aranżacji pomieszczeń w tym także wykonanych węzłów sanitarnych a także brak sprecyzowanej planowanej działalności w lokalach usługowych. Zgodnie z założeniami przyjętymi w przedłożonych projektach budowlanych, stanowiących podstawę do wykonania przedmiotowej inwestycji, wykończenie lokali wraz z ich aranżacją należeć ma do użytkowników lub właścicieli lokali.

Dodatkowo, zawiadomienia o zakończeniu budowy i zamiarze przystąpienia do użytkowania obiektu budowlanego nie zawsze były składane w odpowiednim czasie tj. często za wcześnie - podczas kontroli stwierdzano, że roboty budowlane w obiekcie nie zawsze były zakończone, brak było pełnej dokumentacji, np. wprowadzenia, na rysunkach lub w oświadczeniu kierownika budowy o zakończeniu budowy, wszystkich nieistotnych zmian dokonanych podczas budowy w stosunku do projektów stanowiących podstawę do budowy, brak prawidłowych protokołów z pomiarów działania wentylacji w obiekcie, brak pomiarów poziomu hałasu od zamontowanych urządzeń technicznych w sąsiedztwie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, brak wyników badania jakości wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi w instalacji wodociągowej w budynku, brak umowy lub oświadczenia o zapewnieniu wywozu ścieków z bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe, dotyczących opróżniania separatorów tłuszczu czy separatorów substancji ropopochodnych.

W celu wydania opinii o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych często stwierdzano brak dokumentów potwierdzających prawidłowość działania wentylacji, brak protokołów badania poziomu hałasu od urządzeń zamontowanych w sąsiedztwie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, brak wyników badania jakości wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi w instalacji wodociągowej w obiekcie, ponadto brak dokumentów potwierdzających uzyskanie zgody właściwego organu

administracji architektoniczno-budowlanej w związku z przeznaczeniem danego obiektu na planowaną działalność, stosownie do ustawy Prawo budowlane.

Ponadto, wnioski składane przez wnioskodawców niejednokrotnie były niepełne, np. brak pełnych danych wnioskodawcy (numerów telefonów, adresów e-mail), brak prawidłowych pełnomocnictw do reprezentowania inwestora.

Liczba kontroli, wydanych opinii sanitarnych oraz zajętych stanowisk w tym: decyzji i postanowień związanych z działalnością Oddziału Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego uzależniona była od ilości wniosków złożonych w PSSE we Wrocławiu w związku z inwestycjami realizowanymi na terenie miasta Wrocławia.

Jednocześnie, stwierdza się, że biorąc pod uwagę wymagania higieniczne i sanitarne, działania inwestycyjne realizowane w 2023 roku na terenie miasta Wrocławia, nie spowodowały istotnych zagrożeń dla środowiska, w tym na zdrowie ludzi.

7.Oświata zdrowotna i promocja zdrowia.

I. W 2023 r. kontynuowano realizację działań, obejmujących następujące obszary tematyczne: dieta i aktywność fizyczna, styl życia wolny od używek, profilaktyka chorób zakaźnych oraz chorób nowotworowych, poprzez programy kierowane do środowiska nauczania i wychowania oraz promocję zdrowego stylu życia podczas eventów i festynów, organizowanych dla społeczności lokalnej. Działania prozdrowotne adresowane były do dzieci i młodzieży na różnych poziomach kształcenia, a także do dorosłych mieszkańców Wrocławia i Gmin na terenie powiatu wrocławskiego. W realizacji zadań z obszaru promocji zdrowia i profilaktyki współpracowano z jednostkami samorządów terytorialnych – komórkami organizacyjnymi zajmującymi się edukacją oraz zdrowiem, Dolnośląskim Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy we Wrocławiu (DWOMP), Dolnośląskim Centrum Onkologii Pulmonologii i Hematologii (DCOPiH) we Wrocławiu, Dolnośląskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ we Wrocławiu (DOWNFZ), Wrocławskim Centrum Zdrowia Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej, Powiatowym Urzędem Pracy, Aresztem Śledczym we Wrocławiu, organizacjami pozarządowymi: Stowarzyszeniem Amazonek „Femina Feniks”, Międzynarodowym Stowarzyszeniem Studentów Medycyny IFMSA – Poland Oddział Wrocław. Stałymi partnerami działań kierowanych do środowiska nauczania i wychowania są Dyrektorzy przedszkoli, szkół, ośrodków szkolno-wychowawczych.

II. Programy i akcje prozdrowotne realizowane na terenie działania PSSE we Wrocławiu:

1. **Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS** – działania lokalne; wzrost poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS, zmniejszanie poziomu zachowań ryzykownych, kształtowanie postaw prozdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za zdrowie własne i innych

oraz życzliwości i akceptacji społecznej wobec osób żyjących z HIV, zwiększenie poziomu świadomości dot. wykonywania testów w kierunku HIV. Publikacje w mediach społecznościowym / na stronie www. Realizowanie cyklicznych warsztatów i szkoleń dla młodzieży szkół ponadpodstawowych (15 zajęć z grupą 408. uczniów) oraz dla osadzonych w Areszcie śledczym (5 szkoleń z udziałem 77. osadzonych). Działaniami szkoleniowymi objęto łącznie 485 osób.

W ramach obchodów Światowego Dnia AIDS w trzech wrocławskich liceach, w których odbyły się wcześniej szkolenia aktywizujące, wspólnie z młodzieżą przygotowano punkty informacyjno-edukacyjne. Z porad/informacji skorzystały 172. osoby. Łącznie w programie aktywnie uczestniczyło 657osób.Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu po raz kolejny objął honorowym patronatem cykliczną akcję profilaktyczną, organizowaną przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów Medycyny IFMSA – Poland Oddział Wrocław pod hasłem „Tramwaj zwany pożądanem”, którą Stowarzyszenie zorganizowało w maju i listopadzie.

2. Program dla szkół podstawowych (klasy V-VIII) „**Trzymaj Formę!**”; promocja zbilansowanej diety i aktywności fizycznej, wzrost kompetencji konsumenckich dzieci i młodzieży. Program realizowany metodą projektu edukacyjnego. W r. szkol. 2022/2023 18 szkół było zaangażowanych w działania programowe (16 z Wrocławia + 2 z terenu powiatu wrocławskiego), 3.987 uczniów objętych działaniami (3.722 ze szkół wrocławskich i 265 ze szkół w gminach powiatu wrocławskiego), 918 rodziców (788 ze szkół wrocławskich i 130 ze szkół w powiecie wrocławskim). W XVI edycji programu odbyło się szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu z udziałem dietetyka, doradcy ds. żywienia. Elementem XVI edycji programu był ogólnopolski konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj formę!” przeprowadzany online z wykorzystaniem platformy elektronicznej, do którego

przystąpiło na etapie szkolnym 15 uczniów (5 z Wrocławia i 10 z terenu powiatu wrocławskiego). Do etapu powiatowego z terenu działania PSSE we Wrocławiu zakwalifikowały się 3 uczennice ze Szkoły Podstawowej w Chrząstawie Wielkiej.

3. Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej **„Bieg po zdrowie”** – działanie adresowane do uczniów z klas IV szkół podstawowych, ich rodziców/opiekunów, którego celem jest zwiększenie świadomości o szkodliwości palenia tytoniu / e-papierosów, budowanie i wzmacnianie przekonań do zdrowego stylu życia, wolnego od nałogów, zapobieganie / opóźnianie inicjacji tytoniowej, wzmacnianie roli wychowawczej rodziców. W roku szkolnym 2022/2023 w programie wzięło udział 27 szkół podstawowych, w tym 20 z Wrocławia. Nauczyciele/pedagodzy przeprowadzili zajęcia z grupą 1.467. uczniów w 61. klasach IV (1.155 uczniów z Wrocławia), działaniami programowymi objęto również grupę 927. rodziców (796 osoby z Wrocławia).

4. Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej **„Czyste powietrze wokół nas”** – działanie adresowane do dzieci z przedszkolnych i szkolnych oddziałów „0” (5-6 / 7-latki) oraz z grup młodszych (4-5-latki), ich rodziców/opiekunów, mające na celu wzrost świadomości i kompetencji dorosłych w zakresie ochrony najmłodszych przed ekspozycją na dym tytoniowy, jak również zwiększenie świadomości dzieci na temat szkodliwości palenia tytoniu i wzrost ich umiejętności w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy dorośli palą w ich obecności. W roku szkolnym 2022/2023 w programie uczestniczyło 11 placówek, w tym 10 z Wrocławia. Działaniami edukacyjnymi objęto grupę 930. Dzieci.

5. Program edukacyjny dla przedszkoli **„Skąd się biorą produkty ekologiczne”** działanie adresowane jest do dzieci w wieku 5-6 lat i ich rodziców/ opiekunów. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych i higienicznych od najmłodszych lat. W roku szkolnym 2022/2023 trzecią edycję programu zrealizowało 14 przedszkoli (12 z Wrocławia). Aktywnie uczestniczyło w nim 1.259 dzieci (w tym 1.175 z Wrocławia) oraz 326. rodziców (w tym 276 z Wrocławia).

6. Program **„ARS, czyli jak dbać o miłość”** – działanie adresowane do uczniów szkół ponadpodstawowych, ich rodziców / opiekunów, które ma na celu wzrost świadomości młodych osób dot. szkodliwego oddziaływania różnych substancji psychoaktywnych na zdrowie (także w kontekście posiadania przez nich w przyszłości potomstwa), na relacje międzyludzkie, budowanie dystansu młodzieży wobec używania alkoholu, nikotyny; w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych, narkotyków. W roku szkolnym 2022/2023 działania programowe zrealizowało 14 szkół, w tym 13 z Wrocławia, edukacją objęto grupę 2.645. uczniów (2.603. uczniów z wrocławskich szkół).

7. Program profilaktyki raka szyjki macicy **„Wybierz życie – pierwszy krok”** – działanie adresowane do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych (w niektórych placówkach, w ramach przypomnienia treści profilaktycznych także do uczniów klas II-IV), ich rodziców/opiekunów, którego celem jest wzrost świadomości na temat chorób HPV zależnych, przeciwdziałanie zakażeniom HPV i innym infekcjom przenoszonym drogą płciową, motywowanie do systematycznego udziału w badaniach profilaktycznych, zmniejszających ryzyko zachorowania na raka szyjki macicy. W roku szkolnym 2022/2023 program zrealizowało 11 szkół (10 we Wrocławiu), a edukacją objęto 2.176 uczniów, w tym 2.079 uczniów z wrocławskich szkół. Ulotki informacyjno-edukacyjne otrzymało 1.124 rodziców.

8. PSSE we Wrocławiu jest partnerem i współrealizatorem **„Programu profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV)”**, realizowanego od 13. lat przez Miasto Wrocław. Adresatami działań

edukacyjnych i fundowanych przez Samorząd Wrocławia szczepień przeciw HPV są 13-latków (dziewczeta i od 2020 roku również chłopcy). W kończącej się w 2023 r. XIII edycji programu edukacją rodziców i zapraszaniem do skorzystania ze szczepień dla dzieci zajmowały się punkty szczepień w podmiotach leczniczych. PSSE we Wrocławiu koordynowała działania edukacyjne kierowane do uczniów – współorganizacja i prowadzenie szkolenia dla nauczycieli/pedagogów, dystrybucja materiałów do prowadzenia zajęć z uczniami klas VII szkół podstawowych, monitorowanie edukacji uczniów. Zajęcia profilaktyczne zrealizowały 44 szkoły podstawowe, z grupą 2.026. uczniów.

Łącznie program realizowały 44 podmioty.

Program w dotychczasowej formule zakończył się, ponieważ od 01 czerwca wprowadzono, zgodnie z Narodową Strategią Onkologiczną, ogólnopolski Program bezpłatnych szczepień przeciw HPV, dla dziewcząt i chłopców po 11. urodzinach, a przed 14. urodzinami. Miasto Wrocław opracowało i wdrożyło program polityki zdrowotnej, motywując już od trzynastu lat Rodziców do szczepienia swoich dzieci przeciw HPV. Uzyskano unikatowe w skali kraju efekty – wysoki odsetek wyszczepialności (73%). Warto, aby tak cenne doświadczenie było wykorzystane w dalszym promowaniu szczepień nastolatków przeciw HPV na terenie Wrocławia. Miasto Wrocław wraz z partnerami programu podjęło decyzję o kontynuacji w kolejnym roku szkolnym edukacji uczniów w tym obszarze, które koordynuje PSSE we Wrocławiu. Skierowało także list intencyjny do Rodziców dzieci objętych programem. Od października 2023 r. Miasto Wrocław prowadzi kampanię medialną, promującą program ogólnopolski oraz podsumowującą 13 lat realizacji inicjatywy samorządowej (bilbordy, banery na ekranach LCD w pojazdach miejskiej komunikacji).

Łącznie w programach profilaktycznych w roku szkolnym 2022/2023 uczestniczyło **18.513** odbiorców, w tym **17.352**. z Wrocławia.

PSSE we Wrocławiu realizowała także działania nieprogramowe, między innymi:

1. Interwencja nieprogramowa: „**Akcja zimowa**” – przeprowadzono 3 eventy prozdrowotne pod hasłem „Bezpieczne ferie” dla klientów Sali Obsługi Klienta Oddziału Dolnośląskiego we Wrocławiu Narodowego Funduszu Zdrowia. W punkcie informacyjno-edukacyjnym PSSE we Wrocławiu prowadzono poradnictwo i dystrybuowano materiały na temat: bezpieczeństwa podczas wypoczynku zimowego, szczepień ochronnych, również przed podróżami turystycznymi w rejony endemiczne różnych chorób zakaźnych, zdrowego stylu życia, zasad higieny, prawidłowego mycia i dezynfekowania rąk. Dorośli jak i najmłodszy mogli sprawdzić skuteczność mycia rąk z wykorzystaniem lampy UV (49. aktywnych uczestników eventów). Przeprowadzono także zajęcia z przedszkolakami z 4 najstarszych grup w dwóch placówkach na temat zdrowego stylu życia, higieny, zakończone ćwiczeniami prawidłowej techniki mycia rąk, w których uczestniczyło 56 dzieci i 11 nauczycielek. W akcji uczestniczyło łącznie 116. odbiorców.

2. Interwencja nieprogramowa „**Wiem jak dbać o zdrowie**” kierowana do dzieci z najstarszych grup przedszkolnych. Prowadzono zajęcia z dziećmi z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej; zasady higieny i zdrowego stylu życia, ograniczanie ekspozycji na światło niebieskie (komputer, tablet, smartfon, tv) przeciwdziałanie chorobom zakaźnym, pokaz i ćwiczenia z dziećmi prawidłowej techniki mycia rąk oraz kontrola skuteczności mycia przy użyciu lampy UV, prelekcja dotycząca higieny jamy ustnej prowadzona przez pracownika NFZ, współpracującego w realizacji działania. Zajęcia zrealizowano w 7. placówkach, w 17. grupach dla 278. przedszkolaków i 27. Nauczycieli. We Wrocławiu w zajęciach uczestniczyło 112 przedszkolaków z 3. przedszkoli.

3. Interwencja nieprogramowa: **Europejski Tydzień Szczepień** pod hasłem **#KażdaDawkaSzczepionkisięliczy**. Celem wydarzenia było zwiększenie świadomości społecznej na temat szczepień oraz podkreślenie ich znaczenia w ochronie naszego zdrowia i życia wśród rodziców i opiekunów, pracowników ochrony zdrowia, polityków i dziennikarzy. Przygotowano akcję informacyjno-edukacyjną kierowaną do rodziców i opiekunów dzieci z wrocławskich żłobków publicznych będących w strukturze Wrocławskiego Zespołu Żłobków. Skierowano do rodziców list intencyjny PPIS we Wrocławiu, przygotowano i udostępniono, za pośrednictwem Dyrekcji Wrocławskiego Zespołu Żłobków, prezentację na temat szczepień ochronnych adresowaną do rodziców i personelu żłobków, przekazano tematyczne materiały. Opublikowano także artykuł na stronie internetowej PSSE we Wrocławiu. Odbiorcami działań w żłobkach było 3.117 osób, w tym 2.517 rodziców i 600 osób personelu.

5. Interwencja nieprogramowa „**Światowy Dzień bez Tytoniu**” – promowanie stylu życia wolnego od dymu tytoniowego, ochrona niepalących przed ekspozycją na wtórny dym tytoniowy – działanie adresowane do społeczności szkolnej Technikum nr 15 we Wrocławiu. Przeprowadzono szkolenia z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej i spotów profilaktycznych dotyczących szkodliwości palenia tytoniu, dla dwóch grup uczniów z 11. klas. Łącznie w spotkaniach uczestniczyło 191 osób. Po prelekcjach uczniowie mogli przypomnieć sobie prawidłową technikę mycia rąk i sprawdzić skuteczność ich mycia z wykorzystaniem lampy UV oraz uczestniczyć w ćwiczeniach z użyciem narko i alkoholi – doświadczenie utraty kontroli nad prostymi czynnościami/zachowaniem pod wpływem substancji psychoaktywnych.

6. Interwencja nieprogramowa: **Światowy Dzień Zdrowia** obchodzony pod hasłem „Zdrowie dla wszystkich”. W ramach obchodów przygotowano wspólnie z Dolnośląskim Wojewódzkim Oddziałem NFZ, DCOPIH oraz Wrocławskim Stowarzyszeniem Amazonek Femina-Fenix event prozdrowotny dla osób obecnych w Sali Obsługi Klienta DWONFZ.

7. Interwencja nieprogramowa „**Badajcie się drogie Mamy, bo my dzieci Was kochamy**”; laurki na Dzień Matki z zaproszeniem na cytologię – działanie we współpracy Dolnośląskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ, Dolnośląskiego Centrum Onkologii Pulmonologii i Hematologii we Wrocławiu, jednostek inspekcji sanitarnej woj. dolnośląskiego, realizowane w celu zwiększenia liczby kobiet korzystających z badań profilaktycznych we wczesnym wykrywaniu raka szyjki macicy. Przedszkola (placówki publiczne i niepubliczne) otrzymywały okolicznościowe laurki dla mam, do pokolorowania przez dzieci i wręczenia podczas środowiskowych imprez w okolicy 26 maja – na Dzień Matki. Adresatki – mamy przedszkolaków: 18.406 kobiet z Wrocławia i 8.617 z terenu powiatu wrocławskiego, łącznie 27.023 kobiety. W akcji uczestniczyło 130 przedszkoli z Wrocławia i 87 przedszkoli z powiatu wrocławskiego (łącznie 217 placówek). Akcję poprzedziła konferencja prasowa z udziałem lokalnych mediów i organizatorów działania w jednym z przedszkoli na terenie powiatu wrocławskiego.

8. Interwencja nieprogramowa **akcja edukacyjna dla kobiet pod hasłem „Badamy nie tylko mamy”** prowadzona w Dniu Matki, zainicjowana przez Federację Stowarzyszenia Amazonek w 90. polskich miastach. Przygotowana we Wrocławiu przez Wrocławskie Stowarzyszenie Amazonek Femina-Fenix, PSSE we Wrocławiu, Dolnośląski Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy, Dolnośląskie Centrum Onkologii Pulmonologii i Hematologii oraz Dolnośląski Oddział Wojewódzki NFZ we Wrocławiu. Podczas eventu w centrum Wrocławia zachęcano kobiety do badań profilaktycznych, prowadzono instruktaż samobadania piersi z użyciem fantomów (pracownice DCOPIH), dzieci z dwóch przedszkoli zaproszone przez PSSE kolorowały i rozdawały paniom laurki z okazji Dnia Matki z zaproszeniem na

cytologię. Całość wzbogaciły występy młodzieży z jednej z wrocławskich szkół podstawowych. Z oferty skorzystało 65 kobiet.

9. Interwencja nieprogramowa **„Akcja letnia”** – działania informacyjno-edukacyjne ukierunkowane na promocję zdrowego stylu życia, na bezpieczeństwo podczas wypoczynku letniego, profilaktykę zakażeń przenoszonych drogą pokarmową, bezpieczeństwo konsumenta żywności (w tym przeciwdziałanie zatruciom grzybami), profilaktykę zakażeń krwiopochodnych, przeciwdziałanie uzależnieniom, profilaktykę nowotworów (między innymi nowotworów skóry, w wyniku nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV), upowszechnianie zasad postępowania w czasie upałów. Adresaci - społeczność lokalna poprzez stronę www PSSE we Wrocławiu;; uczestnicy 2 eventów w Oddziale Dolnośląskim NFZ - „Dzień Zdrowego Misia” z udziałem dzieci w wieku 5-7 lat (54. odbiorców), które uczestniczyły w zajęciach prowadzonych przez studentów medycyny i pracowników PSSE. W drugim wydarzeniu, pod hasłem „Bezpieczne wakacje” uczestniczyło 41 dorosłych; dzieci przedszkolne i uczestnicy półkolonii. Przeprowadzono 14 zajęć profilaktycznych w 10. placówkach dla 276. dzieci i 21. nauczycieli. Aktywnie z oferty skorzystało 706 osób.

10. Interwencja nieprogramowa **kampania EFSA Wybieraj bezpieczną żywność** – prezentacja tegorocznej kampanii wraz z materiałami na stoisku informacyjno-edukacyjnym, przygotowanym w ramach eventu z okazji Europejskiego Dnia Sąsiada. Wydarzenie przygotowała jedna z wrocławskich szkół podstawowych wraz z Radą Osiedla Nadodrże. Omawiane tematy dotyczące promowania kampanii EFSA to: suplementy diety, alergeny w żywności, prawidłowe znakowanie, higieniczne przygotowanie potraw. Z oferty skorzystało 60 osób. Tematyka kampanii była także obecna w mediach społecznościowych. Od maja do października przygotowano 16 postów – zasięg to 1.472 wyświetlenia. Opublikowano także artykuł na stronie internetowej PSSE. Łącznie w realizacji zadania uczestniczyły 3 instytucje.

11. Interwencja nieprogramowa **„Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach”/„Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”**- działania informacyjno-edukacyjne z wykorzystaniem materiałów Ogólnopolskiego Programu Ochrony Antybiotyków/Narodowego Instytutu Leków w mediach społecznościowych (X i Facebook) i na stronie internetowej PSSE. Przygotowano jeden artykuł i 11 własnych postów (508 wyświetleń). Zadanie realizowano od 18 do 21 listopada 2023 r.

12. Interwencja nieprogramowa dotycząca ograniczania konsumpcji nowych substancji psychoaktywnych tzw. **„dopalaczy” (profilaktyka uzależnień, w tym od środków zastępczych)**. Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono przy okazji realizacji wybranych interwencji programowych i nieprogramowych:

- podczas wszystkich warsztatów w zakresie profilaktyki HIV/AIDS, dedykowanych młodzieży ze szkół ponadpodstawowych i ośrodka szkolno-wychowawczego oraz osadzonych w Areszcie Śledczym, był blok tematyczny poświęcony uzależnieniom, w tym od środków zastępczych (łącznie 485 odbiorców);
- ćwiczenia z użyciem narko i alkoholów, zakończone dyskusją z uczestnikami zajęć, które prowadzono w ramach wielu eventów. Między innymi podczas Światowego Dnia Bez Tytoniu (191 odbiorców);
- akcja prozdrowotna pod hasłem „Miasteczko Zdrowia” w Powiatowym Urzędzie Pracy, przygotowana we współpracy z DWOMP i DCOPIH. W punkcie informacyjno-edukacyjnym, prowadzonym wspólnie z DWOMP, dominującymi tematami były uzależnienia. Oprócz poradnictwa i materiałów edukacyjnych osoby dorosłe brały udział w doświadczeniach z użyciem alko i narkogogli, a osoby palące tytoń mogły wykonać badanie poziomu CO w wydychanym powietrzu (z oferty naszego stoiska skorzystało 60 osób).

13. Działania informacyjno-edukacyjne w obszarze profilaktyki i promocji zdrowia realizowane z wykorzystaniem strony internetowej PSSE i mediów społecznościowych (X i Facebook):

- popularyzacja i informacja o własnych przedsięwzięciach (realizowanych programach i akcjach kierowanych do różnych grup adresatów),
- dotarcie do szerokiego odbiorcy z różnymi tematami prozdrowotnymi w obszarze chorób zakaźnych i niezakaźnych, z uwzględnieniem tematyki ujętej w kalendarzu komunikacji GIS. W ciągu roku opublikowano 20 artykułów na stronę internetową PSSE, 249 postów na X (kanał aktywny od października 2019 r.) i 131 na Facebooku (kanał aktywny od czerwca 2023 r.). Łączny zasięg własnych postów to 36.791 wyświetleń, w tym 25.741 na X i 11.050 na Facebooku.

III. Podsumowanie:

Zadania z obszaru edukacji zdrowotnej w roku sprawozdawczym były podejmowane we współpracy i w partnerstwie z różnymi podmiotami zewnętrznymi, co sprzyja dotarciu do różnorodnych grup adresatów i pozwala połączyć zasoby instytucji/organizacji w realizacji tematycznie zbieżnych celów. Wzorem minionych lat PSSE we Wrocławiu aktywnie uczestniczyła w cyklicznych imprezach plenerowych, które dają możliwość dotarcia z informacją i edukacją do szerszego grona odbiorców.

8.Laboratoria.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu w 2023 roku w ramach prowadzonej działalności laboratoryjnej wykonywał:

- badania chemiczne oraz badania właściwości fizycznych wody,
- badania mikrobiologiczne wody,
- badania biologicznych wskaźniki skuteczności procesów sterylizacji,
- badania i pomiary czynników fizycznych i chemicznych na stanowiskach pracy,
- badania czynników szkodliwych dla zdrowia w pomieszczeniach przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Wychodząc naprzeciwko oczekiwaniom naszych Klientów gwarantujemy wykonywanie działalności laboratoryjnej na najwyższego profesjonalnym poziomie w sprawnie funkcjonującym **Oddziale Laboratoryjnym**, pracującym w systemie zarządzania, który spełnia wymagania normy międzynarodowej PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02. Posiadamy Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489, od 2 czerwca 2004 r.

W 2023 roku w trakcie kolejnej oceny w nadzorze Oddział Laboratoryjny potwierdził spełnienie kompetencji technicznych w zakresie prowadzonej działalności laboratoryjnej. Wykaz metod badań, pomiarów, pobierania próbek objętych akredytacją, zawarty jest w aktualnie obowiązującym wydaniu Zakresu Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489, dostępnych na stronie internetowej Polskiego Centrum Akredytacji (<https://www.pca.gov.pl>).